

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลีย์ นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ แนะนำ ติดตาม การทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนเสร็จสมบูรณ์ และผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คณาจารย์ สำนักงานเกษตร จังหวัดอุดรธานี และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ชูพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร ผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณา แนะนำ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ คำปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะและช่วยปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดทั้งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอพิชัย น้ำป่าด ตรอน และ อำเภอลับแล และเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2548 อำเภอพิชัยและอำเภอน้ำป่าด ที่ให้ข้อมูลอันมี ค่าอย่างยิ่งจากการสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัยให้สำเร็จด้วยดี ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำปรับปรุงแก้ไขในการวิเคราะห์ข้อมูล จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

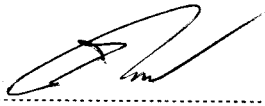
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ พร้อมนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณความคิดทั้งหลายให้แก่ญาติ พี่ น้อง ผู้บังคับบัญชา เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความรัก ความหวังใจ และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยหวัง เป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ได้ศึกษาและช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

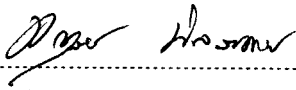
นางสาวเยาวภา ชัยประจง

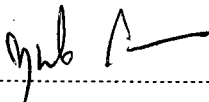
กรกฎาคม 2550

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
ในจังหวัดอุตรดิตถ์ : ศึกษากรณี ปี 2548
ชื่อและนามสกุล นางสาวเยาวภา ชัยประจง
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.พรชุลี นิลวิเศษ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์

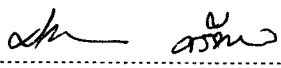
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชูพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชุลี นิลวิเศษ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 22 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัด
อุตรดิตถ์ : ศึกษารณปี 2548

ผู้วิจัย นางสาวเยาวภา ชัยประจง ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.พรชุลย์ นิลวิเศษ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย (2) สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร (3) ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ (4) ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัย และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

ประชากรเป็นเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในปี 2548 ของอำเภอพิชัยและอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ รวมทั้งสิ้น 2,940 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนตัวอย่าง 148 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.07 ปี อาชีพหลักทำนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 คน รายได้จากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 195,015.54 บาท (2) พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เฉลี่ย 34.51 ไร่ (3) พื้นที่ทำนาข้าวเสียหายเฉลี่ย 19.43 ไร่ มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายเฉลี่ย 48,724.32 บาท พื้นที่ทางการเกษตรเสียหายเฉลี่ย 19.82 ไร่ ได้รับเงินช่วยเหลือเฉลี่ยรายละ 4,024.96 บาท โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการขอรับเงิน เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการเป็นเงินสด ซึ่งควรจ่ายเงินช่วยเหลือภายในระยะไม่เกิน 3 เดือน และสถานที่ปิดประกาศและจ่ายเอกสารควรเป็นที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้าน (4) เกษตรกรมีความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านสังคมเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สินและการให้บริการด้านการศึกษา ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง การให้บริการของเจ้าหน้าที่ปกครองและการให้บริการด้านสาธารณสุข ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้รวมของครัวเรือน รายได้รวมทางการเกษตร รายจ่ายรวมของครัวเรือน และเงินออม ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ด้านกายภาพและชีวภาพเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และด้านสภาพจิตใจเกี่ยวกับความเครียดและความวิตกกังวล ว่ามีเป็นประจำหรือบ่อย ๆ และ (5) เกษตรกรมีปัญหาระดับมากที่สุดในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการเกี่ยวกับการได้รับเงินช่วยเหลือหรือเงินชดเชยความเสียหายของพืชเกษตรจำนวนน้อยเกินไป จึงมีข้อเสนอแนะ ให้รัฐกำหนดค่าชดเชยในอัตราที่แน่นอนและคุ้มค่ากับความเสียหาย การให้ความรู้แก่เกษตรกรในการผลิตพืชชนิดลดความเสี่ยงภัยธรรมชาติ และการแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า

คำสำคัญ ผลกระทบ ความช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัย จังหวัดอุตรดิตถ์

Thesis title: Effects of Flooding and Agricultural Supports for Farmers in Uttaradit Province : A Case Study in 2005

Researcher: Miss Yaowapa Chaiprajong ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; (2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor ; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this study were to study: (1) the socio – economic fundamental data of farmers who had been effected from the flooding in Uttaradit Province in 2005; (2) agricultural state and the farmers' damages resulted from the flooding; (3) opinions of the farmers who had been effected from the flooding toward the agricultural supports of the Government for the farmers; (4) effects after the flooding; and (5) their problems and recommendations on agricultural supports of the Government for them.

The population in this study were 2,940 farmers who had been effected from the flooding in Pichai and Numpad Districts, Uttaradit Province in 2005. Simple random sampling methodology were used to get 148 samples. The data were collected by using questionnaires. The statistical methodology used to analyze the data were descriptive analysis, percentage, mean, maximum value, minimum value, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the farmers were male, their average age was 49.07 years, their main occupation was rice-grower, their average amount of family members were 3.95 persons, their average income obtaining from agricultural and non – agricultural sections was 195,015.54 Baht per year; (2) Their average planting areas which were mostly basin was 34.51 Rai; (3) Their average rice planting areas which were damaged by the flooding was 19.43 Rai, the average worth of their property which was damaged by the flooding was 48,724.32 Baht, their average agricultural areas which were damaged by the flooding was 19.82 Rai, the average amount of money compensated them for the damages from the flooding was 4,024.96 Baht per family, without any fee on asking for the compensation. The farmers agreed with the compensation in cash of the Government at “the most” level, besides, they should be compensated within 3 months, and the places used to distribute documents and fix notice boards should be at the local leaders' office; (4) The farmers' opinions toward the effects of the flooding in Uttaradit Province were that : on the social part, the security of their property and the public services on education became worse; but the services of public officers and the services on public health became better; while on the economic part, the total income of their family, the total income obtaining from agricultural production, the total expenditure of their family, and their saving money became worse; on physical and biological parts, the fertilization of their agricultural areas became better, and on mental part, their stress and anxiety became frequent; and (5) The agricultural supports of the Government to compensate for the damages from the flooding which was too little amount of money was the problem at “the most” level. So they recommended that the Government should specify the exact amount of compensation which covered their damages, transfer knowledge to the farmers about plants which were able to lessen the risks of natural disaster, and the farmers should be warned of the probability of flooding in advance.

Keywords: Effects, Supports, Farmers Who Had Effects of Flooding, Uttaradit Province.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดอุดรดิตถ์	7
อุทกภัยในประเทศไทยและจังหวัดอุดรดิตถ์	16
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ	22
แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ	23
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย	47
สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร	70
ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ	81
ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร	93
ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทาง ราชการ	98
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	116
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	118
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	เพศ อายุ ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 48
ตารางที่ 4.2	สถานภาพความสามารถในการอ่านเขียนและภูมิลำเนาเดิม..... 49
ตารางที่ 4.3	การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น..... 50
ตารางที่ 4.4	จำนวนสมาชิกชายและหญิงในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 51
ตารางที่ 4.5	แหล่งและระดับการได้รับความรู้และข่าวสารการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ ประสบอุทกภัย..... 52
ตารางที่ 4.6	อาชีพหลัก อาชีพรองของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 54
ตารางที่ 4.7	จำนวนแรงงานทั้งหมดและจำนวนแรงงานชายและหญิงในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ ประสบอุทกภัย..... 55
ตารางที่ 4.8	ประเภทพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 56
ตารางที่ 4.9	ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบ อุทกภัย..... 57
ตารางที่ 4.10	ผลผลิต ราคา และรายได้จากการทำนาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 58
ตารางที่ 4.11	ผลผลิต ราคา และรายได้จากการทำไร่ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 60
ตารางที่ 4.12	ผลผลิต ราคาและรายได้จากการทำสวนของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 61
ตารางที่ 4.13	ผลผลิตรวม ราคา และรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 62
ตารางที่ 4.14	รายได้จากนอกภาคเกษตร ปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 63
ตารางที่ 4.15	รายได้จากค่าจ้างแรงงานของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 64
ตารางที่ 4.16	รายได้จากค้าขายและการให้เช่าทรัพย์สินและระยะเวลาของการมีรายได้ของ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 65
ตารางที่ 4.17	รายได้รวมจากภาคการเกษตร รายได้รวมนอกภาคการเกษตร และรายได้รวมทั้งหมด..... 66
ตารางที่ 4.18	จำนวนหนี้สินของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 68
ตารางที่ 4.19	แหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย..... 69

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.20	แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ชนิดดินที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย.....	70
ตารางที่ 4.21	สภาพพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	71
ตารางที่ 4.22	ชนิดและขนาดพื้นที่ปลูกพืชแต่ละชนิดของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	72
ตารางที่ 4.23	ช่วงระยะเวลาที่ปลูกพืชของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	74
ตารางที่ 4.24	พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิดที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548ของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย.....	75
ตารางที่ 4.25	มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหาย จากอุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	76
ตารางที่ 4.26	ช่วงระยะเวลาที่พืชได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	77
ตารางที่ 4.27	ปีที่พืชปลูกแล้วได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	78
ตารางที่ 4.28	มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ปี 2548 มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจาก อุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	79
ตารางที่ 4.29	เงินออมคงเหลือในปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	80
ตารางที่ 4.30	ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือหลังเกิดภัยธรรมชาติของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย.....	81
ตารางที่ 4.31	จำนวนพื้นที่การเกษตรปลูกพืชไร่เสียหาย และจำนวนเงินที่ได้รับช่วยเหลือ จากทางราชการของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	82
ตารางที่ 4.32	สถานที่รับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04) และสถานที่รับเงินค่าชดเชยของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย.....	85
ตารางที่ 4.33	วิธีการรับเงินและการใช้จ่ายจากเงินช่วยเหลือของทางราชการของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย.....	86
ตารางที่ 4.34	ลักษณะการได้รับการช่วยเหลือของทางราชการของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	87
ตารางที่ 4.35	ระดับความเห็นด้วยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือ ด้านการเกษตร.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.36	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านสังคมหลังการเกิด อุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภัย.....	93
ตารางที่ 4.37	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจหลัง การเกิดอุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยภัย.....	95
ตารางที่ 4.38	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านกายภาพ/ชีวภาพ หลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	96
ตารางที่ 4.39	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเกิดความถี่ที่มีผลกระทบต่อด้านสภาพจิตใจหลังการ เกิดอุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย.....	97
ตารางที่ 4.40	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในการให้ช่วยเหลือ ด้านการเกษตรของทางราชการ.....	98

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 เส้นแม่น้ำและถนนของจังหวัดอุตรดิตถ์	19
ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของความคิดเห็น	36

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่สามารถบรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกร ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติเป็นเงินสดผ่านธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ในขั้นตอนการดำเนินการช่วยเหลือ ได้มีการมอบหมายให้หน่วยงานระดับ จังหวัดคือ สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเสนอกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อ ขอรับการช่วยเหลือต่อไป

ในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อบรรเทาความ เดือดร้อนเฉพาะหน้า ซึ่งไม่ใช่การชดใช้ค่าเสียหาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ กับเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติเพื่อให้เกิดความร่วมมือในขั้นตอนของการช่วยเหลืออย่างมี ประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2547 : 18)

ในปี 2548 จังหวัดอุดรดิตถ์ ประสบอุทกภัยระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2548 ในท้องที่ 2 อำเภอ คือ อำเภอพิชัย จำนวน 10 ตำบล คือ ตำบลในเมือง ตำบล คอรัม ตำบลท่ามะเฟือง ตำบลท่าสัก ตำบลนายาง ตำบลนาอิน ตำบลบ้านหม้อ ตำบลไร่ฮ้อย ตำบล บ้านโคกและตำบลบ้านคารา จำนวน 82 หมู่บ้าน พื้นที่ประสบภัยเป็นแหล่งปลูกข้าว 40,745 ไร่ พืชไร่ 1,606 ไร่ และพืชสวนอื่น ๆ 164 ไร่ เกษตรกรประสบอุทกภัย จำนวน 2,675 ราย ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ เป็นเงินสด จำนวน 4,836,055 บาท และอีกอำเภอคืออำเภอน้ำปาด พื้นที่ ประสบอุทกภัยคือ ตำบลเด่นเหล็ก จำนวน 4 หมู่บ้าน และตำบลน้ำไผ่ จำนวน 2 หมู่บ้าน ซึ่งเป็น แหล่งปลูกข้าว 468 ไร่ พืชไร่ 353 ไร่ และพืชสวนอื่น ๆ 34 ไร่ เกษตรกร 265 คน ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการเป็นเงินสด จำนวน 227,549 บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงินสด 5,063,604 บาท (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ 2548 : 1)

จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการจัดสรรให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น พ.ศ. 2547 ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติหลายประการ เช่น การสำรวจข้อมูลความเสียหายของเกษตรกรและพื้นที่ประสบภัย มีความยุ่งยาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีน้อย พื้นที่อยู่ห่างไกล การสำรวจความเสียหายไม่ทั่วถึง ต้องอาศัยผู้นำในท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ช่วยสำรวจและรับรองความเสียหายของเกษตรกรให้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ การติดประกาศรายชื่อผู้ประสบภัยมีปัญหา เนื่องจากเกษตรกรผู้ประสบภัยบางรายต้องไปทำงานในต่างอำเภอ ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ จึงไม่สามารถมาดูรายชื่อของตนเองได้ และสถานที่จ่ายเงินอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน รวมทั้งอัตราการให้ความช่วยเหลือเป็นรายพืชไม่เหมาะสม

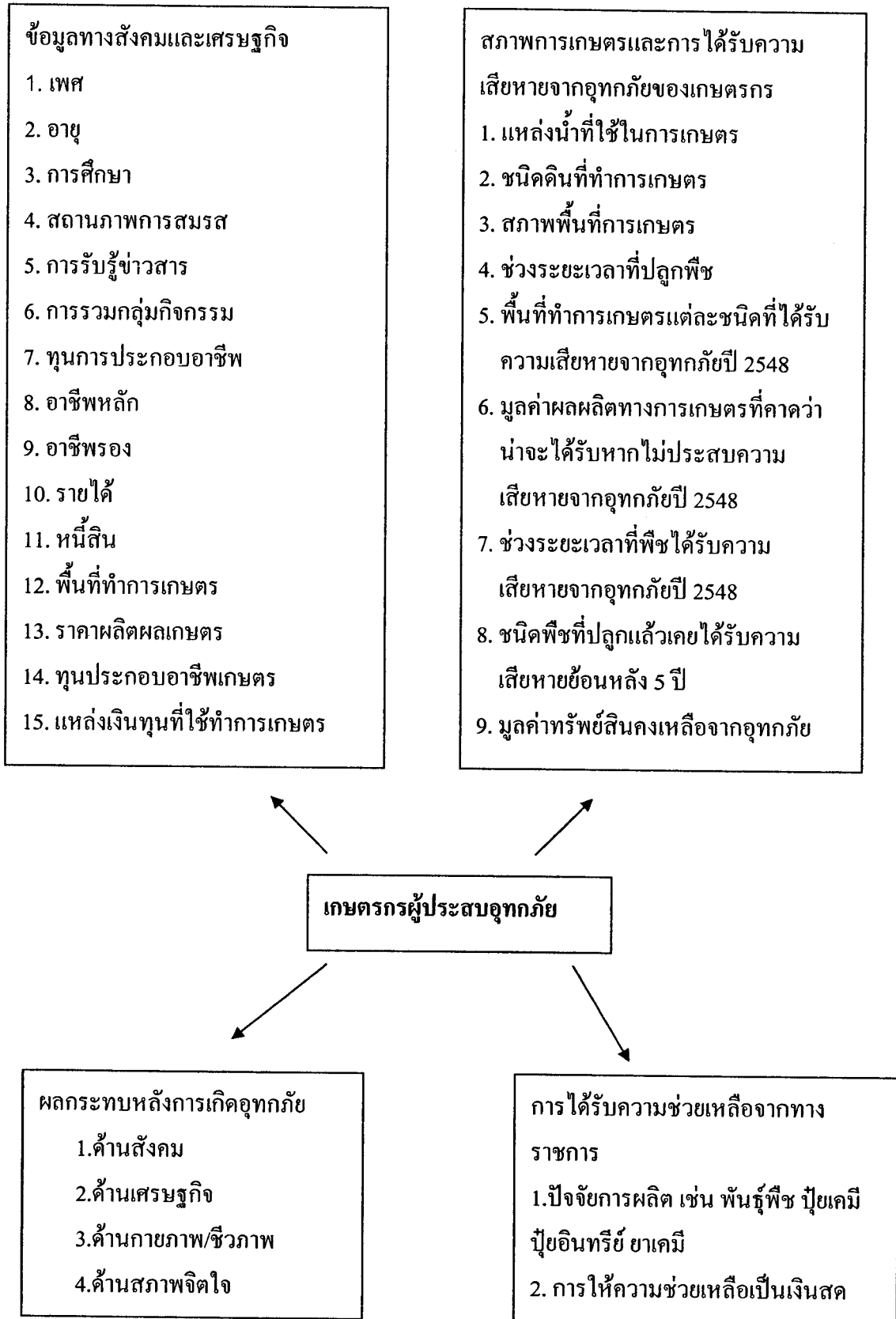
การศึกษาผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่นาข้าว พืชไร่ พืชสวนและอื่น ๆ รวมทั้งทรัพย์สินของราษฎรในเกือบทุกพื้นที่ของจังหวัด และบางพื้นที่เป็นพื้นที่เกิดอุทกภัยซ้ำซากทุกปี ทั้งภาวะสภาพอุทกภัยและความแห้งแล้งเกิดขึ้นทั่วไป ประกอบกับสภาพภูมิอากาศและฤดูกาลเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำให้เกิดปัญหาผลผลิตตกต่ำ ต้องเพิ่มต้นทุนการผลิต ภาระกู้หนี้ยืมสิน และปัญหาอื่น ๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ปัญหาที่ซ้ำเติมให้เกษตรกรต้องเดือดร้อนมากขึ้นไปอีกคือ ราคาผลผลิต ซึ่งมีภาวะขึ้นลงไม่แน่นอน ทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอนชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาอย่างมาก ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความรู้และการส่งเสริมการเกษตรให้แก่เกษตรกรของจังหวัดอุดรดิตถ์ และผู้วิจัยตระหนักถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศวิทยาของจังหวัดที่เกิดขึ้น และมีความห่วงใยต่อปัญหาของเกษตรกร ซึ่งคาดว่าจะปัญหาที่เรื้อรังต่อไปในอนาคต ดังนั้นการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและตรงประเด็นจึงควรจะศึกษาถึงสภาพที่แท้จริงของปัญหาและรับรู้ความต้องการของเกษตรกรจากสภาพความเป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ตลอดจนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริงต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ
- 2.4 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุดรดิตถ์ : ศึกษากรณีปี 2548 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1.1 ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ ช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2548

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

“เกษตรกร” หมายถึง เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ในเขตอำเภอพิชัยและอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

“เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย” หมายถึง เกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์ที่ทำนา ปลูกพืชไร่ และพืชสวนที่ประสบอุทกภัย ในปี 2548

“อุทกภัย” หมายถึง อันตรายจากน้ำท่วม เกิดจากระดับน้ำในทะเล มหาสมุทร และแม่น้ำสูงมากจนท่วมล้นฝั่งและตลิ่ง ไหลท่วมบ้านเรือน ด้วยความรุนแรงของกระแสน้ำ ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก

“ภัยพิบัติ” หมายความว่า สาธารณภัยอันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ไฟป่า ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิด อากาศหนาวจัดผิดปกติ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชนหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547 : 15)

“ผู้ประสบภัยพิบัติ” หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และให้หมายความรวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในเขตพื้นที่นั้นด้วย

“ฉุกเฉิน” หมายความว่า เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วนหรือเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยฉับพลัน

“การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร” หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร ด้านการปลู�สัตว์และด้านการประมง

“การช่วยเหลือเป็นเงินสด” หมายถึง การที่ทางราชการจ่ายค่าเสียหายของพืชผลที่ประสบภัยธรรมชาติ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในรูปของเงินสดแทนการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต

“ผลกระทบ” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สภาพจิตใจ และด้าน
กายภาพ/ชีวภาพ ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุตรดิตถ์

“หลังประสบอุทกภัย” หมายถึง ช่วงระยะเวลาซึ่งรัฐให้ความช่วยเหลือเกษตรกรตั้งแต่
เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 หลังเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ จนถึงปี 2549

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
การดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติในพื้นที่และในระดับ
จังหวัดและระดับประเทศต่อไป โดยคำนึงถึงผลกระทบในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร
ด้านสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ/ชีวภาพ และด้านสภาพจิตใจ เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกร
ผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุตรดิตถ์ กรณีศึกษาปี 2548 ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดอุตรดิตถ์
2. อุทกภัยในประเทศไทยและจังหวัดอุตรดิตถ์
3. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ
4. แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ
5. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดอุตรดิตถ์

1.1 ข้อมูลทางกายภาพ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุตรดิตถ์ (2549 : 3 – 15) รวบรวมและบันทึกลักษณะทางกายภาพของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ ที่ตั้งและอาณาเขต สภาพภูมิประเทศ ข้อมูลด้านการปกครองและประชากร ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การใช้พื้นที่ทางการเกษตรและการถือครองทำ การเกษตร พืชเศรษฐกิจ ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง ดังนี้

1.1.1 ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ระหว่างเส้นรุ้งที่ 17 องศา 37 ลิปดา และ 19 องศา 30 ลิปดาเหนือ กับเส้นแวงที่ 100 องศา 05 ลิปดา และ 101 องศา 11 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 763 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟ 485 กิโลเมตร และโดยทางรถยนต์ 491 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 7,838.592 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,899,120 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.62 ของพื้นที่ภาคเหนือ

รูปร่างของจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นรูปยาว จากทิศตะวันออกเฉียงเหนือลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีส่วนกว้างในแนวทิศเหนือ-ใต้ ประมาณ 67 กิโลเมตร มีความยาวในทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 180 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดแพร่และน่าน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิจนุโลก และ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดพิจนุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุโขทัย

1.1.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) ที่ราบลุ่มแม่น้ำ เกิดอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำน่านและลำน้ำสาขาที่ไหลบรรจบกับแม่น้ำน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างเรียบ มีระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ 50 - 100 เมตร จากระดับน้ำทะเล อยู่ในเขตอำเภอตรอน อำเภอพิชัย อำเภอทองแสนขัน และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์

(2) ที่ราบระหว่างหุบเขาและบริเวณลูกคลื่นลอนลาด เป็นบริเวณที่อยู่ต่อเนื่องจากที่ราบลุ่มแม่น้ำทางเหนือ และด้านตะวันออกของจังหวัด มีความสูงระหว่าง 100 - 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล อยู่ในเขตอำเภอทองแสนขัน อำเภอลับแล อำเภอน้ำปาด อำเภอปากท่า อำเภอบ้านโคก และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์

(3) เขตภูเขาและที่สูง เป็นภูมิประเทศที่พบมากประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่จังหวัด มีความสูงของพื้นที่ระหว่าง 400 - 1,000 เมตร ในบริเวณด้านเหนือและด้านตะวันออกของจังหวัด โดยเฉพาะในเขตอำเภอบ้านโคก อำเภอปากท่า อำเภอน้ำปาด อำเภอท่าปลา อำเภอลับแล และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์

พื้นที่ที่มีความลาดชัน ระหว่าง 0 - 5 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวน 3,649 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 46.08 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ราบ ได้แก่ อำเภอลับแล อำเภอพิชัย อำเภอตรอน และตลอดสองฝั่งแม่น้ำน่าน และลำน้ำปาด ส่วนพื้นที่ภูเขาจะมีความลาดชันเกิน 15 เปอร์เซ็นต์

บริเวณที่ตั้งของจังหวัดอุตรดิตถ์มีระดับความสูงประมาณ 62 เมตร และน้ำในแม่น้ำน่านจะไหลจากทิศเหนือลงมาทางทิศใต้สู่จังหวัดพิษณุโลก

เนื่องจากจังหวัดอุตรดิตถ์มีสภาพพื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะเป็นป่าและภูเขาสูง ประกอบด้วยเทือกเขาใหญ่น้อยสลับกันไป อันเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำลำธารหลายสาย ดังนี้

1) แม่น่าน ต้นน้ำเกิดจากลำน้ำสาขาต่าง ๆ ที่มีกำเนิดจากคอยภูเขาหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในบริเวณกิ่งอำเภอบ่อเกลือ และอำเภอบัว จังหวัดน่าน ไหลจากจังหวัดน่านเข้าสู่เขตจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ตำบลนางพญาลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ที่อำเภอท่าปลา ผ่านอำเภอเมือง อำเภอตรอน และอำเภอพิชัย ตามลำดับ แล้วไหลผ่านจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร ไปบรรจบกับแม่น้ำยม แม่น้ำปิง และแม่น้ำวัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ ความยาวประมาณ 300 กิโลเมตร

2) บึงกะโล่ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งมีเขตติดต่อหลายตำบล ได้แก่ ตำบลกึ่งตะเภา ตำบลหาดกรวด และตำบลผาจุก อำเภอเมือง เป็นแหล่งน้ำที่มีน้ำตลอดทั้งปี มีพื้นที่ประมาณ 7,000 ไร่

3) บึงป่าเช่า เป็นแหล่งน้ำที่มีเขตติดต่อหลายหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 7 บ้านเกาะ หมู่ที่ 8 บ้านป่าเช่า ตำบลบ้านเกาะ และหมู่ที่ 1 บ้านป่ายาง ตำบลวังกะพ้อ อำเภอเมือง มีพื้นที่ประมาณ 150 ไร่

4) คลองแม่พร่อง ต้นน้ำเกิดจากน้ำตกแม่พูลและน้ำตกผามุบ ในอำเภอลับแล ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ เริ่มจากตำบลแม่พูล ผ่านตำบลฝายหลวง ตำบลศรีพนมมาศ ตำบลชัยจุมพล แล้วไหลลงสู่บึงมายที่ตำบลทุ่งขี้ ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร

5) น้ำรี ต้นน้ำเกิดจากลำห้วยสาขาต่าง ๆ ที่เกิดจากภูเขาในตำบลน้ำหมัน ไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลน้ำหมัน แล้วไหลสู่อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนสิริกิติ์ บริเวณตำบลจรม อำเภอท่าปลา

6) คลองตรอน ต้นน้ำเกิดจากภูเมียงบริเวณตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด ไหลผ่านตำบลน้ำไคร้ เข้าสู่อำเภอทองแสนขัน ตั้งแต่บ้านน้ำหมีใหญ่ ผ่านบ้านฝักขวง บ้านวังโปร่ง บ้านร่องลึก บ้านแสนขัน บ้านท่าช้าง บ้านวังปรากฏ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่านที่ตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน ความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร

7) ห้วยลำลอก ต้นน้ำเกิดจากลำห้วยสาขาต่าง ๆ ที่เกิดจากภูเขาในตำบลบ่อทอง อำเภอทองแสนขัน ไหลผ่านบ้านดงสังข์โฆ บ้านปางหมื่น บ้านน้ำลอก แล้วไหลลงสู่คลองตรอน ฝั่งซ้าย บริเวณเหนือหมู่บ้านวังปรากฏ ตำบลป่าคาย ความยาวประมาณ 40 กิโลเมตร

8) ห้วยพี ต้นน้ำเกิดจากลำห้วยสาขาต่าง ๆ ที่เกิดจากภูเขาผาแดงและภูเขาผักขวง ในอำเภอทองแสนขัน ไหลผ่านบ้านห้วยปลาตุก บ้านน้ำพี บ้านไร่ห้วยพี แล้วไหลลงสู่คลองตรอน ฝั่งขวาบริเวณหมู่บ้านไชยมงคล ตำบลน้ำอ่าง ความยาวประมาณ 60 กิโลเมตร

9) ลำน้ำป่าด ต้นน้ำเกิดจากภูเขาทุ่งแล้ว ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก ไหลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลม่วงเจ็ดต้นเข้าสู่อำเภอปากท่าตั้งแต่ตำบลปากท่า ผ่านตำบลสองคอน ตำบลสองห้อง เข้าสู่อำเภอน้ำป่าดที่ตำบลเค่นเหล็ก ผ่านตำบลบ้านฝาย แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่านที่บ้านปากป่าด ตำบลแสนตอ อำเภอน้ำป่าด

10) คลองละมุง ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ไหลผ่านเข้าเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน ไหลผ่านบ้านคลองละมุง บ้านวังตอ บ้านคลองกล้วย แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่านที่บ้านปากคลองคอรุม ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร

11) คลองน้ำไหล ต้นน้ำจากอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย ไหลผ่านเขตอำเภอพิชัย ที่บ้านป่าแก้ว ผ่านบ้านบางนา บ้านคลองน้ำไหล บ้านทุ่งกระถิน บ้านขอม แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่านในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

12) คลองสะพาน ต้นน้ำจากตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน ไหลผ่านบ้านเค่นสำโรง เข้าสู่อำเภอพิชัย ที่บ้านเต่าไห ตำบลท่าสัก ผ่านตำบลบ้านดารา ตำบลไร่ฮ้อย ตำบลในเมือง ตำบลนายาง ตำบลนาอิน ตำบลบ้านหม้อ แล้วไหลลงสู่บึงเบิกที่ตำบลบ้านโคก ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร

13) บึงหล่ม เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่างอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก กับอำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นแหล่งน้ำที่มีน้ำตลอดทั้งปี พื้นที่บริเวณบึงประมาณ 1,000 ไร่

1.2 ข้อมูลด้านการปกครองและประชากร

จังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี พ.ศ. 2548 แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 อำเภอ 65 ตำบล (ไม่รวม 2 ตำบลคือ ตำบลท่าอิฐ และตำบลศรีพนมมาศ) 603 หมู่บ้าน 16 เทศบาล 63 อบต. 1 สภาตำบลคือ สภาตำบลบ้านโคก จำนวนประชากรของจังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 มีทั้งสิ้น 469,387 คน ชาย 231,693 คน หญิง 237,694 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 60 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จำนวน 153,544 คน รองลงมา ได้แก่ อำเภอพิชัย จำนวน 77,536 คน และอำเภอลับแล จำนวน 57,559 คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านโคก มีประชากรจำนวน 14,291 คน

1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี 2548 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคน 47,103 บาทต่อปี จัดเป็นอันดับที่ 47 ของประเทศ และเป็นอันดับที่ 8 ของ 17 จังหวัดภาคเหนือ ในปี 2548 จังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ตามราคาประจำปีเท่ากับ 21,742 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ตามราคาคงที่เท่ากับ 10,844 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 29.1 รองลงมาเป็นสาขาการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ 16.3 และอันดับ 3 เป็นสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 12.3

1.4 การใช้พื้นที่ทางการเกษตรและการถือครองทำการเกษตร

จังหวัดอุดรดิตถ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,899,120 ไร่ มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรจำนวน 934,099 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.06 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด เนื้อที่ป่าไม้ 1,882,088 ไร่ (ร้อยละ 38.42) และเนื้อที่อื่น ๆ 2,082,933 ไร่ (ร้อยละ 42.52) อำเภอพิชัย มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากที่สุดคือ 244,203 ไร่ (ร้อยละ 26.1) รองลงมาคือ อำเภอเมือง (ร้อยละ 16.7) และอำเภอลับแล (ร้อยละ 12.8)

เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรจำนวน 934,099 ไร่ แยกออกได้เป็น

ทำนา	504,395 ไร่	(ร้อยละ 54.00)
พืชไร่	205,348 ไร่	(ร้อยละ 22.00)
ไม้ผล / ไม้ยืนต้น	149,898 ไร่	(ร้อยละ 16.05)
ที่ปลูกสวนป่า	24,796	ไร่ (ร้อยละ 2.65)
พืชผัก / สมุนไพร / ไม้ดอก	21,227	ไร่ (ร้อยละ 2.27)
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	6,274	ไร่ (ร้อยละ 0.67)
ที่ปลูกยางพารา	108 ไร่	(ร้อยละ 0.01)
คอกสัตว์	8,606	ไร่ (ร้อยละ 0.92)
เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด	4,052	ไร่ (ร้อยละ 0.43)
ที่อื่นๆ	9,395	ไร่ (ร้อยละ 1.00)

พื้นที่ประสบอุทกภัย ปี 2548 ได้รับความเสียหาย จำนวน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพิชัย และอำเภอน้ำปาด ดังรายละเอียดพืชที่เสียหาย ดังนี้

1) อำเภอพิชัย

ข้าว	40,745	ไร่
พืชไร่	1,606	ไร่
พืชสวนและอื่น ๆ	164	ไร่

2) อำเภอป่าด

ข้าว	468	ไร่
พืชไร่	353	ไร่
พืชสวนอื่น ๆ	34	ไร่

ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรของจังหวัดอุดรดิตถ์ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร จำนวน 934,099 ไร่ เป็นเนื้อที่ของตนเอง 650,785 ไร่ (ร้อยละ 69.67) เนื้อที่ของคนอื่น 283,314 ไร่ (ร้อยละ 30.33) โดยทำการเกษตรในเนื้อที่ของตนเองอย่างเดียว ร้อยละ 68.82 ทำการเกษตรในเนื้อที่ของตนเองและทำการเกษตรในเนื้อที่ของผู้อื่นด้วยร้อยละ 19.82 ทำการเกษตรในที่ดินของตนเองที่มีเอกสารสิทธิ์ร้อยละ 57.4 ทำการเกษตรในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐ ร้อยละ 18.8 และอื่น ๆ ร้อยละ 23.8

ผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 54,691 ราย อยู่ในอำเภอเมือง 11,450 ราย (ร้อยละ 20.94) รองลงมาคือ อำเภอพิชัย 8,934 ราย (ร้อยละ 16.34) และอำเภอดับแล 7,934 ราย (ร้อยละ 14.51) อำเภอบ้านโคกมีผู้ถือครองทำการเกษตรน้อยที่สุดคือ 2,770 ราย (ร้อยละ 5.06) ผู้ถือครองทำการเกษตรของจังหวัดอุดรดิตถ์ มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรโดยเฉลี่ย 17.10 ไร่ อำเภอพิชัย ถือครองเฉลี่ยสูงสุด คือ 27.33 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอดรอน 25.25 ไร่ อำเภอปากท่า ถือครองเนื้อที่ทำการเกษตรเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 10.10 ไร่

ผู้ถือครองทำการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 70.17 ปลูกพืชอย่างเดียว รองลงมาคือปลูกพืชร่วมกับเลี้ยงสัตว์มีร้อยละ 21.60 เลี้ยงสัตว์อย่างเดียวหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยมีน้อยมากเพียงร้อยละ 2.81

เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร จำนวน 934,099 ไร่ ปลูกข้าวร้อยละ 54 รองลงมาปลูกพืชไร่ร้อยละ 22 เกษตรกรที่ปลูกพืชส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยร้อยละ 83.8 ในจำนวนนี้เกือบทั้งหมดใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ 79.9 โดยใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียวร้อยละ 55.1 ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 24.8 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียวร้อยละ 3.9 ใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 45.9 กิโลกรัมต่อไร่ มีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 67.0 ส่วนใหญ่เป็นการใช้สารเคมีร้อยละ 86.9

จังหวัดอุดรดิตถ์มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 192,068 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 ของประชากรทั้งจังหวัด มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.5 คน ผู้ถือครองทำการเกษตรมีการจ้างลูกจ้างทำงานเกษตรชั่วคราวร้อยละ 64.0 จ้างลูกจ้างประจำร้อยละ 0.3

ผู้ถือครองทำการเกษตรเพียงร้อยละ 23.5 ครัวเรือน มีรายได้จากการเกษตรอย่างเดียว อีกร้อยละ 76.5 มีรายได้จากการเกษตรและจากแหล่งอื่นด้วย โดยมีรายได้จากผลผลิตเกษตรอยู่

ในช่วง 20,001 - 50,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 30.3) รองลงมาคือรายได้ 10,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 18.7) และ 50,001-100,000 บาท (ร้อยละ 18.1) ตามลำดับ ด้านหนี้สิน คร่าวเรือน ผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 54,589 คร่าวเรือน มีหนี้สินเพื่อการเกษตรจำนวน 35,947 คร่าวเรือน (ร้อยละ 65.9) มีหนี้สินเพื่อการเกษตรร้อยละ 59.3 เป็นเงินทั้งสิ้น 2,142 ล้านบาท หรือเป็นหนี้ คร่าวเรือนละ 59,560 บาท

อำเภอพิชัย มีพื้นที่ทั้งหมด 279,939 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่นาข้าว 195,429 ไร่ พืชไร่ 49,848 ไร่ พืชสวนและอื่น ๆ 5,489 ไร่ ป่าไม้ 12,554 ไร่ อื่น ๆ (ห้วย,หนอง,คลอง,บึง) จำนวน 6,195 ไร่ ที่อยู่อาศัย 10,424 ไร่

อำเภอน้ำปาด มีพื้นที่ทั้งหมด 992,927 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่นาข้าว 18,332 ไร่ พืชไร่ 26,242 ไร่ พืชสวนและอื่น ๆ 36,976 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 847,968 ไร่ ที่อยู่อาศัย 5,926 ไร่ เป็นที่รกร้าง 57,483 ไร่

1.5 พืชเศรษฐกิจ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง อ้อย หอมแดงและไม้ผล คือ ทุเรียน และยางพารา ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ข้าวเหนียวจะผลิตเพื่อการบริโภคภายใน จังหวัด ส่วนข้าวเจ้าจะผลิตเพื่อบริโภคและจำหน่ายด้วย พันธุ์ข้าวที่ปลูกพันธุ์ไม่ไวแสง ได้แก่ กข 7 กข 23 กข 21 สุพรรณบุรี 60 และชัยนาท 1 ส่วนข้าวไวแสง ได้แก่ ข้าวตาแห้งเหลืองประทิว เป็นต้น จังหวัดอุตรดิตถ์ ปลูกข้าวนาปี แยกเป็น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว อำเภอที่ปลูกมาก ได้แก่ อำเภอพิชัย ตรอน และอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ส่วนข้าวนาปรัง มีพื้นที่ปลูก แยกเป็นข้าวเจ้า ข้าวเหนียว อำเภอที่ปลูกมาก คือ อำเภอพิชัย ตรอน และอำเภอเมืองอุตรดิตถ์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง เกษตรกรสามารถปลูกได้ 2 ครั้ง คือ ช่วงต้นฝน(เมษายน - มิถุนายน) เก็บเกี่ยวเดือนสิงหาคม และปลายฝน (กรกฎาคม - สิงหาคม) เก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายน แต่ผลผลิตข้าวโพดต้นฝน จะสูงกว่าปลายฝน อำเภอที่ปลูกมาก ได้แก่ อำเภอบ้านโคก น้ำปาด ท่าปลา และอำเภอพิชัย

ถั่วเหลือง เป็นพืชที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ปลูกได้ตลอดปี แบ่งเป็น 3 ช่วง คือต้นฤดูฝน(พฤษภาคม) ปลายฤดูฝน (สิงหาคม – กันยายน) และฤดูแล้ง (ธันวาคม -มกราคม) ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่ส่งไปโรงงานสกัดน้ำมันพืช มีเป็นส่วนน้อยที่ใช้บริโภคภายในจังหวัด อำเภอที่ปลูกมาก ได้แก่ อำเภอตรอน ทองแสนขัน และอำเภอพิชัย

อ้อยโรงงาน เกษตรกรปลูกอ้อยแทนการปลูกพืชไร่ชนิดอื่น เช่น มันสำปะหลัง ข้าวฟ่าง และข้าวโพด เนื่องจากมีโรงงานน้ำตาลจำนวน 2 โรง คือ โรงงานน้ำตาลไทยเอกลักษณ์

และโรงงานน้ำตาลอุดรดิตถ์ รัยอ้อยเข้าหีบรวม 1,879,000 ตัน ทำรายได้ประมาณ 300 – 400 ล้านบาท พื้นที่ปลูกมีมากในอำเภอทองแสนขัน ทรอน พิชัย และอำเภอเมืองอุดรดิตถ์

หอมแดง ปลูกมากที่อำเภอลับแล และอำเภอเมือง เกษตรกรปลูกหอมปีละ 2 ครั้ง คือ หอมฝน ปลูกระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน เก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน และหอมแล้ง ปลูกช่วงเดือนธันวาคม - มกราคม เก็บเกี่ยวเดือนมีนาคม - เมษายน

ทุเรียน เป็นไม้ผลที่มีมูลค่าการผลิตรองลงมาจากยางสด ปลูกมากที่ อำเภอลับแล และอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ พันธุ์พื้นเมืองที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์หลงลับแลและพันธุ์แก้วลับแล ส่วนพันธุ์ส่งเสริม ได้แก่ หมอนทอง ชะนีหน้าขาว จะออกสู่ตลาดประมาณเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ของทุกปี

ยางสด เป็นไม้ผลที่มีมูลค่าการผลิตมากที่สุด แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญคือ อำเภอลับแล และอำเภอเมือง พันธุ์ที่ปลูกมี 2 พันธุ์คือพันธุ์ผลกลม และพันธุ์ผลจุก เกษตรกรส่วนใหญ่ นิยมพันธุ์ผลจุกมากกว่า ผลผลิตออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือน กรกฎาคมและออกสู่ตลาดมากในเดือน กันยายน

ตารางที่ 2.1 การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดอุดรดิตถ์ ปี 2548

ชนิดพืช	พื้นที่ (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)
	พื้นที่ปลูก	พื้นที่ เสียหาย	พื้นที่เก็บ เกี่ยว		
ข้าวนาปีข้าวเจ้า	459,403	29,401	430,002	346,007	804
ข้าวนาปีข้าวเหนียว	68,278	152	68,126	39,155	575
ข้าวนาปรังข้าวเจ้า	215,410	11,912	203,498	169,470	833
ข้าวไร่ข้าวเหนียว	10,756		10,756	3,399	316
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(ฤดูฝน)	126,103	8,356	117,747	103,783	881
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(ฤดูแล้ง)	18,130		18,130	14,754	814
ถั่วเหลือง(ฤดูฝน)	8,332		8,332	1,756	211
ถั่วเหลือง(ฤดูแล้ง)	15,353		15,353	3,259	212
อ้อยโรงงาน	52,680	15	52,665	385,323	7,316
มันสำปะหลัง	11,533		11,533	42,501	3,685
ถั่วเขียวผิวมัน(ฤดูฝน)	15,050		15,050	1,731	115
ถั่วเขียวผิวมัน(ฤดูแล้ง)	12,910		12,910	1,549	120
หอมแดง	13,481	4,187	9,294	18,392	1,979
ยางสาค	46,276		36,794	57,802	1,571
ทุเรียน(พื้นเมือง)	13,607		13,412	12,042	898
ทุเรียน(หมอนทอง)	11,257		9,117	9,110	999
ทุเรียน(พันธุ์อื่น ๆ)	205		205	91	444
มะม่วงเขียวเสวย	18,012		16,063	12,055	750
ลองกอง	15,186		3,633	6,504	1,790
มะขาม	19,349		18,158	6,389	351.85
ลำไย	12,285		9,285	10,841	1,167
กล้วยน้ำว้า	24,310		18,504	33,723	1,822

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ (2548) “การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด
อุดรดิตถ์” หน้า 1 (เอกสารโรเนียว)

1.6 ด้านปศุสัตว์

เกษตรกรเป็นเกษตรกรรายย่อย ประกอบอาชีพด้านการปลูกพืชเป็นหลัก และมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม การเลี้ยงเป็นแบบผสมผสาน เช่น เลี้ยงสัตว์ปีก ร่วมกับการเลี้ยงสุกรหรือโค หรือกระบือ สัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ โคเนื้อ กระบือ สุกร ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ ส่วนเกษตรกรที่สามารถทำธุรกิจด้านการเลี้ยงสัตว์อย่างเดียว ได้แก่ เกษตรกรที่เลี้ยงสุกร ไก่ไข่ ไก่เนื้อ สำหรับสัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ สัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ สัตว์เล็ก ได้แก่ สุกร แพะ และสัตว์ปีก ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ เป็ดไข่ และห่าน โดยในปี 2548 จังหวัดอุดรดิตถ์ มีการเลี้ยงปศุสัตว์ ดังนี้ โค 70,024 ตัว กระบือ 15,673 ตัว ไก่ 1,803,353 ตัว สุกร 93,254 ตัว เป็ด 149,568 ตัว และแพะ 3,698 ตัว

1.7 ด้านประมง

การทำประมงของจังหวัดอุดรดิตถ์ ยังมีน้อย โดยมีการจับสัตว์น้ำธรรมชาติ และการเพาะเลี้ยง แต่การจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติจะมากกว่าการเพาะเลี้ยง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงแบบยังชีพ หรือแบบพอเพียง เกษตรกรจะปลูกพืชเป็นหลัก การเลี้ยงปลาเป็นเพียงกิจกรรมเสริมเท่านั้น ในปี 2547 มีเกษตรกรเพาะเลี้ยงปลา 4,228 ราย 6,698 บ่อ รวมเนื้อที่ 5,835.40 ไร่ ปริมาณที่จับได้ 5,102 ตัน ปลาที่เลี้ยง ได้แก่ ปลาดุก ปลานิล ปลาไน ปลาดุกเทศ ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาตะเพียน ปลานิลแดง ปลาสวาย และปลาจีน ตลาดปลาส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้พ่อค้าจากต่างจังหวัด

2. อุทกภัยในประเทศไทยและจังหวัดอุดรดิตถ์

ลักษณะภูมิประเทศ ของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 6 ภาค คือ

ภาคเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเทือกเขาสูงสลับกับที่ราบหุบเขา ที่สำคัญคือภูเขาแดนลาว ภูเขาหลวงพระบาง ภูเขาถนนธงชัย ภูเขาเพชรบูรณ์ ภูเขาขุนตาล ภูเขาผิมน้ำ เป็นที่เกิดของแม่น้ำลำธารหลายสาย เช่น แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน แม่น้ำป่าสัก เป็นต้น โดย แม่น้ำปิง วัง ยม และน่าน ไหลลงสู่ภาคกลางมารวมกันที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำที่สำคัญที่สุดเปรียบเสมือน "เส้นเลือดใหญ่" ของประเทศ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นบริเวณที่มีพื้นที่กว้างขวางมาก มีพื้นที่ถึง 170,000 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ พื้นที่ทางด้านตะวันตกเป็นเทือกเขาเพชรบูรณ์ ทอดเชื่อมกับเทือกเขาดงพญาเย็น ทำให้เกิด "กู่" น้อยใหญ่ เช่น กู่กระดิง กู่หลวง กู่เขียว กู่เรือ

ทางทิศใต้มีเทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรัก เป็นที่เกิดของแม่น้ำลำธารลำคัญของภาคอีสานหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำตะคอง ลำพระเพลิง ลำโคมน้อย ลำโคมใหญ่ เป็นต้น พื้นที่ตอนกลางของภาคมีลักษณะคล้ายเกาะ มีที่ราบกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะดินเป็นดินปนทราย ไม่อุ้มน้ำ น้ำซึมผ่านได้รวดเร็ว ทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแห้งแล้งมากในฤดูแล้ง

ภาคกลาง เป็นที่ราบลุ่มที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอน ซึ่งแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสาขาต่าง ๆ พัดพามา ดินจึงมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีการปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ เรียกว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของไทย และเป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากที่สุด

ภาคตะวันออก ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเนินเขาลดลงสู่ที่ราบชายฝั่งทะเล มีแม่น้ำสายสั้น ๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัด ไหลลงสู่อ่าวไทย

ภาคตะวันตก มีลักษณะเป็นเทือกเขาและหุบเขา แต่มีความสูงไม่มากนัก เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาถนนธงชัย ที่ราบหุบเขาที่สำคัญในภาคนี้ คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของแม่น้ำใหญ่ 2 สาย คือ แควน้อยและแควใหญ่ ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาคใต้ มีลักษณะเป็นมหาสมุทรแคบ ๆ ตั้งอยู่ระหว่างอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ตอนกลางของคาบสมุทรมีเทือกเขาติดต่อกันเป็นแนวยาวไปจนจรดพรมแดนมาเลเซีย ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขานครศรีธรรมราช เทือกเขาสันกาลาศิรี เทือกเขาภูเก็ต ทำให้แบ่งพื้นที่ของภาคใต้ออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันตก และที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออก แม่น้ำในภูมิภาคนี้เป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ หลายสายที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปราณบุรี แม่น้ำกระบี่ แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำตรัง และแม่น้ำโกลก

จากสภาพภูมิประเทศของประเทศไทยที่มีแม่น้ำหลายสายและเป็นที่ราบลุ่ม ทำความเสียหายแก่เกิดอุทกภัยทำให้พื้นที่การเกษตรเป็นจำนวนมากเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะปี 2548 พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.2

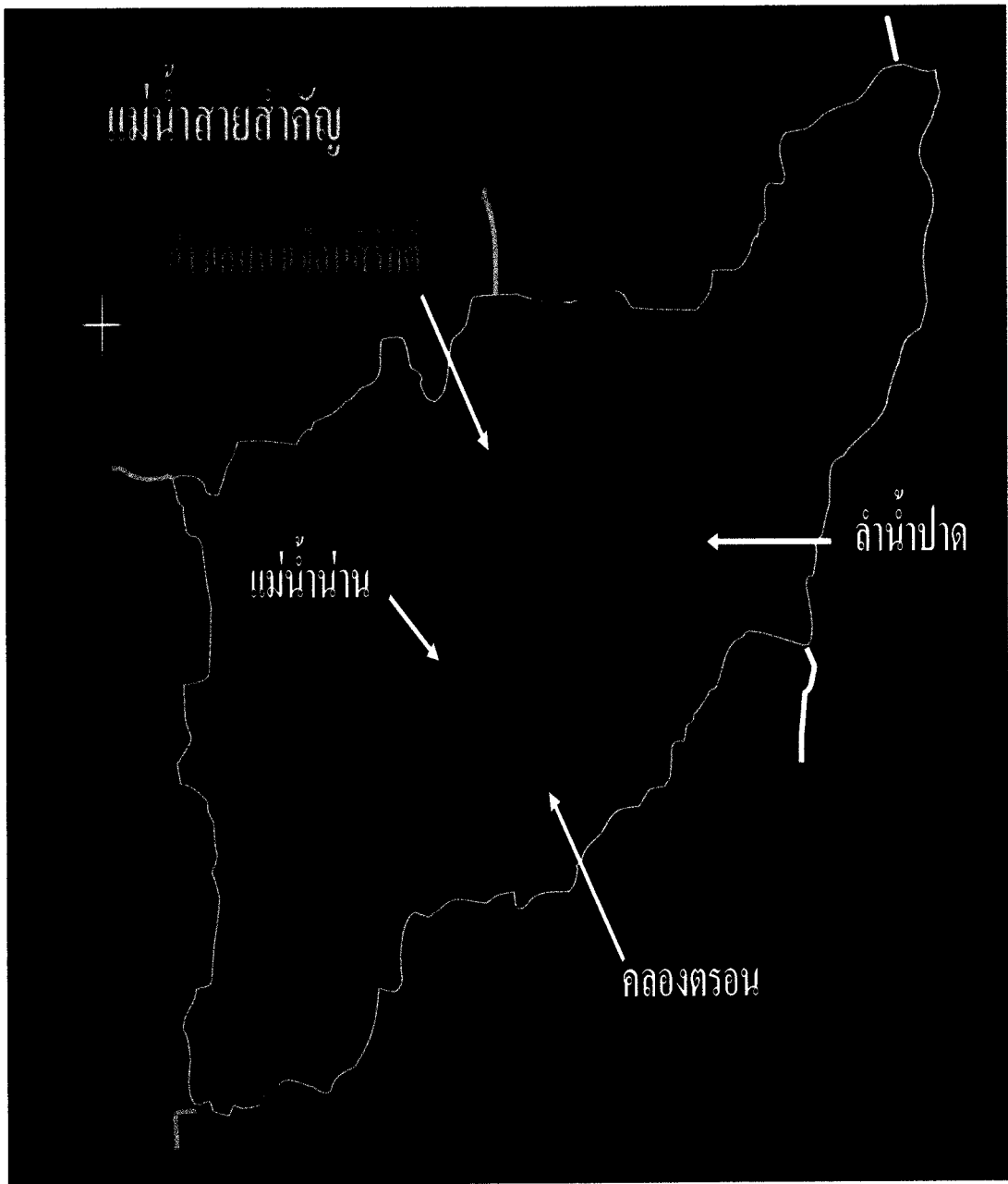
ตารางที่ 2.2 จำนวนพื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของไทย ปี 2548

ภาค	ข้าว (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	พืชสวนและอื่น ๆ (ไร่)	รวมพื้นที่ (ไร่)
เหนือ	598,958.65	139,315.25	40,742.57	779,016.47
ตะวันออกเฉียงเหนือ	514,284.50	36,193.50	2,646.75	553,124.75
กลาง	448,298.75	1,863.50	11,400.50	461,562.75
ตะวันออก	153,543.25	30,081.75	16,438.25	200,063.25
ตะวันตก	369,956.50	59,484.50	53,869.75	483,310.75
ใต้	600,931.50	39,827.04	232,507.99	873,266.53
รวมทั้งประเทศ	2,685,973.15	306,765.54	357,605.81	3,350,344.50

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2548) “รายงานความเสียหายและการช่วยเหลืออุทกภัยปี 2548”

หน้า 1 – 3 (เอกสารโรเนียว)

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดอุตรดิตถ์เป็นที่รายล้อมและมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน โดยเฉพาะมีแม่น้ำน่านไหลผ่าน จากทิศเหนือลงมาทางทิศใต้สู่จังหวัดพิษณุโลก โดยไหลผ่านอำเภอบ้านโคก ฟากทำ น้ำปาด ท่าปลา เมืองอุตรดิตถ์ ตรอน และอำเภอพิชัย สู่จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศของอำเภอน้ำปาด พื้นที่อยู่ระหว่างหุบเขาหรือปลายเนินเขา ทำให้เมื่อมีปริมาณน้ำฝนมากในแต่ละปีน้ำจะไหลอย่างรวดเร็วและมีความรุนแรงในลักษณะที่เรียกว่าน้ำป่า เนื่องจากพื้นที่ที่มีความลาดชันมาก น้ำป่าจึงทำลายสิ่งกีดขวางทางน้ำไหลและเกิดอุทกภัยขึ้นได้ ส่วนสภาพภูมิประเทศของอำเภอพิชัยเป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำน่านและลำน้ำสาขาที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่าน มีพื้นที่มีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะ และบางพื้นที่ไม่มีคูระบายน้ำลงสู่แม่น้ำน่าน ทำให้เกิดอุทกภัยซ้ำซากทุกปี เมื่อมีปริมาณน้ำฝนมากในแต่ละปี

ภาพที่ 2.1 แม่น้ำของจังหวัดอุตรดิตถ์

เนื่องจากสภาพภูมิอากาศของจังหวัดอุตรดิตถ์ มีปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ยของแต่ละเดือนในรอบปี 2544 – 2548 แตกต่างกัน ทำให้เอื้อต่อการเกิดอุทกภัย พอสรุปได้ดังนี้

จังหวัดอุตรดิตถ์ มีฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือน ตุลาคม ในปี 2548 ปริมาณน้ำฝนทั้งปี 1,364 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในเดือนมิถุนายน 381.5 มิลลิเมตร คังตารางที่ 2.3 โดยมีปริมาณน้ำฝนในฤดูฝนเฉลี่ยทั้งปี 1,092.58 มิลลิเมตร คังตารางที่ 2.4 อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.19 องศาเซลเซียส โดยในเดือน มกราคม 2548 อุณหภูมิต่ำสุด 13.3 องศาเซลเซียส คังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.3 ปริมาณน้ำฝนรายเดือนปี ของจังหวัดอุตรดิตถ์ 2544 – 2548

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)				
	2544	2545	2546	2547	2548
มกราคม	10.00	9.80	20.90	0.00	33.10
กุมภาพันธ์	0.00	1.40	32.00	42.10	0.00
มีนาคม	136.80	31.70	43.30	0.10	16.90
เมษายน	30.70	9.70	71.60	28.80	78.20
พฤษภาคม	360.30	183.00	76.90	302.80	56.10
มิถุนายน	119.90	37.70	226.70	465.10	381.5
กรกฎาคม	122.10	143.10	303.90	258.10	203.2
สิงหาคม	413.10	284.40	283.10	196.80	189.6
กันยายน	108.90	365.30	257.70	362.60	318.9
ตุลาคม	153.50	84.00	2.50	12.90	46.90
พฤศจิกายน	0.40	49.50	0.00	6.90	32.70
ธันวาคม	0.10	17.00	0.00	0.00	6.90
รวม	1,455.80	1,216.60	1,318.60	1,676.20	1,364.00

ที่มา: สถานีตรวจอากาศ จังหวัดอุตรดิตถ์ (2549) “ปริมาณน้ำฝนรายเดือนปี 2543 – 2548”

(เอกสารโรเนียว) หน้า 2

ตารางที่ 2.4 ปริมาณน้ำฝนในฤดูฝน ฤดูแล้ง และทั้งปีของจังหวัดอุตรดิตถ์ ปี 2548

	ปริมาณฝน (มิลลิเมตร)		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี
ค่าเฉลี่ย	1,092.58	119.36	1,211.93
ค่าสูงสุด	1,317.47	160.02	1,441.81
ค่าต่ำสุด	928.61	52.53	1,074.49

ที่มา: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอุตรดิตถ์ (2549) “รายงานแผนหลักงานพัฒนาแหล่งน้ำจังหวัดอุตรดิตถ์” หน้า 4

ตารางที่ 2.5 อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด ของจังหวัดอุตรดิตถ์ระหว่างปี 2544 - 2548

ปี	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)									
	2544		2545		2546		2547		2548	
เดือน	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด
มกราคม	33.54	19.62	34.50	15.10	33.50	15.40	36.00	15.60	35.50	13.30
กุมภาพันธ์	35.16	19.51	36.40	18.80	37.20	16.60	37.30	16.50	37.20	18.10
มีนาคม	34.11	23.23	38.90	19.90	38.20	18.90	39.80	16.50	40.50	15.20
เมษายน	38.15	25.60	40.30	21.10	38.90	23.00	41.10	22.70	40.20	20.10
พฤษภาคม	33.46	24.79	40.40	23.30	41.50	23.80	40.20	22.30	39.30	25.00
มิถุนายน	33.66	24.91	36.60	24.40	36.60	23.50	37.70	23.50	37.20	24.20
กรกฎาคม	32.83	24.86	37.00	23.30	37.10	23.10	36.20	23.20	36.70	23.80
สิงหาคม	33.16	24.91	34.80	23.10	36.00	23.00	35.90	24.10	35.00	24.00
กันยายน	33.04	24.54	35.00	23.80	35.80	23.90	36.50	23.00	36.10	23.40
ตุลาคม	34.11	24.23	35.60	19.70	36.30	21.70	35.50	19.70	35.50	22.40
พฤศจิกายน	31.07	19.57	36.30	18.60	35.80	17.50	36.90	18.50	35.80	17.80
ธันวาคม	31.63	19.89	35.20	16.50	34.40	14.40	33.10	15.40	34.40	15.00
เฉลี่ย	33.66	22.97	36.75	20.63	36.78	20.40	37.18	20.08	36.95	20.19

ที่มา: สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุตรดิตถ์ (2549) “อุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด ปี 2544 - 2548” หน้า 5

(เอกสาร โรเนียว) หน้า 5

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

Thomas R. Dye (1981 : 345 อ้างถึงใน กานดา อ่อนอุบล 2537 : 22) ให้หรืออธิบายว่าผลกระทบ หมายถึง ผลทั้งหมดของนโยบายที่มีขึ้นในสภาพแห่งความเป็นจริงในโลก อันได้แก่

ก. ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์ และกลุ่มเป้าหมาย

ข. ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกลุ่มเป้าหมาย (ผลที่ล้นออกไปจากเป้าหมาย)

ค. ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และอนาคต

ง. ค่าใช้จ่ายทางตรงที่ใช้สำหรับทรัพยากรของโครงการ

จ. ค่าใช้จ่ายทางอ้อมต่าง ๆ รวมทั้งค่าเสียโอกาสด้วย

Coralie Bryant and Louise G. White (1982 อ้างถึงใน กานดา อ่อนอุบล 2537 : 13) กล่าวว่า ผลกระทบคือ ผลที่ตามมาจากผลผลิต เช่น ถ้าการมีพยาบาลเพิ่มขึ้นเป็นผลผลิตของโครงการ ผลกระทบอย่างหนึ่งคือ การลดการตายของทารก

บันลือ สุทธารมณ (2527 : 2) กล่าวว่า ผลกระทบ (impact) หมายถึง ผลในขั้นมัธยม (secondary effects) และผลในขั้นต่อ ๆ ไปของการเปลี่ยนแปลง

จากคำนิยามดังกล่าวมาแล้วข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิต หรือผลประโยชน์ในระดับปฐม (primary effects) ของแผนหรือโครงการ ซึ่งผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วย

ผลกระทบเป็นปรากฏการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ ด้วยเหตุผลหลายประการ โดยทั่วไปแล้ว ผลกระทบเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ของผลการเปลี่ยนแปลงระดับปฐมไปสู่ระดับต่อ ๆ ไป ผลของการเปลี่ยนแปลงระดับปฐมเป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของแผนและโครงการ และผลอันนี้จะมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อไปได้อีกระดับหนึ่ง หรือหลายระดับได้เป็นกรณี ๆ ไป

ด้วยเหตุที่ผลกระทบอาจเกิดขึ้นมาในลักษณะที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย หรืออาจขัดกับความมุ่งหมายของแผนหรือโครงการ เกิดเป็นผลที่ไม่พึงปรารถนา ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ อย่างรอบคอบด้วย นอกจากนี้ยังจะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ และทำนายเหตุการณ์ในอนาคตอย่างถูกต้องอีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ตัดสินใจจะต้องมีดุลยพินิจ (discretion) อย่างเพียงพอ คือ มีความสามารถในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามความต้องการได้ และสามารถ

ทำนายได้ว่าจะมีผลกระทบอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทั้งยังสามารถป้องกันมิให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ได้ด้วย ดังนั้น ผู้วางแผนที่ดี ผู้อนุมัติแผนที่ดีจะต้องมีความสามารถในการมองการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้รอบคอบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลที่จะตามมาจากการเปลี่ยนแปลงแต่ละด้าน เพื่อหาทางป้องกันสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มิให้เกิดขึ้น หรือการระงับการเปลี่ยนแปลงอันเป็นสาเหตุของผลเสียนั้น

4. แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2547 : 1 - 7) กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภัยพิบัติในท้องที่ ไว้ดังนี้

4.1 การรายงานสถานการณ์ภัยธรรมชาติ (คชก. 1) ทันทีที่เกิดภัย ดังนี้

4.1.1 ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายรายงานสถานการณ์ธรรมชาติเบื้องต้นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์ ตามแบบ คชก.1 ส่งให้สำนักงานเกษตรอำเภอทันทีที่เกิดภัย

4.1.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ รายงานสถานการณ์ภัยธรรมชาติ (คชก.1) ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและนายอำเภอทันทีหรือภายใน 24 ชั่วโมง

4.1.3 สำนักงานเกษตรจังหวัด ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดและปศุสัตว์จังหวัด ประเมินมูลค่าความเสียหายที่จะชดเชยตามแบบรายงานสถานการณ์ภัยธรรมชาติ (คชก.1) และส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทางโทรสาร และสำเนาส่งสำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

4.2 การสำรวจความเสียหาย

เมื่อได้รับรายงานสถานการณ์ภัยธรรมชาติเบื้องต้น (คชก.1) กรมส่งเสริมการเกษตร ต้องเร่งสำรวจผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่การเกษตรและเกษตรกร โดยเร็วที่สุด ดังนี้

4.2.1 ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล/หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสำรวจพื้นที่ประสบภัยและเกษตรกรเป็นรายครัวเรือน ตามแบบจางน กษ 01 กรณีขอความช่วยเหลือเป็นเงินสด หรือแบบบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติและความต้องการ (คชก.2/2) กรณีขอความช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต ส่งสำนักงานเกษตรอำเภอ (สำรวจความเสียหายและการให้ความช่วยเหลือให้ยึดพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดที่เกษตรกรประกอบการเกษตร)

4.2.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ สรุปข้อมูลความเสียหายตามแบบที่กำหนด

4.3 การให้ความช่วยเหลือ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุน
ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ในรูปการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

4.3.1 เงินสด ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ข้อ 5.10 ใช้อัตราความช่วยเหลือตาม
ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความ
ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือด้านพืช ด้านประมง ด้าน
ปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำข้อมูล กษ 01 ประมวลลงในโปรแกรมการ
ช่วยเหลือเป็นเงินสด (ที่อยู่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ต้องเป็นที่อยู่ของเกษตรกรประกอบการ
เกษตรและได้รับความเสียหาย)

2) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำแบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการ
ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย (แบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน กษ 02) ลงนาม
รับรองและนำไปปิดประกาศ ณ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/องค์การบริหารส่วนตำบลและ
สำนักงานเกษตรอำเภอ อย่างน้อย 3 วัน

3) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำแบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน
กษ 02 ตามคำขอจัดสรรงบประมาณสรุประดับตำบล กษ 02 และแบบคำขอจัดสรรงบประมาณ
สรุประดับอำเภอจาก กษ 02 เสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.
อ.) หรือคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกิ่งอำเภอ (ก.ช.ภ.กอ.) พิจารณาให้ความ
เห็นชอบการช่วยเหลือเป็นเงินสด

4) เมื่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอหรือ
กิ่งอำเภอมีมติให้ความเห็นชอบแล้ว สำนักงานเกษตรอำเภอเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็น
หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อนุมัติให้ใช้เงินอุดหนุนราชการ

5) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำแบบคำขอจัดสรรงบประมาณสรุประดับอำเภอ
กษ 02 ที่คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ (ก.ช.ภ.อ./
กอ.) พิจารณาเห็นชอบแล้ว สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย
พิบัติระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ (ก.ช.ภ.อ./กอ.) และหนังสือนายอำเภออนุมัติให้ใช้เงิน
อุดหนุนราชการดำเนินการให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ยืมเงิน
อุดหนุนราชการแล้วจากคลัง ผ่านเสมียนตราจังหวัดของที่ทำการปกครองจังหวัด โดยเร็ว (ภายใน 3
วัน หลังจาก ก.ช.ภ.อ./กอ.อนุมัติ)

6) สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำเอกสารหนังสือสำคัญรับเงิน กษ 04 มอบให้เกษตรกรเป็นหลักฐานเพื่อนำไปรับเงิน

7) หากวงเงินตามที่อยู่ราชการจังหวัดจัดสรรให้ไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในรายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ./กอ. ต้องระบุให้ชัดเจนว่าวงเงินที่อยู่ราชการจังหวัดจัดสรรให้ใช้ไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ ก.ช.ภ.จ. พิจารณานุมัติให้ความเห็นชอบการช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยสำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำเอกสารเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณไปยังสำนักงานเกษตรจังหวัด ประกอบด้วย

(1) สำเนารายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ.

(2) สำเนาประกาศภัยพิบัติจังหวัด

(3) แบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ (รายหมู่บ้าน กษ 02)

(4) แบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย (สรุประดับตำบลจาก กษ 02)

(5) แบบคำขอจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย (สรุประดับอำเภอจาก กษ 02)

8) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดทำแผนคำขอจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย (แบบคำขอจัดสรรงบประมาณ กษ 03) พร้อมเอกสารข้อ

(1) – (2) ข้างต้น นำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ก.ช.ภ.จ. พิจารณาให้ความช่วยเหลือ

9) เมื่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับจังหวัด ก.ช.ภ.จ. มีมติให้ความเห็นชอบการช่วยเหลือเป็นเงินสดแล้ว สำนักงานเกษตรจังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ใช้เงินตรงราชการจากคลัง โดยผ่านการเงินและบัญชีของที่ทำการปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยเบิกจ่ายและให้รับเบิกเงินจากคลังจังหวัด โดยเร็วไม่ควรเกิน 3 วัน

10) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดทำเอกสารหนังสือสำคัญรับเงิน กษ 04 มอบให้เกษตรกรเป็นหลักฐานเพื่อนำไปรับเงิน

4.3.2 บัญชีการผลิต ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ข้อ 5.4 ให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างบัญชีการผลิตตามอัตราที่กำหนดในหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ โดยใช้ราคากลางบัญชีการผลิตการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำข้อมูลบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติและความต้องการ (คชภ.2/2) สรุปลงแบบรายงานความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ

เกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ (คชภ.2/1) เสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ พิจารณาให้ความเห็นชอบ

2) เมื่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้ความเห็นชอบแล้ว สำนักงานเกษตรอำเภอเสนอนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออนุมัติให้ใช้เงินอุดหนุนราชการ

3) สำนักงานเกษตรอำเภอ นำข้อมูลสำเนาประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนารายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ./กอ. คชภ. 2/1 และหนังสือนายอำเภออนุมัติให้ใช้เงินอุดหนุนราชการ ดำเนินการให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอขออนุมัติเงินอุดหนุนราชการจากคลัง โดยผ่านเสมียนตราจังหวัดของที่ทำการปกครองจังหวัดโดยเร็ว (ภายใน 3 วันหรือจาก ก.ช.ภ.อ/กอ. อนุมัติ)

4) สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 หมวด 5 การจัดหาและการควบคุมพัสดุ โดยใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือ ด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น

5) หากวงเงินตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้ไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในรายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ./กอ. ต้องระบุให้ชัดเจนว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้ใช้ในด้านใดบ้างจึงไม่เพียงพอ เพื่อให้ ก.ช.ภ.จ. พิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบการช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยสำนักงานเกษตรอำเภอจัดทำเอกสาร เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณไปยังสำนักงานเกษตรจังหวัด ประกอบด้วย สำเนาประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนารายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ. แบบรายงานความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ (คชภ.2/1)

6) สำนักงานเกษตรจังหวัด นำข้อมูลข้างต้นเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ก.ช.ภ.จ. ลงนามรับรองให้ความช่วยเหลือ

7) เมื่อคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) มีมติให้ความเห็นชอบแล้ว สำนักงานเกษตรจังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ใช้เงินอุดหนุนราชการ

8) สำนักงานเกษตรจังหวัดนำข้อมูล สำเนาประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนารายงานการประชุม ก.ช.ภ.จ. คชภ.2 และหนังสือผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ใช้เงินอุดหนุนราชการ

ดำเนินการขี้มเงินทรงรราชการจากคลัง โดยผ่านเสมียนตราจังหวัดของที่ทำการปกครองจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยเบิกจ่าย และให้รับเบิกเงินจากคลังจังหวัด โดยเร็วไม่ควรเกิน 3 วัน

9) สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรงรราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 หมวด 5 การจัดหา และการควบคุมพัสดุ โดยใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และ วิธีการให้ความช่วยเหลือ ด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น

4.4. การจัดส่งหลักฐานเพื่อขอใช้เงินทรงรราชการ ใน 2 รูปแบบมีการดำเนินการดังนี้

4.4.1 เงินสด

1) สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำเอกสารการขอใช้คืนเงินทรงรราชการและ ตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งให้ที่ทำการปกครองอำเภอ ภายใน 7 วัน ประกอบด้วย สำเนา ประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนาบันทึกรายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ./กอ. สำเนาฎีกาเงินนอกงบประมาณ สำเนาหนังสือที่นายอำเภอหรือกิ่งอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออนุมัติให้ขี้มเงิน ทรงรราชการ แบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบ ภัยพิบัติ (รายหมู่บ้าน กษ 02) แบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ประสบภัยพิบัติ (สรุประดับตำบลจาก กษ 02) แบบคำขอจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ประสบภัย (สรุประดับอำเภอจาก กษ 02) เอกสารหนังสือสำคัญรับเงิน กษ 04 ที่มี ลายมือชื่อลงนามผู้รับเงินและผู้จ่ายเงิน

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดทำเอกสารการขอใช้คืนเงินทรงรราชการ และตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งให้ที่ทำการปกครองจังหวัด ภายใน 7 วัน ประกอบด้วย สำเนา ประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนาบันทึกรายงานการประชุม ก.ช.ภ.จ. สำเนาฎีกาเงินนอกงบประมาณ สำเนาหนังสือที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติให้ใช้เงินทรงรราชการ แบบประมวลรวบรวมความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ (รายหมู่บ้าน กษ 02) แบบประมวลรวบรวม ความเสียหายและการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ (สรุประดับตำบลจาก กษ 02) แบบคำขอ จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย (สรุประดับอำเภอจาก กษ 02) แบบ คำขอจัดสรรงบประมาณ (กษ 03) เอกสารหนังสือสำคัญรับเงิน กษ 04 ที่มีลายมือชื่อลงนามผู้รับเงิน และผู้จ่ายเงิน

4.4.2 ปัจจัยการผลิต

1) สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำเอกสารการขอใช้คืนเงินทรงรราชการและ ตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งให้ที่ทำการปกครองอำเภอ ภายใน 7 วัน ประกอบด้วย สำเนา

ประกาศภัยพิบัติจังหวัด สำเนาบันทึกรายงานการประชุม ก.ช.ภ.อ./กอ. สำเนาฎีกาเงินนอก
งบประมาณ แบบรายงานความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ ตามแบบรายงาน คชภ.
2/1 สำเนาหนังสือที่นายอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อนุมัติให้ใช้เงินทอง
ราชการ สำเนาหนังสืออนุมัติให้ดำเนินการจัดซื้อจัดหาปัจจัยการผลิต สำเนาหนังสือแต่งตั้ง
คณะกรรมการ จัดหา/ตรวจรับ สำเนาใบเสนอราคา สำเนารายงานผลการจัดซื้อปัจจัยการผลิต
สำเนาบันทึกการตกลงราคา สำเนาใบสั่งซื้อหรือสัญญาซื้อขายหรือบันทึกการตกลงซื้อขาย สำเนา
ใบส่งของและสำเนาใบตรวจรับปัจจัยการผลิต สำเนาใบเสร็จรับเงินที่มีลายมือชื่อลงนามรับรองการ
จ่ายเงินแล้ว แบบรายงานใช้จ่ายเงินทองราชการ เป็นรายอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน (แบบ 2)
รายละเอียดรายการที่พิจารณาอนุมัติงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น
(แบบ 3)

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดทำเอกสารการขอใช้คืนเงินทองราชการและ
ตรวจสอบให้ถูกต้องก่อนจัดส่งที่ทำการปกครองจังหวัด ภายใน 7 วัน ประกอบด้วย สำเนาประกาศ
ภัยพิบัติจังหวัด สำเนาบันทึกรายงานการประชุม ก.ช.ภ.จ. สำเนาฎีกาเงินนอกงบประมาณ แบบ
รายงานความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ ตามแบบรายงาน คชภ.2 สำเนาหนังสือที่
ผู้ว่าราชการจังหวัด อนุมัติให้ใช้เงินทองราชการ สำเนาหนังสืออนุมัติให้ดำเนินการจัดซื้อจัดหา
ปัจจัยการผลิต สำเนาหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดหา/ตรวจรับ สำเนาใบเสนอราคา สำเนา
รายงานผลการจัดซื้อปัจจัยการผลิต สำเนาบันทึกการตกลงราคา สำเนาใบสั่งซื้อหรือสัญญา
ซื้อขายหรือบันทึกการตกลงซื้อขาย สำเนาใบส่งของและสำเนาใบตรวจรับปัจจัยการผลิต สำเนา
ใบเสร็จรับเงินที่มีลายมือชื่อลงนามรับรองการจ่ายเงินแล้ว แบบรายงาน ใช้จ่ายเงินทองราชการ
เป็นรายอำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน (แบบ 2) รายละเอียดรายการที่พิจารณาอนุมัติงบกลาง รายการเงิน
สำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น (แบบ 2)

4.5 การขอรับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง.

ในกรณีที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ต้องมี
เอกสาร ดังนี้

4.5.1 เงินสด ประกอบด้วย ประกาศภัยพิบัติจังหวัด แบบประมวลผลรวบรวมการ
ช่วยเหลือรายหมู่บ้าน (กษ 02) แบบคำขอจัดสรรงบประมาณ (สรุประดับตำบลจาก กษ 02)
แบบคำขอจัดสรรงบประมาณ (สรุประดับอำเภอจาก กษ 02) แบบคำขอจัดสรรงบประมาณ
กษ 03 และสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการ ก.ช.ภ.อ. และ ก.ช.ภ.จ. ต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) วัน เดือน ปี ที่เกิดภัยและสิ้นสุดภัย จำนวนเกษตรกร พื้นที่เสียหายและ
วงเงินให้ความช่วยเหลือ

(2) มติที่ประชุม อนุมัติ/เห็นชอบให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยเป็นเงินสด

(3) ระบุข้อจำกัดให้ชัดเจนวงเงินในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด 50 ล้านบาท ได้ใช้ในด้านใดบ้างจึงไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือ

4.5.2 ปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย

1) ประกาศภัยพิบัติจังหวัด

2) แบบรายงานความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือตามแบบ

กชภ.2

3) สำเนารายงานการประชุม ก.ช.ภ.จ. ต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) วัน เดือน ปี ที่เกิดภัยและสิ้นสุดภัย จำนวนเกษตรกร ชนิดพืชที่เสียหาย และชนิดพืชที่ต้องการความช่วยเหลือ จำนวนต่อไร่

(2) ระบุข้อความให้ชัดเจนว่าวงเงินในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด 50 ล้านบาท ได้ใช้ในด้านใดบ้าง จึงไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือ

4.6 การรายงานผลการช่วยเหลือ

เมื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ด้านพืชในระดับอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอจะต้องรายงานผลการช่วยเหลือให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ทราบ และสำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการช่วยเหลือในระดับอำเภอและจังหวัดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบทันที เมื่อได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเสร็จสิ้นแล้ว เอกสารประกอบการรายงานกรณีเงินสด ได้แก่ สำเนาประกาศภัยพิบัติจังหวัด แบบคำขอจัดสรรงบประมาณ กษ 03 (ในส่วนจังหวัด) หรือแบบคำขอจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย สรุประดับอำเภอจาก กษ 02 (ในส่วนอำเภอ)

4.7 หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546

กระทรวงการคลังกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2546 เป็นต้นไป โดยขอบเขตการจ่ายเงินทดรองราชการ จะต้องเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามความหมายแห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราดังต่อไปนี้

1) ด้านพืช ให้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังนี้

(1) กรณีพืชอายุต้นเสียหาย ให้ช่วยเหลือเป็นพันธุ์พืชอายุต้นไม่เกินร้อยละ 100 ของพื้นที่เสียหาย หรือพันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้เกินร้อยละ 25 ของพื้นที่เสียหาย พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมี หรืออินทรีย์วัตถุที่ช่วยในการเจริญเติบโตของพืชในอัตราไม่เกินร้อยละ 50 ของพื้นที่ที่ให้ความช่วยเหลือ

(2) กรณีไม้ผล ไม้ยืนต้นเสียหาย ให้ช่วยเหลือเป็นพันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้นไม่เกินร้อยละ 100 ของพื้นที่เสียหาย พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมี หรืออินทรีย์วัตถุที่ช่วยในการเจริญเติบโตของพืชในอัตราร้อยละ 50 ของพื้นที่ที่ให้ความช่วยเหลือ

(3) กรณีพืชที่ปลูกได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ทำให้ชะงักการเจริญเติบโต แต่ไม่ตายและยังอยู่ในสภาพฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมได้ ให้ช่วยเหลือด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีหรืออินทรีย์วัตถุที่ช่วยให้การฟื้นฟูให้พืชที่ทรุดโทรมนั้น ในอัตราไม่เกินร้อยละ 50 ของพื้นที่ที่สามารถฟื้นฟูได้

(4) กรณีพื้นที่ทำการเพาะปลูกได้ถูกหิน ดิน ทราย ไม้ โคลน รวมทั้งซากวัสดุทุกชนิดทับถมจนไม่สามารถใช้เพาะปลูกได้ และหน่วยงานของรัฐไม่สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือกรณีดังกล่าวได้ ให้ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเป็นค่าจ้างเหมาในการขุดลอก ขนย้ายหิน ดิน ทราย ไม้ โคลน รวมทั้งซากวัสดุที่ทับถมพื้นที่แปลงเกษตรกรรม เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกพืชอายุต้นได้ในขนาดพื้นที่ไม่เกิน 5 ไร่

(5) กรณีราษฎรมีความจำเป็นต้องขนย้ายปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่คาดว่า จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ให้ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการขนย้ายปัจจัยการผลิตและผลผลิต ในอัตราร้อยละ 50 ของปัจจัยการผลิตและผลผลิตของเกษตรกรที่ดำเนินการขนย้าย

(6) กรณีเกิดแพร่ระบาดของศัตรูพืช ให้ดำเนินการจัดหายาเคมีสารเคมี หรืออินทรีย์วัตถุ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและกำจัดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชทุกชนิด

2) ด้านประมง ให้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีเกิดภัยพิบัติ ขึ้นในพื้นที่เฉพาะแห่งภายในพื้นที่จังหวัด หรือเป็นภัยพิบัติเล็กน้อย และมีความเสียหายแก่แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร และความเสียหายนั้นอยู่ในระดับที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ โดยอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำ อาหารสัตว์น้ำ วัสดุ สารเคมีและยารักษาโรคที่จำเป็นได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด

3) ด้านปศุสัตว์ ให้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ดังนี้

(1) จัดหาพืชอาหารสัตว์หรืออาหารสัตว์ให้แก่สัตว์ของราษฎร ในกรณีที่ขาดแคลนและมีผลกระทบต่อชีวิตสัตว์ ตามความเหมาะสมกับประเภทและจำนวนสัตว์ของเกษตรกร โดยรวมถึงการจัดหาอาหารสำเร็จรูปที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับคุณลักษณะและประเภทของสัตว์ที่ให้ความช่วยเหลือแต่ละชนิด ตามราคาท้องตลาด

(2) จัดหาวัคซีนและเวชภัณฑ์รักษาสัตว์ เพื่อปรับปรุงสุขภาพสัตว์เลี้ยง และป้องกันกำจัดโรคอันเกิดจากผลกระทบของภาวะภัยพิบัติตามความจำเป็น ในพื้นที่จังหวัดประสบภัย

(3) ให้การสนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในกรณีแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เสียหาย

(4) ให้การสนับสนุนพันธุ์สัตว์พร้อมอาหารสัตว์ได้เฉพาะในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่เฉพาะแห่งภายในพื้นที่จังหวัด หรือเป็นภัยพิบัติขนาดเล็ก ทำให้สัตว์ของเกษตรกรตายหรือสูญหาย โดยความเสียหายอยู่ในระดับที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้โดยอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

4.8 หลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติปลีกย่อยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการเกษตรอื่น เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ และการเกษตรอื่น ดำเนินการในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

4.8.1 ด้านพืช

1) การให้ความช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นปัจจัยการผลิต ให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างปัจจัยการผลิตตามอัตราที่กำหนดในหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ โดยให้ใช้ราคากลางปัจจัยการผลิตการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร

2) การให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสด

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นเงินสด ให้ดำเนินการคิดอัตราการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

(1) กรณีที่เสียหาย ให้ช่วยเหลือดังนี้

ก. ข้าว	อัตราไร่ละ	243 บาท
ข. พืชไร่	อัตราไร่ละ	289 บาท
ค. พืชสวน และอื่น ๆ	อัตราไร่ละ	369 บาท

(2) กรณีพืชที่ปลูกได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ทำให้ชะงักการ

เจริญเติบโต แต่ไม่ตายและยังอยู่ในสภาพฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมได้ ให้ช่วยเหลือด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีหรืออินทรีย์วัตถุที่ช่วยในการฟื้นฟูให้พืชที่ทรุดโทรมนั้น ให้ช่วยเหลือดังนี้

ก. ข้าว	อัตราไร่ละ	113 บาท
ข. พืชไร่	อัตราไร่ละ	131 บาท
ค. พืชสวน และอื่น ๆ	อัตราไร่ละ	131 บาท

(3) กรณีราษฎรมีความจำเป็นต้องขนย้ายปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่คาดว่าจะ

จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ให้ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการขนย้ายปัจจัยการผลิตและผลผลิตในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างดำเนินการขนย้ายตามที่จ่ายจริง

(4) กรณีเกิดการแพร่ระบาดของศัตรูพืช ให้ช่วยเหลือเป็นเงินสดในการ

จัดหายาเคมี สารเคมี หรืออินทรีย์วัตถุ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและกำจัดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชทุกชนิด ตามราคาท้องตลาดในขณะนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

4.8.2 ด้านประมง

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ประสบภัยพิบัติ โดยการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิตหรือเป็นเงิน โดยให้ใช้อัตราการช่วยเหลือ ดังนี้

- 1) ปลาทุกชนิดในบ่อคินและนาข้าว (คิดเฉพาะพื้นที่เลี้ยง) อัตราการให้ความช่วยเหลือไร่ละ 1,400 บาท รายละไม่เกิน 5 ไร่
- 2) กุ้งและหอยทะเล อัตราการให้ความช่วยเหลือไร่ละ 3,800 บาท รายละไม่เกิน 5 ไร่
- 3) กรณีสัตว์น้ำที่เลี้ยงในกระชัง บ่อซีเมนต์ และอื่น ๆ เช่น ปลาสวยงาม กบ ตะพาบน้ำ เป็นต้น อัตราการให้ความช่วยเหลือตารางเมตรละ 150 บาท รายละไม่เกิน 80 ตารางเมตร

4.8.3 ด้านปศุสัตว์

- 1) การให้ความช่วยเหลือกรณีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เสียหาย

(1) สำหรับแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์สาธารณะที่ได้รับความเสียหาย และจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสภาพ ให้ดำเนินการช่วยเหลือพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ ในปริมาณที่สอดคล้องกับขนาดของพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย และใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ไม่เกินไร่ละ 2 กิโลกรัม และหรือใช้หน่อพันธุ์หรือท่อนพันธุ์ไม่เกินไร่ละ 250 กิโลกรัม

(2) สำหรับแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ส่วนตัวของราษฎรที่ได้รับความเสียหาย และจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสภาพ ให้ดำเนินการช่วยเหลือพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ ในปริมาณที่สอดคล้องกับขนาดของพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 20 ไร่ และใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ไม่เกินไร่ละ 2 กิโลกรัม และหรือใช้หน่อพันธุ์ หรือท่อนพันธุ์ไม่เกินไร่ละ 250 กิโลกรัม

(3) ราคาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่จะให้ความช่วยเหลือ ตามข้อ (1) และ (2) กำหนดให้ราคาเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ไม่เกินกิโลกรัมละ 60 บาท หน่อพันธุ์หรือท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ไม่เกินกิโลกรัมละ 0.50 บาท

2) การให้ความช่วยเหลือกรณีสัตว์ตายหรือสูญหาย มีหลักเกณฑ์การช่วยเหลือ ดังนี้

(1) โค กระบือ ราษฎรที่มีโค กระบือ ตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 2 ตัว

(2) สุกร ราษฎรที่มีสุกรตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 10 ตัว พร้อมอาหารตัวละไม่เกิน 10 กิโลกรัม

(3) แพะ แกะ ราษฎรที่มีแพะ แกะ ตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 10 ตัว

(4) เป็ด นกกระทา ราษฎรที่มีเป็ด นกกระทา ตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 1,000 ตัว หรืออาหารตัวละไม่เกิน 0.5 กิโลกรัม

(5) ไก่ ราษฎรที่มีไก่ตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

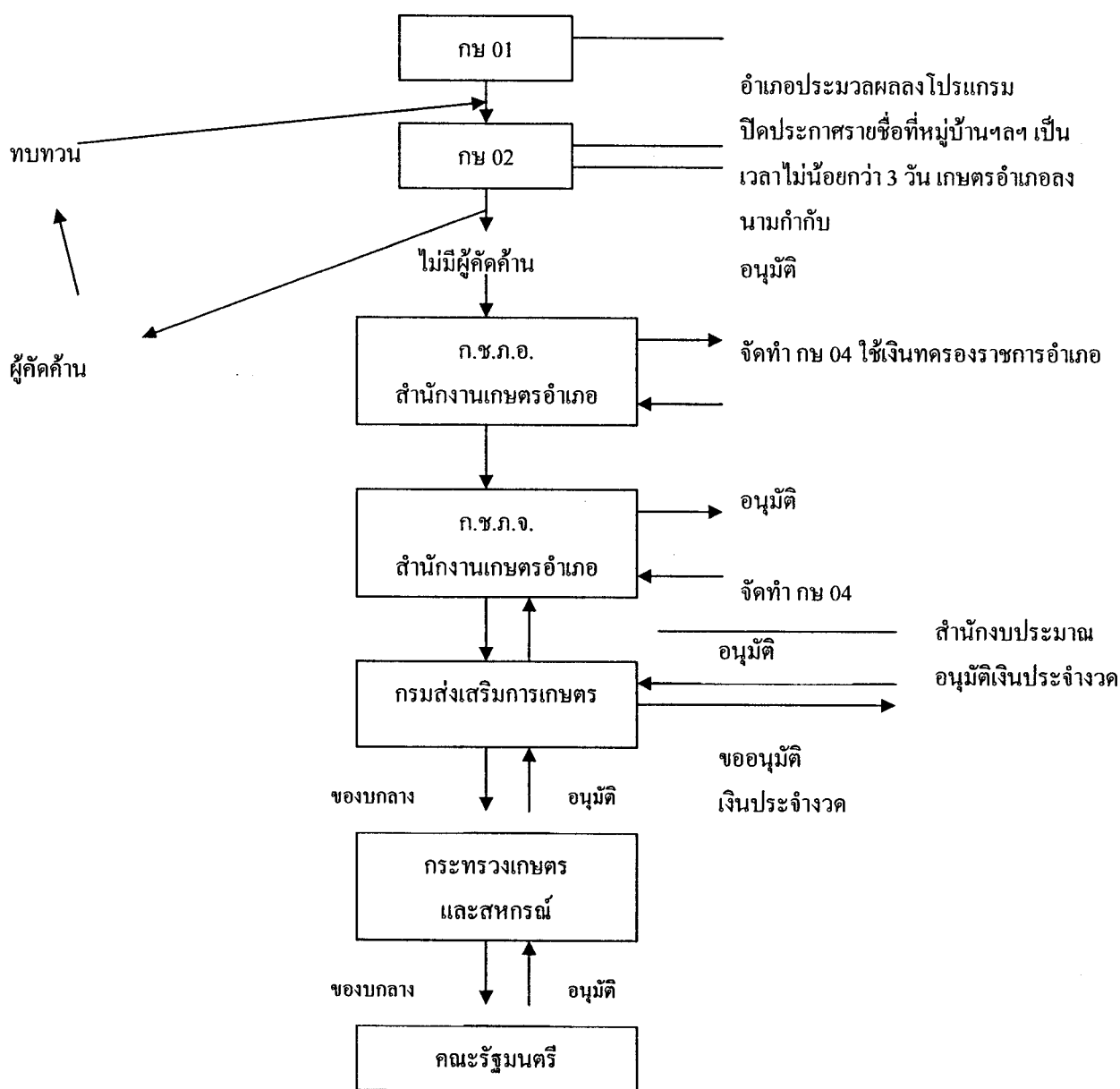
ก. ราษฎรที่มีไก่พื้นเมืองหรือลูกผสมพื้นเมืองตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 300 ตัว พร้อมอาหารตัวละไม่เกิน 0.5 กิโลกรัม

ข. ราษฎรที่มีไก่พันธุ์ไข่หรือไก่พันธุ์เนื้อตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหาย แต่ไม่เกินรายละ 1,000 ตัว พร้อมอาหารตัวละไม่เกิน 0.5 กิโลกรัม

(6) ห่าน ราษฎรที่มีห่านตายหรือสูญหาย ให้ความช่วยเหลือตามจำนวนที่เสียหายแต่ไม่เกินรายละ 300 ตัว พร้อมอาหารตัวละไม่เกิน 0.5 กิโลกรัม

4.9 ขั้นตอนการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นเงินสด

กรมส่งเสริมการเกษตร (2547 : 13) กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นเงินสด ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยเป็นเงินสด
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2547) “คู่มือปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ”

5. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

5.1 ความหมายของความคิดเห็น มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

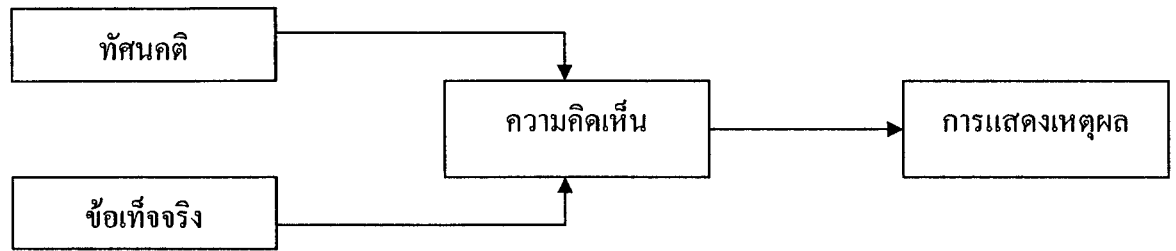
ปรีชา ดวงศศิธร (2532 : 12) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกรู้ใจของบุคคล หรือกลุ่มคนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์หรือบุคคลก็ได้ การแสดงออกนี้ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมระหว่างบุคคลกับเหตุการณ์ หรือสิ่งที่คนได้เกี่ยวข้องกับด้วย ทั้งนี้จะช่วยให้ช่วยในการพิจารณาและประเมินค่าก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก การแสดงความคิดเห็นนี้อาจแสดงการยอมรับหรือการปฏิเสธก็ได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2524 อ้างถึงใน วราวุธ จินดากุล 2548 : 6) ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป

Good, C. V. (1973 อ้างถึงในวราวุธ จินดากุล 2548 : 4) ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษาว่าความคิดเห็น หมายถึง ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

Kolasa, B.J. (1969 อ้างถึงในวราวุธ จินดากุล 2548 : 8) ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากกรณีแวดล้อม (circumstance) หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียง (predisposition) ความโน้มเอียงนี้เองที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่า โครงสร้างทัศนคติ (attitude structure) ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อการแสดงออก ส่วนทัศนคตินั้น คือ ความโน้มเอียงในการแสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่น สถานที่ สภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบ

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกรู้ใจ ความเชื่อ และการตัดสินใจ หรือเป็นทัศนคติในการพิจารณาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม เป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามภาพที่ 2.3 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของความคิดเห็น

ที่มา: วราวุธ จินดากุล (2548) “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2546” หน้า 8

5.2 การจำแนกประเภทความคิดเห็น

Rammeer, K. (1954 อ้างถึงในวราวุธ จินดากุล 2548 : 9) กล่าวถึงการจำแนกประเภทความคิดเห็นไว้ดังนี้

5.2.1 ความคิดเห็นเชิงบวกสุด เชิงลบสุด (extremeness) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง ทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

5.2.2 ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ (cognitive contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ในทางที่ดี ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

Poster, C.R. (1952 อ้างถึงใน วราวุธ จินดากุล 2548 : 9) กล่าวสรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีมูลเหตุ 2 ประการคือ

1) ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรงและจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2) ระบบค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจในค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

Oskamp, S. (1977 อ้างถึงใน วราวุธ จินดากุล 2548 :10) กล่าวสรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นดังนี้

1) ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คืออวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็น ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจ และเกิดจากความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3) อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก

4) ทักษะคิดและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5) สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้น สื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

ชาติชาย โทณสินธิติ (2529 อ้างถึงใน วราวุธ จินดากุล 2548 : 8) เสนอว่า สิ่งที่มีอิทธิพลทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ประกอบด้วย

1) การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของบุคคล

2) กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใดก็จะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกับกลุ่มและสังคมนั้น ๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้โดยตรง

3) วัฒนธรรมประเพณี บุคคลเมื่อได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมและประเพณีใด ย่อมปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ๆ และมักจะมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมและประเพณีของตนไปในทางที่ดี

4) การศึกษา ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงความคิดเห็น เพราะเป็นการจัดประสบการณ์ให้กับบุคคล

5) สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะว่าจะเป็นสื่อในการสร้างความคิดทั้งด้านบวกและด้านลบได้

5.4 การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.4.1 การใส่ใจ คือ การให้ความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ

5.4.2 การเข้าใจ คือ การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้

5.4.3 การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น คือ มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ์ เกิดขึ้นจากสภาวะการณ์ปกติ

5.4.4 การเก็บเอาไว้ คือ การเก็บข้อมูลความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเอาไว้

5.4.5 การกระทำ เป็นการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาให้ปรากฏแก่สาธารณชน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นครบทุกขั้นตอน ส่วนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 1 – 4 อย่างไรก็ตามขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นในบุคคลหรือไม่นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความขัดแย้งของข่าวสาร และสิ่งเหล่านี้อาจจะมีส่วนทำให้ขั้นตอนบางขั้นตอนไม่เกิดขึ้นก็ได้ เช่น ความคิดเห็นของบุคคลหรือสื่อมวลชนจากการได้รับประสบการณ์ตรงที่พบด้วยตนเอง หรือจากแรงสะท้อนใจ และการถูกบังคับให้ปฏิบัติตามโดยไม่เต็มใจหรือไม่ตรงกับความรู้สึก (ธีระพร สุรัจติกุล 2529 อ้างถึงใน วราวุธ จินดากุล 2548 : 9)

5.5 การวัดความคิดเห็น

วิรัช เจียมบรรจง (2523 อ้างถึงในวราวุธ จินดากุล 2548 : 9) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นลักษณะของแต่ละบุคคล การวัดจึงวัดความคิดเห็นจากแรงจูงใจ การรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างของประสบการณ์และปัจจัยอื่น ๆ จึงมีวิธีวัดความรู้สึกและหรือความคิดเห็น ดังนี้

1) การฉายภาพ เป็นการวัดโดยสร้างจินตนาการจากภาพ โดยภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมา และสามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นสำคัญ

2) การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามบุคคล ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลาและเงินทุนน้อยกว่าวิธีอื่น โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ต้องการศึกษาให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้

4) การเล่าความรู้สึก เป็นการวัดโดยการให้บุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา

ถึงแม้จะไม่สามารถวัดความคิดเห็นได้โดยตรง แต่เนื่องจากความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยภาษาพูด ภาษาเขียน จึงสามารถวัดได้จากการแสดงออกดังกล่าว โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การตอบแบบสอบถาม การฉายภาพ การสัมภาษณ์ และการเล่าความรู้สึก

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วราวุธ จินดากุล (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2546 ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 45 -54 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 11 – 20 ไร่ ทำการเกษตรกรรมมากกว่า 1 อย่าง มีการปลูกข้าวทุกคน แหล่งเงินทุนที่กู้ยืมมาทำการเกษตรจากกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมนอกภาคเกษตร ได้แก่ การรับจ้าง ค่าขาย รายได้ต่อปีมากกว่า 40,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม รายจ่ายต่อปีมากกว่า 33,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม สภาพการทำเกษตรและการได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ โดยส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำฝนในการทำเกษตร พื้นที่เป็นที่ดอน ลักษณะดินร่วนปนทราย พื้นที่ทำการเกษตรได้รับความเสียหายระหว่าง 10 – 15 ไร่ พืชที่ได้รับความเสียหายคือ ข้าว พืชสวนและพืชไร่มีเพียงเล็กน้อย เดือนที่ได้รับความเสียหายจากการปลูกข้าวคือ เดือนมิถุนายน และช่วงเวลาที่ทำให้ข้าวเสียหายคือ เดือนสิงหาคม พื้นที่ปลูกข้าวได้รับความเสียหายน้อยกว่า 5 ไร่ ความเสียหายจากภัยธรรมชาติใน 5 ปี ย้อนหลัง ปี 2546 ได้รับความเสียหายมากที่สุด ความช่วยเหลือของทางราชการและปัญหาการได้รับความช่วยเหลือพบว่า โดยส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือหลังเกิดภัยธรรมชาติไปแล้ว 6 เดือน เงินสดที่ได้รับการช่วยเหลือระหว่าง 2,001 – 3,000 บาท ซึ่งมีพื้นที่ความเสียหายน้อยกว่า 10 ไร่ การรับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04) และการรับเงินช่วยเหลืออยู่ที่ว่าการอำเภอ รับเงินสดและนำไปซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อปัญหาในการดำเนินการช่วยเหลือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เป็นรายข้อโดยส่วนใหญ่ในระดับไม่มีปัญหา มีปัญหาในระดับมาก คือ เรื่องการช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของข้าวน้อยเกินไป ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการพบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เป็นรายข้อ ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก เรื่องที่เห็นด้วยน้อยที่สุด คือเรื่องระยะเวลาในการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยซึ่งควรกำหนดให้เหมาะสมกว่านี้

ศิริศักดิ์ สิงหพรพงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ต่อการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายของทางราชการเป็นเงินสดปี 2545 ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยมาก 10 ประเด็น ได้แก่ การสำรวจความเสียหายควรทำให้เสร็จเร็วที่สุด การช่วยเหลือเป็นเงินสดแทน

ปัจจัยการผลิต การรับเงินสดมีความสะดวกรวดเร็ว รัฐควรสนับสนุนทั้งเงินสดและปัจจัยการผลิต ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปลูกพืชเพื่อหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ การจ่ายเงินสดมีความรวดเร็ว ความเหมาะสมของสถานที่จ่าย กษ 04 เจ้าหน้าที่นำเอกสารสำคัญรับเงิน ไปส่งที่หมู่บ้าน สำนักงาน เกษตรอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ และที่องค์การบริหารส่วนตำบล ความเหมาะสมของสถานที่ปิด ประกาศรายชื่อเกษตรกรผู้ประสบภัย โดยเกษตรกรเห็นว่าควรติดประกาศรายชื่อดังกล่าวที่ทำการ ผู้ใหญ่บ้าน ศาลากลางบ้าน และที่องค์การบริหารส่วนตำบล ความเหมาะสมของสถานที่จ่ายเงิน วดชชช โดยเกษตรกรเห็นว่าสถานที่เหมาะสมคือในหมู่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลและช่วงเวลาในการติดประกาศรายชื่อเกษตรกรเป็นเวลา 3 วัน

รังสิมา บุญชัย (2536 : 155) ศึกษาปัญหาและความต้องการทางการเกษตรของ เกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานี หลังประสบภัยระหว่าง พ.ศ. 2531 - 2534 ภายหลังเหตุการณ์สภาพ ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมีความ เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรลดลง จำนวนผลผลิตตกต่ำ ความอุดม สมบูรณ์ของสภาพพื้นที่เสื่อมโทรมลง และมีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา และความสมดุลของ ธรรมชาติในพื้นที่ศึกษา สืบเนื่องจากสาเหตุการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้ ดินและน้ำ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ปัญหาเหล่านี้ยังคงอยู่ และต้องการการแก้ไขอย่างได้ผลและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ผลการวิจัยทำให้สามารถทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และช่วยให้มองเห็นถึงวิธีการที่จะแก้ไขปัญหา เหล่านี้ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในส่วนที่สามารถกระทำได้

กานดา อ่อนอุบล (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการ พัฒนาที่ดินในบริเวณโครงการฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบวาทภัยจากได้ผู้เนกย่ จังหวัดชุมพร ตลอดจนศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ และการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม กับรายได้รวมของครัวเรือน คุณภาพชีวิตของ เกษตรกร และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ และการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในส่วนของ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่วน รายได้ทางการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน เงินออม และหนี้สินยังคงเท่าเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกต ว่าถึงแม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงมีรายได้รวมของครัวเรือนเท่าเดิม แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างอีกเป็น จำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.5) ที่มีรายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น สำหรับผลกระทบทาง สังคมนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึว่าการให้บริการทางด้านสาธารณสุข การศึกษา และ ความมั่นคงของที่พักอาศัยดีขึ้น ส่วนความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการ

ให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองยังคงเหมือนเดิม ในส่วนของทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อ
โครงการนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อ โครงการ และมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
ในระดับสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุตรดิตถ์ปี 2548 โดยสอบถามข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังประสบอุทกภัย ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการในจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาเป็นประชากรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ปี 2548 ประกอบด้วย 2 อำเภอคือ อำเภอพิชัย จำนวน 2,675 ราย และอำเภอน้ำปาด จำนวน 265 ราย รวมทั้งสิ้น 2,940 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากสูตร Taro Yamane โดยกำหนดความคลาดเคลื่อน 0.08

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากรทั้งหมด = 2,940 ราย

e = ค่าสัดส่วนที่ยินยอมให้มีความคลาดเคลื่อนจากประชากร = 0.08 เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้ดังนี้

การคัดเลือกจำนวนเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุตรดิตถ์ปี 2548 ในการศึกษา

$$\begin{aligned} n &= \frac{2,940}{1+2,940(0.08)^2} \\ &= 148 \quad \text{ราย} \end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนผู้ประสบอุทกภัยปี 2548 จำนวน 148 ราย

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 148 รายแล้ว นำจำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน ใน 2 อำเภอของอำเภอพิชัยและอำเภอน้ำปาดมา กำหนด โดยใช้อัตราร้อยละ 5 แล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลาก และให้ถือว่าชื่อ เกษตรกรที่มีชื่อในสลากเป็นตัวอย่างในการศึกษา จนครบจำนวนที่ต้องการ ดังรายละเอียดในตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ/ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน (หมู่)	จำนวนประชากร* (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. อำเภอพิชัย			
ตำบลในเมือง	2 - 8	152	8
ตำบลคอรุม	1,3 - 11	213	11
ตำบลท่ามะเฟือง	1 - 10	271	13
ตำบลท่าสัก	1 - 10	355	18
ตำบลนายาง	1,3 - 7	244	12
ตำบลนาอิน	1 - 7	112	6
ตำบลบ้านหม้อ	1 - 8	249	12
ตำบลไร่ฮ้อย	1 - 11	390	19
ตำบลบ้านโตน	1 - 8	218	12
ตำบลบ้านคารา	1 - 9	471	23
2. อำเภอน้ำปาด			
ตำบลเด่นเหล็ก	1,3,4,5	225	12
ตำบลน้ำไผ่	2,5	40	2
รวม		2,940	148

*ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุตรดิตถ์ 2548 การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด
อุตรดิตถ์ (เอกสาร โรเนียว) หน้า 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณารายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ และลักษณะของการศึกษาวิจัย

2.2 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องและแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงลักษณะเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การได้รับความช่วยเหลือด้านการเกษตรจากทางราชการ

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัย

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การวัด

2.3.1 การให้คะแนนระดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรและปัญหาในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร โดยกำหนดระดับความคิดเห็นไว้ ดังนี้

เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1
เห็นด้วยน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
เห็นด้วยมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5

2.3.2 การวัดระดับความคิดเห็นของเกษตรกร

ในการกำหนดช่วงการวัด ผู้ศึกษาได้กำหนดค่าอันตรภาคชั้น เพื่อหาค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยในการวัด โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงการวัด} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ในการแปลความหมายระดับของความคิดเห็น ผู้ศึกษานำค่าเฉลี่ยของแต่ละความคิดเห็นไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

2.4 การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และนำไปทดสอบผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตรของทางราชการ และตอนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ โดยการนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปคำนวณหาค่า Cronbach's Alpha ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของตอนที่ 3 เท่ากับ 0.8601 และตอนที่ 5 เท่ากับ 0.8731

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ใช้แหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ใช้แบบสัมภาษณ์แก่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2550

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้าน

การเกษตรจากทางราชการ

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้าน

การเกษตรของทางราชการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ความสามารถในการอ่านเขียน ภูมิลำเนาเดิม การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับความรู้ข่าวสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.1 – 4.5

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

	n = 148	
ข้อมูลทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	113	76.4
หญิง	35	23.6
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 41	24	16.2
41 - 50	72	48.6
51- 60	39	26.4
60 ขึ้นไป	13	8.8
Minimum = 33.0	Maximum = 70.0	
Mean = 49.09	S.D. = 7.873	
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาตอนต้น	99	66.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	23.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	14	9.4
ปริญญาตรี	1	0.7

จากตารางที่ 4.1 พบว่า

เพศ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 76.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 23.2 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกร ร้อยละ 48.6 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.4 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี และร้อยละ 16.2 อายุต่ำกว่า 41 ปี และร้อยละ 8.8 อายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยอายุต่ำสุด 33 ปี สูงสุด 70 ปี เฉลี่ย 49.09 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 66.9 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือร้อยละ 23.0 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 9.4 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และมีเพียงร้อยละ 0.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 4.2 สถานภาพการสมรส ความสามารถในการอ่านเขียน และภูมิลำเนาเดิม ของ
กลุ่มเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ข้อมูลทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส		
โสด	1	0.7
สมรส	144	97.3
หย่าร้าง	3	2.0
ความสามารถในการอ่านเขียน		
อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	4	2.7
อ่านออกเขียนไม่ได้	0	0.0
อ่านออกเขียนได้	144	97.3
ภูมิลำเนาเดิม		
ตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ	138	93.2
อพยพมาจากที่อื่น	10	6.8
จำนวนปีที่อพยพเข้ามาอยู่ (ปี)		
ต่ำกว่า 11	2	1.4
11 – 20	2	1.4
21 – 30	4	2.6
31 – 40	1	0.7
40 ขึ้นไป	1	0.7
Minimum = 1	Maximum = 48.0	
Mean = 1.59	S.D. = 6.577	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า
สถานภาพการสมรส เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 97.3 สมรสแล้ว มีเพียง
ร้อยละ 2.0 เป็นหม้าย และร้อยละ 0.7 มีสถานภาพโสด
ความสามารถในการอ่านเขียน เกษตรกรร้อยละ 97.3 อ่านออกเขียนได้ มีเพียง
ร้อยละ 2.7 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ภูมิฐานะเดิม เกษตรกรร้อยละ 93.2 อยู่ในภูมิฐานะเดิมตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีเพียงร้อยละ 6.8 อพยพมาจากที่อื่น โดยมีจำนวนปีที่อพยพครั้งนี้ ร้อยละ 2.6 มีจำนวนปีที่อพยพ 21 – 30 ปี รองลงมาร้อยละ 1.4 เท่ากัน จำนวนปีที่อพยพต่ำกว่า 11 ปี และระหว่าง 11 – 20 ปี โดยจำนวนปีที่ย้ายต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 48 ปี เฉลี่ย 1.59 ปี

ตารางที่ 4.3 การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 228)		
กลุ่มเกษตรกร	72	31.6
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	12	5.3
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	22	9.6
กลุ่มลูกค้า ธกส.	102	44.7
กลุ่มอื่น ๆ (กองทุนหมู่บ้าน)	20	8.8
สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 80)		
ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน	5	6.3
อบต.	13	16.2
คณะกรรมการหมู่บ้าน	48	60.0
คณะกรรมการกลุ่ม/สหกรณ์	9	11.2
อื่น ๆ	5	6.3

จากตารางที่ 4.3 พบว่า

การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 44.7 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านานาชาติเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาร้อยละ 31.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 9.6 และ 8.8 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มอื่น ๆ ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 5.3 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น เกษตรกรร้อยละ 60.0 เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 16.2 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 11.2 และ 6.3 เป็นคณะกรรมการกลุ่มหรือสหกรณ์ และกลุ่มอื่น ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนสมาชิกทั้งหมด และจำนวนสมาชิกชายและหญิงในครัวเรือนของเกษตรกรผู้
 ประสบอุทกภัย

n = 148		
ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน (คน)		
1 - 2	8	5.4
3 - 4	97	65.6
5 - 6	40	27.0
7	3	2.0
Minimum = 2.00	Maximum = 7.00	
Mean = 3.95	S.D. = 1.174	
จำนวนสมาชิกชายในครัวเรือน (คน)		
ไม่มี	1	0.7
1 - 2	120	81.1
3 - 4	26	17.6
5 ขึ้นไป	1	0.7
Minimum = 0.0	Maximum = 5.0	
Mean = 1.95	S.D. = .808	
จำนวนสมาชิกหญิงในครัวเรือน (คน)		
1 - 2	111	75.0
3 - 4	36	24.3
5 ขึ้นไป	1	0.7
Minimum = 1.0	Maximum = 5.0	
Mean = 1.96	S.D. = .876	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 65.6 มีจำนวนสมาชิกใน
 ครัวเรือน 3 - 4 คน รองลงมาร้อยละ 27.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 - 6 คน ร้อยละ 5.4 มี
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คนหรือน้อยกว่า และมีเพียงร้อยละ 2.0 ที่มีสมาชิกในครัวเรือน 7 คน

โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 7 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 คน

จำนวนสมาชิกชายในครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 81.1 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนชาย จำนวน 1 – 2 คน รองลงมาร้อยละ 17.6 มีจำนวนสมาชิกชายในครัวเรือน จำนวน 3 - 4 คน และร้อยละ 0.7 เท่ากัน คือไม่มีและจำนวน 5 คน โดยมีจำนวนสมาชิกชายในครัวเรือนต่ำสุดคือ ไม่มี สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 1.95 คน

จำนวนสมาชิกหญิงในครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 75.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนหญิง จำนวน 1 - 2 คน รองลงมาร้อยละ 24.3 และ 0.7 มีจำนวนสมาชิกหญิงในครัวเรือน จำนวน 3 - 4 คน และ 5 คนขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนหญิงต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 1.96 คน

ตารางที่ 4.5 แหล่งและระดับการได้รับความรู้และข่าวสารการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

แหล่งความรู้	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	เป็นประจำ/บ่อย ๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
สื่อวิทยุ	18 (12.1)	51 (34.5)	79 (53.4)
สื่อโทรทัศน์	0 (0.0)	26 (17.6)	122 (82.4)
สื่อหอกระจายข่าว	0 (0.0)	39 (26.4)	109 (73.6)
สื่อหนังสือพิมพ์	35 (23.6)	53 (35.8)	60 (40.6)
สื่อแผ่นพับ/แผ่นปลิว	56 (37.9)	85 (57.4)	7 (4.7)
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	1 (0.7)	81 (54.7)	66 (44.6)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 148

แหล่งความรู้	ไม่เคย	นาน ๆ ครั้ง	เป็นประจำ/บ่อย ๆ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน	74 (50.0)	70 (47.3)	4 (2.7)
พ่อค้า	10 (47.9)	67 (45.3)	10 (6.8)
เพื่อนบ้าน	1 (0.7)	55 (37.1)	92 (62.2)
ญาติพี่น้อง	0 (0.0)	86 (58.1)	62 (41.9)
ผู้นำท้องถิ่น	0 (0.0)	31 (20.9)	117 (79.1)

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมเกี่ยวกับแหล่งและระดับการได้รับความรู้และข่าวสารการเกิดอุทกภัย เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย รับรู้ข่าวสารการเกิดอุทกภัยในระดับเป็นประจำ/บ่อย ๆ จากสื่อโทรทัศน์ ผู้นำท้องถิ่น สื่อกระจายข่าว เพื่อนบ้าน สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ = 82.4 79.1 73.6 62.2 53.4 และ 40.6) ตามลำดับ รองลงมารับรู้ข่าวสารการเกิดอุทกภัยในระดับนาน ๆ ครั้ง จากสื่อญาติพี่น้อง สื่อแผ่นพับ/แผ่นปลิว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (ร้อยละ = 58.1 57.4 และ 54.7) และไม่เคยได้รับจากเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนและสื่อพ่อค้า (ร้อยละ = 50.0 และ 47.9)

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนแรงงานทั้งหมดในครัวเรือน จำนวนแรงงานชายในครัวเรือน จำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตร ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี 2548 ผลผลิตจากการทำนาต่อปี รายได้จากการทำนาต่อปี ผลผลิตจากการทำไร่ต่อปี ผลผลิตจากการทำสวนต่อปี ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี รายได้รวมจากภาคการเกษตร รายได้รวมจากนอกภาคเกษตร รายได้รวมทั้งหมดต่อปี หนี้สินภาคเกษตร

ต่อปี หนี้สินนอกภาคเกษตรต่อปี และแหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียดดังตารางที่ 4.6 – 4.19

ตารางที่ 4.6 อาชีพหลักและ อาชีพรอง ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อาชีพหลัก (n = 148)		
ทำนา	136	91.9
ทำไร่	11	7.4
ทำสวนไม้ผล	1	0.7
เลี้ยงสัตว์	0	0.0
ทำสวนผัก	0	0.0
อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (n = 56)		
ทำนา	10	17.9
ทำไร่	2	3.6
ทำสวนไม้ผล	2	3.6
ทำสวนผัก	1	1.8
ค้าขาย	2	3.6
รับจ้าง	27	48.2
อื่น ๆ	12	21.3

จากตารางที่ 4.6 พบว่า

อาชีพหลัก เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 91.9 มีอาชีพหลัก ทำนา รองลงมา ร้อยละ 7.4 อาชีพหลักทำไร่ และมีเพียงร้อยละ 0.7 มีอาชีพหลักทำสวนไม้ผล

อาชีพรอง เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 48.2 มีอาชีพรองจากการรับจ้าง รองลงมา ร้อยละ 21.3 มีอาชีพรองอื่น ๆ เช่น ทำงานในองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) จักสาน และการทำเฟอร์นิเจอร์ ร้อยละ 17.9 มีอาชีพรองทำนา ร้อยละ 3.6 เท่ากัน มีอาชีพรองค้าขาย ทำไร่ และทำสวนไม้ผล ตามลำดับ และร้อยละ 1.8 มีอาชีพรองทำสวนผัก

ตารางที่ 4.7 จำนวนแรงงานทั้งหมดและจำนวนแรงงานชายและหญิงในครัวเรือน ของเกษตรกรผู้
 ประสบอุทกภัย

n = 148		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานทั้งหมดในครัวเรือน (คน)		
1 - 2	93	62.9
3 - 4	52	35.1
5 - 6	3	2.0
Minimum = 1.0	Maximum = 6.0	
Mean = 2.53	S.D. = .844	
จำนวนแรงงานชายในครัวเรือน (คน)		
ไม่มี	3	2.0
1	100	67.6
2	41	27.6
3	2	1.4
4	2	1.4
Minimum = 0.0	Maximum = 4.0	
Mean = 1.32	S.D. = .608	
จำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือน (คน)		
ไม่มี	2	1.4
1	115	77.7
2	30	20.2
3	1	0.7
Minimum = 0.0	Maximum = 3.0	
Mean = 1.20	S.D. = .451	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า

จำนวนแรงงานทั้งหมดในครัวเรือน เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 62.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 - 2 คน รองลงมาร้อยละ 35.1 มีจำนวนสมาชิก 3 - 4 คน และมีเพียงร้อยละ

2.0 ที่มีสมาชิกในครัวเรือน 5 - 6 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน

จำนวนแรงงานชายในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 67.6 มีแรงงานในครัวเรือนชาย 1 คน รองลงมาร้อยละ 27.6 และ 2.0 มีจำนวนแรงงานชายในครัวเรือน 2 คน และไม่มีแรงงานชายในครัวเรือน และร้อยละ 1.4 เท่ากันมีจำนวนแรงงานชายในครัวเรือน 3 และ 4 คน โดยมีจำนวนแรงงานชายในครัวเรือนต่ำสุดคือ ไม่มี สูงสุด 4 คน และมีจำนวนแรงงานชายในครัวเรือนเฉลี่ย 1.32 คน

จำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 77.7 มีแรงงานหญิงในครัวเรือน 1 คน รองลงมาร้อยละ 20.2 1.4 และ 0.7 มีจำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือน จำนวน 2 คน ไม่มี และจำนวน 3 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือนต่ำสุดคือ ไม่มี สูงสุด 3 คน และมีจำนวนแรงงานหญิงในครัวเรือนเฉลี่ย 1.20 คน

ตารางที่ 4.8 ประเภทพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตร ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	148	100.0
ทำไร่	16	10.8
ทำสวน	4	2.7
ปศุสัตว์	3	2.0
ประมง	1	0.7

จากตารางที่ 4.8 พบว่า

ประเภทพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 100 มีพื้นที่ทำนา รองลงมาร้อยละ 10.8 2.7 2.0 และ 0.7 มีพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตรคือ ทำไร่ ทำสวน ปศุสัตว์และประมง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี 2548 ของเกษตรกร
ผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี 2548		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ก. ของตนเองทั้งหมด	144	97.3
ข. ให้ผู้อื่นเช่า	6	4.1
ค. เช่าผู้อื่น	62	41.9
ง. อื่น ๆ	2	1.4
มีเอกสารสิทธิ์ (ไร่) (n = 148)		
ต่ำกว่า 10	31	20.9
10 – 20	35	23.7
21 – 30	25	16.9
31 – 40	19	12.8
41 – 50	22	14.9
50 ขึ้นไป	16	10.8
Minimum = 1.0	Maximum = 170	
Mean = 28.12	S.D. = 21.719	
ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ไร่) (n = 8)		
ต่ำกว่า 6	1	0.7
6 – 7	1	0.7
8 – 9	1	0.7
10 – 11	2	1.4
12 ขึ้นไป	3	2.0
Minimum = 1.0	Maximum = 15	
Mean = 0.54	S.D. = 2.386	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า

ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 97.3 เป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 41.9 เช่าผู้อื่น ร้อยละ 4.1 ให้ผู้อื่นเช่า และร้อยละ 1.4 ทำฟรี

พื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเองทั้งหมดและมีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 23.7 มีพื้นที่ระหว่าง 10 – 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 20.9 มีพื้นที่ต่ำกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 16.9 14.9 12.8 และ 10.8 มีพื้นที่ระหว่าง 21 – 30 ไร่ 41 – 50 ไร่ 31 – 40 ไร่ และ 50 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเองทั้งหมด และมีเอกสารสิทธิ์ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 170 ไร่ เฉลี่ย 28.12 ไร่

พื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเองทั้งหมดและไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 2.0 มีพื้นที่ 12 ไร่ขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 1.4 มีพื้นที่ 10 – 11 ไร่ และร้อยละ 0.7 เท่ากันมีพื้นที่ต่ำกว่า 6 ไร่ ระหว่าง 6 – 7 ไร่ และ 8 – 9 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรไม่มีเอกสารสิทธิ์ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 15 ไร่ เฉลี่ย 0.54 ไร่

ตารางที่ 4.10 ผลผลิต ราคา และรายได้จากการทำนาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n = 148		
ผลผลิตจากการทำนาต่อปี (กิโลกรัม)		
ต่ำกว่า 10,001	15	10.1
10,001 - 30,000	57	38.6
30,001 - 50,000	52	35.1
50,001 - 70,000	16	10.8
70,000 ขึ้นไป	8	5.4
Minimum = 1,000	Maximum = 600,000	
Mean = 43,495.95	S.D. = 72,318.69	
ราคาจำหน่ายผลผลิตต่อกิโลกรัม (บาท)		
ต่ำกว่า 4.51	10	6.8
4.51 - 5.00	59	39.9
5.01 - 5.50	39	26.3
5.50 ขึ้นไป	40	27.0
Minimum = 4.20	Maximum = 6.00	
Mean = 5.29	S.D. = .443	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 148		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการทำนาต่อปี (บาท)		
ต่ำกว่า 100,001	34	23.0
100,001 – 200,000	69	46.6
200,001 – 300,000	31	20.9
300,001 – 400,000	12	8.1
400,000 ขึ้นไป	2	1.4
Minimum = 5,000	Maximum = 650,000	
Mean = 175,011.49	S.D. = 104,350.751	

จากตารางที่ 4.10 รายได้ภาคการเกษตรในปี 2548 จากทำนา พบว่า
ผลผลิตจากการทำนาต่อปี เกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จ ร้อยละ 38.6 มีผลผลิตรวม
 10,001 – 30,000 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 35.1 10.8 10.1 และ 5.4 มีผลผลิตรวม 30,001 – 50,000
 กิโลกรัม 50,001 – 70,000 กิโลกรัม ต่ำกว่า 10,001 กิโลกรัม และ 70,000 กิโลกรัมขึ้นไป ตามลำดับ
ราคาจำหน่ายผลผลิตข้าว เกษตรกร ร้อยละ 39.9 ขายข้าวราคา กิโลกรัมละ 4.51 – 5.00
 บาท รองลงมา ร้อยละ 27.0 26.3 และ 6.8 ราคาข้าว กิโลกรัมละ 5.50 บาท ขึ้นไป 5.01 – 5.50 บาท
 และต่ำกว่า 4.51 บาท ตามลำดับ

รายได้จากการทำนาต่อปี เกษตรกร ร้อยละ 46.6 มีรายได้จากการทำนา 100,001 –
 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.0 20.9 8.1 และ 1.4 มีรายได้จากการทำนาต่ำกว่า 100,001 บาท
 ระหว่าง 200,001 – 300,000 บาท 300,001 – 400,000 บาท และ 400,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ผลผลิต ราคา และรายได้จากการทำไร่ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n = 18		
ผลผลิตจากการทำไร่ต่อปี (กิโลกรัม)		
ต่ำกว่า 5,001	3	2.0
5,001 - 10,000	3	2.0
10,001 - 15,000	8	5.4
15,001 - 20,000	1	0.7
20,000 ขึ้นไป	3	2.0
Minimum = 2,000	Maximum = 50,000	
Mean = 15,750.0	S.D. = 6,162.162	
ราคาจำหน่ายผลผลิตต่อกิโลกรัม (บาท)		
ต่ำกว่า 3	1	0.7
4 - 5	14	9.8
6 - 7	1	0.7
7 ขึ้นไป	2	1.4
Minimum = 2.50	Maximum = 15	
Mean = 6.52	S.D. = 2.125	
รายได้จากการทำไร่ต่อปี (บาท)		
ต่ำกว่า 10,001	1	0.7
10,001 - 35,000	2	1.4
35,001 - 50,000	2	1.4
50,001 - 75,000	7	4.6
75,000 ขึ้นไป	6	4.1
Minimum = 5,000	Maximum = 195,000	
Mean = 64,274.22	S.D. = 25,743.059	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า

ผลผลิตจากการทำไร่ต่อปี เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 5.4 มีผลผลิต 10,001-15,000 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 2.0 เท่ากัน มีผลผลิตต่ำกว่า 5,001 กิโลกรัม 5,001 - 10,000

กิโลกรัม และ 20,000 กิโลกรัม ขึ้นไป ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 0.7 มีผลผลิต 15,001 – 20,000 กิโลกรัม โดยมีผลผลิตจากการทำไร่ต่ำสุดคือ 2,000 กิโลกรัม สูงสุด 50,000 กิโลกรัม เฉลี่ย 15,750 กิโลกรัมต่อปี

ราคาจำหน่ายผลผลิตพืชไร่ เกษตรกร ร้อยละ 9.8 มีราคา 4 - 5 บาท รองลงมา ร้อยละ 1.4 มีราคา 7 บาทขึ้นไป และร้อยละ 0.7 เท่ากัน ราคา 6 – 7 บาท และต่ำกว่า 3 บาท ตามลำดับ โดยมีราคาจำหน่ายผลผลิตพืชไร่ต่ำสุดคือ 2.50 บาท สูงสุดราคา 15 บาท เฉลี่ย 6.52 บาท

รายได้จากการทำไร่ต่อปี เกษตรกร ร้อยละ 4.6 มีรายได้ 50,001 – 75,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 4.1 1.4 และ 0.7 ตามลำดับ มีรายได้ 75,000 บาทขึ้นไป 10,001 – 35,000 บาท 35,001 – 50,000 บาท และต่ำกว่า 10,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการนำไร่ 5,000 บาท สูงสุด 195,000 บาท เฉลี่ย 64,274.22 บาท

ตารางที่ 4.12 ผลผลิต ราคาและรายได้จากการทำสวน ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 2		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผลผลิตจากการทำสวนต่อปี (กิโลกรัม)		
1,000	1	0.7
3,000	1	0.7
Minimum = 1,000	Maximum = 3,000.0	
Mean = 2,000.0	S.D. = 259.406	
ราคาจำหน่ายผลผลิตต่อกิโลกรัม (บาท)		
4	1	0.7
10	1	0.7
Minimum = 4.0	Maximum = 10.0	
Mean = 9.45	S.D. = .883	
รายได้จากการทำสวนต่อปี (บาท)		
10,000	1	0.7
10,500	1	0.7
Minimum = 10,000	Maximum = 10,500.0	
Mean = 10,250.0	S.D. = 1,187.836	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า

ผลผลิตจากการทำสวนต่อปี เกษตรกรร้อยละ 0.7 เท่ากัน มีผลผลิต 1,000 กิโลกรัมและ 3,000 กิโลกรัม โดยมีผลผลิตจากการทำสวนต่ำสุด 1,000 กิโลกรัม สูงสุด 3,000 กิโลกรัม เฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม

ราคาจำหน่ายผลผลิต เกษตรกร ร้อยละ 0.7 เท่ากันจำหน่ายผลผลิต ราคา 4 บาทและ 10 บาท โดยมีราคาจำหน่ายผลผลิตทำสวนต่ำสุด 4 บาท สูงสุด 10 บาท เฉลี่ย 7.00 บาท

รายได้จากการทำสวนต่อปี เกษตรกร ร้อยละ 0.7 เท่ากัน มีรายได้ 10,000 บาท และ 10,500 บาท โดยมีรายได้จากการทำสวนไม้ผลต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 10,500 บาท เฉลี่ย 10,250 บาท

ตารางที่ 4.13 ผลผลิต ราคา และรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 3

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี (ตัว)		
10 ตัว	3	2.0
ราคาจำหน่ายผลผลิตต่อตัว (บาท)		
4,000	1	0.7
10,000	2	1.4
รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี (บาท)		
40,000	1	0.7
100,000	2	1.4

จากตารางที่ 4.13 พบว่า

ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ต่อปี เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 2.0 มีผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ (วัว) จำนวน 10 ตัว ร้อยละ 0.7 และ 1.4 มี ราคาจำหน่ายตัวละ 4,000 บาท ตามลำดับ และ 10,000 บาท และร้อยละ 1.4 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ปีละ 100,000 บาท และร้อยละ 0.7 มีรายได้ต่อปี เป็นเงิน 40,000 บาท

ตารางที่ 4.14 รายได้จากนอกภาคเกษตร ปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากนอกภาคการเกษตร		
เงินเดือนประจำ/บำนาญ (บาท/เดือน) (n = 11)		
3,001 – 4,000	4	2.7
4,001 - 5,000	5	3.4
5,000 ขึ้นไป	2	1.4
Minimum = 3,000.0	Maximum = 8,000.0	
Mean = 2,363.63	S.D. = 1,326.978	
ระยะเวลารายได้		
จำนวน 12 เดือน	11	7.4
เงินเดือนประจำ/บำนาญ/ปี (บาท) (n = 11)		
30,001 – 45,000	1	0.7
45,001 – 60,000	8	5.4
60,000 ขึ้นไป	2	1.4
Minimum = 36,000.0	Maximum = 96,000.0	
Mean = 28,290.91	S.D. = 3.158	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า

รายได้จากนอกภาคการเกษตร ประเภทเงินเดือนประจำ/บำนาญ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 3.4 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 4,001 – 5,000 บาท รองลงมาร้อยละ 2.0 และ 1.4 มีรายได้ระหว่าง 3,001 – 4,000 บาท และ 5,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 7.4 มีรายได้จากเงินเดือนประจำ/บำนาญ ในระยะเวลา 12 เดือน ร้อยละ 5.4 มีรายได้ต่อปีระหว่าง 45,001 – 60,000 บาท รองลงมาร้อยละ 1.4 และ 0.7 มีรายได้ต่อปี 60,000 บาท ขึ้นไป และระหว่าง 30,001 – 45,000 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 รายได้จากค่าจ้างแรงงาน ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 31		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ค่าจ้างแรงงาน(บาท/เดือน)		
1 - 1,000	11	7.4
1,001 – 2,000	10	6.8
2,001 – 3,000	7	4.7
3,000 ขึ้นไป	3	2.0
Minimum = 1,000.0	Maximum = 8,000	
Mean = 3,200.0	S.D. = 1,074.145	
ระยะเวลาได้รับค่าจ้างแรงงาน (เดือน)		
1 – 10	22	14.8
11 ขึ้นไป	9	6.1
Minimum = 5.0	Maximum = 12.0	
Mean = 8.50	S.D. = 4.114	
รายได้จากค่าจ้างแรงงานต่อปี(บาท)		
1 - 10,000	10	6.8
10,001 – 20,000	9	6.0
20,001 – 30,000	8	5.4
30,000 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 5,000.0	Maximum = 80,000	
Mean = 24,080.0	S.D. = 11,135.78	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า

รายได้นอกภาคเกษตรจากการได้รับค่าจ้างแรงงาน ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 7.4 มีรายได้จากค่าจ้างแรงงานต่อเดือนระหว่าง 1 – 1,000 บาท รองลงมาร้อยละ 6.8 4.7 และ 2.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,001 – 2,000 บาท 2,001 – 3,000 บาท และ 3,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีค่าจ้างแรงงานต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 8,000 บาท เฉลี่ย 3,200 บาท

ระยะเวลาได้รับค่าจ้างแรงงาน เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 14.8 มีระยะเวลาได้รับค่าจ้างแรงงาน 1 – 10 เดือน รองลงมา ร้อยละ 6.1 มีระยะเวลาได้รับค่าจ้างแรงงาน 11 เดือนขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาค่าจ้างแรงงานต่ำสุด 5 เดือน สูงสุด 12 เดือน เฉลี่ย 8.5 เดือน

รายได้จากค่าจ้างแรงงานต่อปี เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 6.8 มีรายได้ต่อปี 1 – 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 6.0 5.4 และ 2.7 มีรายได้ต่อปี 10,001 – 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีค่าจ้างแรงงานต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 80,000 บาท เฉลี่ย 24,080 บาท

ตารางที่ 4.16 รายได้จากการค้าขายและการให้เช่าทรัพย์สิน และระยะเวลาของการมีรายได้ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้จากการค้าขาย ต่อเดือน (บาท) (n = 2)		
2,000	1	0.7
5,000	1	0.7
ระยะเวลาการมีรายได้จากการค้าขาย (เดือน) (n = 2)		
10	1	0.7
12	1	0.7
รายได้จากการค้าขาย รวมรายได้ (บาท) (n = 2)		
20,000	1	0.7
60,000	1	0.7
รายได้จากค่าเช่า (รายได้) (บาท) (n = 1)		
2,000	1	0.7
ระยะเวลาได้รับค่าเช่า (เดือน) (n = 1)		
4	1	0.7
รายได้จากค่าเช่า (บาท) (n = 1)		
8,000	1	0.7

จากตารางที่ 4.16 พบว่า

รายได้นอกภาคเกษตรจากการค้าขาย เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 0.7 เท่ากัน มีรายได้ต่อเดือน 2,000 บาท และ 6,000 บาท มีระยะเวลาของรายได้ 10 เดือนและ 12 เดือน และมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 20,000 บาท และ 60,000 บาท

รายได้นอกภาคเกษตรจากค่าเช่า เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 0.7 มีรายได้ 2,000 บาทต่อเดือน ระยะเวลาที่ได้รับค่าเช่า 4 เดือน รวมรายได้ต่อปี 8,000 บาท

ตารางที่ 4.17 รายได้รวมจากภาคการเกษตร รายได้รวมนอกภาคการเกษตร และรายได้รวมทั้งหมด ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้รวมจากภาคการเกษตรต่อปี (บาท)		
ต่ำกว่า 100,001	30	20.3
100,001 – 200,000	69	46.6
200,001 – 300,000	33	22.3
300,000 ขึ้นไป	16	10.8
Minimum = 21,000.0	Maximum = 650,000.0	
Mean = 183,704.73	S.D. = 99,527.484	
รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตรต่อปี (บาท)		
ต่ำกว่า 10,001	122	82.4
10,001 – 30,000	12	8.1
30,001 – 50,000	5	3.4
50,001 – 70,000	5	3.4
70,000 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 2,000.0	Maximum = 128,000.0	
Mean = 36,588.88	S.D. = 20,883.70	

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

		n = 148	
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รายได้รวมทั้งหมดต่อปี (บาท)			
ต่ำกว่า 100,001		24	16.2
100,001 – 200,000		70	47.3
200,001 – 300,000		37	25.0
300,001 – 400,000		10	6.8
400,001 – 500,000		4	2.7
500,000 ขึ้นไป		3	2.0
Minimum = 24,000.0		Maximum = 650,000.0	
Mean = 195,015.54		S.D. = 104,250.321	

จากตารางที่ 4.17 พบว่า

รายได้รวมจากภาคการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 46.6 มีรายได้ต่อปี 100,001 – 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 22.3 20.3 และ 10.8 มีรายได้ต่อปี 200,001 – 300,000 บาท ต่ำกว่า 100,001 บาท และ 300,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีรายได้จากภาคเกษตร ต่ำสุด 21,000 บาท สูงสุด 650,000 บาท เฉลี่ย 183,704.73 บาท

รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 82.4 มีรายได้ต่อปี ต่ำกว่า 10,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 8.1 มีรายได้ต่อปี ระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 3.4 เท่ากันมีรายได้ต่อปี 30,001 – 50,000 บาท และ 50,001 – 70,000 บาท และร้อยละ 2.7 มีรายได้ 70,000 บาท ขึ้นไป โดยมีรายได้รวมนอกภาคการเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 128,000 บาท เฉลี่ย 36,588.88 บาท

รายได้รวมทั้งหมด เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 47.3 มีรายได้ทั้งหมดต่อปี ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 25.0, 16.2, 6.8, 2.7 และ 2.0 มีรายได้ต่อปี 200,001 – 300,000 บาท ต่ำกว่า 100,001 บาท 300,001 – 400,000 บาท 400,001 – 500,000 บาท และ 500,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีรายได้รวมทั้งหมดต่ำสุด 24,000 บาท สูงสุด 650,000 บาท เฉลี่ย 195,015.54 บาท

ตารางที่ 4.18 จำนวนหนี้สิน ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n = 148		
หนี้สินภาคเกษตรต่อปี (บาท)		
ไม่มี	14	9.4
ต่ำกว่า 10,001	18	12.1
10,001 – 60,000	88	59.5
60,001 – 110,000	13	8.8
110,001 - 160,000	5	3.4
160,001 – 210,000	6	4.1
210,000 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 10,000.0	Maximum = 300,000.0	
Mean = 75,632.26	S.D. = 58,329.932	
หนี้สินนอกภาคเกษตรต่อปี (บาท)		
ไม่มี	118	79.7
1,001 – 6,000	1	0.7
6,001 – 11,000	18	12.2
11,001 - 16,000	1	0.7
16,001 – 21,000	9	6.1
21,000 ขึ้นไป	1	0.7
Minimum = 1,000.0	Maximum = 30,000.0	
Mean = 14,500.00	S.D. = 5,976.281	

จากตารางที่ 4.18 พบว่า

หนี้สินภาคเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 59.5 มีหนี้สินภาคเกษตร 10,001 – 60,000 บาท รองลงมาร้อยละ 12.1 9.4 8.8 4.1 3.4 และ 2.7 มีหนี้สินภาคเกษตรต่ำกว่า 10,001 บาท ไม่มีหนี้สิน 60,001 – 110,000 บาท 160,001 – 210,000 บาท 110,001 – 160,000 บาท และ 210,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีหนี้สินภาคเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท เฉลี่ย 75,632.26 บาท

หนี้สินนอกภาคเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 79.7 ไม่มีหนี้สินนอกภาคเกษตร รองลงมาร้อยละ 12.2 และ 6.1 มีหนี้สินนอกภาคเกษตร 6,001 – 11,000 บาท และ 16,001 – 21,000 บาท ตามลำดับ และร้อยละ 0.7 เท่ากันมีหนี้สิน 1,001 – 6,000 บาท 11,001 – 16,000 บาท และ 21,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีหนี้สินนอกภาคเกษตรต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 30,000 บาท เฉลี่ย 14,500 บาท

ตารางที่ 4.19 แหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	133	41.4
สหกรณ์การเกษตร	15	4.7
กองทุนหมู่บ้าน	42	13.1
ญาติพี่น้อง	16	5.0
ของตนเอง	115	35.8

จากตารางที่ 4.19 พบว่า

แหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 41.4 ใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาร้อยละ 35.8 13.1 5.0 และ 4.7 มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตรเป็นของตนเอง กองทุนหมู่บ้าน ญาติพี่น้องและสหกรณ์การเกษตรตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร

สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร จังหวัดอุดรดิตถ์ ดังตารางที่ 4.20 – 4.29

ตารางที่ 4.20 แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ชนิดดินที่ทำการเกษตร ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร		
น้ำฝน	21	14.2
แหล่งน้ำธรรมชาติ	16	10.8
ชลประทาน	87	58.8
สูบน้ำด้วยไฟฟ้า	24	16.2
ชนิดดินที่ทำการเกษตร		
ดินร่วน	10	6.8
ดินทราย	1	0.7
ดินเหนียว	132	89.1
ดินเหนียวปนทราย	5	3.4

จากตารางที่ 4.20 พบว่า

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยร้อยละ 58.8 ใช้น้ำจากระบบชลประทาน รองลงมาร้อยละ 16.2 14.2 10.8 ใช้น้ำจากการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า น้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติ ตามลำดับ

ชนิดดินที่ทำการเกษตร เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 89.1 มีชนิดดินที่ทำการเกษตรเป็นดินเหนียว รองลงมาร้อยละ 6.8 3.4 0.7 เป็นชนิดดินร่วน ดินเหนียวปนทรายและดินทราย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 สภาพพื้นที่ทำการเกษตร ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สภาพพื้นที่ทำการเกษตร		
จำนวนพื้นที่ราบลุ่ม (ไร่)		
0	2	1.4
1 - 10	16	10.8
11 - 20	26	17.6
21 - 30	33	22.3
31 - 40	22	14.9
41 - 50	26	17.6
50 ขึ้นไป	23	15.5
Minimum = 0.0	Maximum = 100.0	
Mean = 34.51	S.D. = 20.042	
จำนวนพื้นที่ราบ (ไร่)		
0	112	75.7
1 - 10	13	8.8
11 - 20	9	6.0
21 - 30	6	4.1
30 ขึ้นไป	8	5.4
Minimum = 0.0	Maximum = 110.0	
Mean = 5.34	S.D. = 13.400	
จำนวนพื้นที่ดอน (ไร่)		
ต่ำกว่า 3	125	84.5
4 - 6	9	6.0
7 - 9	6	4.1
9 ขึ้นไป	8	5.4
Minimum = 0.0	Maximum = 30.0	
Mean = 0.55	S.D. = 3.022	

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สภาพพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย เป็นดังนี้

พื้นที่ราบลุ่ม เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 22.3 มีพื้นที่ระหว่าง 21 – 30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.6 เท่ากัน มีพื้นที่ระหว่าง 11 – 20 ไร่ และ 41 – 50 ไร่ และร้อยละ 15.5 14.9 10.8 และ 1.4 มีพื้นที่ 50 ไร่ ขึ้นไป 31 – 40 ไร่ 1 – 10 ไร่ และไม่มี ตามลำดับ

พื้นที่ราบ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 75.7 ไม่มีพื้นที่ราบ รองลงมาร้อยละ 8.8 6.0 5.4 และ 4.1 มีพื้นที่ราบระหว่าง 1 – 10 ไร่ 11- 20 ไร่ 30 ไร่ ขึ้นไป และ 21 – 30 ไร่ ตามลำดับ

พื้นที่ดอน เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 84.5 มีพื้นที่ดอนต่ำกว่า 3 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 6.0 5.4 และ 4.1 มีพื้นที่ดอนระหว่าง 4 – 6 ไร่ 9 ไร่ ขึ้นไป และ 7 – 9 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ชนิดและขนาดพื้นที่ปลูกพืชแต่ละชนิด ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิด		
พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)		
ต่ำกว่า 11	15	10.1
11 – 35	62	41.9
36 – 60	52	35.2
61 – 85	15	10.1
85 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 2.0	Maximum = 170.0	
Mean = 39.24	S.D. = 25.370	
พื้นที่ปลูกพืชไร่ (ไร่)		
0	130	87.8
1 - 5	1	0.7
6 – 10	13	8.7
11 – 15	2	1.4
15 ขึ้นไป	2	1.4
Minimum = 1.0	Maximum = 30.0	
Mean = 9.26	S.D. = 3.989	

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พื้นที่ปลูกพืชสวนและอื่น ๆ (ไร่) (n = 4)		
1	1	0.7
7	1	0.7
9	1	0.7
12	1	0.7

จากตารางที่ 4.22 พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิด มีดังนี้

ข้าว เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 41.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวระหว่าง 11 – 35 ไร่ รองลงมาร้อยละ 35.2 มีพื้นที่ระหว่าง 35 – 60 ไร่ ร้อยละ 10.1 เท่ากัน มีพื้นที่ต่ำกว่า 11 ไร่ และ 61 – 85 ไร่ และร้อยละ 2.7 มีพื้นที่ 85 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยพื้นที่ต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 170 ไร่ เฉลี่ย 39.24 ไร่

พืชไร่ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 87.8 ไม่ปลูกพืชไร่ รองลงมาร้อยละ 8.7 มีพื้นที่ระหว่าง 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 1.4 เท่ากันมีพื้นที่ 11 – 15 ไร่ และ 15 ไร่ ขึ้นไป และร้อยละ 0.7 มีพื้นที่ 1 – 5 ไร่ ตามลำดับ โดยพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 30 ไร่ เฉลี่ย 9.26 ไร่

พืชสวนและอื่น ๆ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย จำนวน 4 ราย หรือร้อยละ 0.7 เท่ากัน มีพื้นที่ 1,7,9 และ 12 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ช่วงระยะเวลาที่ปลูกพืช ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

	รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n = 148			
ช่วงระยะเวลาที่ปลูกพืช			
ข้าว (เดือน)			
	พฤษภาคม	92	47.7
	มิถุนายน	51	26.4
	กรกฎาคม	20	10.4
	สิงหาคม	5	2.6
	กันยายน	2	1.0
	ตุลาคม - พฤศจิกายน	23	11.9
พืชไร่ (เดือน)			
	พฤษภาคม	12	36.4
	มิถุนายน	7	21.2
	กรกฎาคม	1	3.0
	สิงหาคม	2	6.1
	กันยายน	10	30.3
	พฤศจิกายน	1	3.0
พืชสวน (เดือน)			
	พฤษภาคม	3	100

จากตารางที่ 4.23 พบว่า

ระยะเวลาที่ปลูกข้าว เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 47.7 ปลูกเดือนพฤษภาคม รองลงมาร้อยละ 26.4 11.9 10.4 2.6 และ 1.0 ปลูกเดือนมิถุนายน ตุลาคม – พฤศจิกายน กรกฎาคม สิงหาคม และกันยายน ตามลำดับ

ระยะเวลาที่ปลูกพืชไร่ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 36.4 ปลูกเดือนพฤษภาคม รองลงมาร้อยละ 30.3 21.2 6.1 3.0 และ 3.0 ปลูกเดือนกันยายน มิถุนายน สิงหาคม กรกฎาคม และเดือนพฤศจิกายน ตามลำดับ

ระยะเวลาที่ปลูกพืชสวน เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย มีจำนวน 3 ราย หรือร้อยละ 100 ปลูกในเดือนพฤษภาคม

ตารางที่ 4.24 พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิดที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิดที่ได้รับความเสียหาย		
จากอุทกภัยปี 2548		
ข้าว (ไร่)		
ต่ำกว่า 11	57	38.5
11 – 20	45	30.4
21 – 30	22	14.9
31 – 40	13	8.8
40 ขึ้นไป	11	7.4
Minimum = 1.0	Maximum = 80.0	
Mean = 19.43	S.D. = 14.462	
พืชไร่ (ไร่)		
ไม่มี	137	92.6
1 – 3	7	4.7
4 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 1.0	Maximum = 3.0	
Mean = 1.10	S.D. = 3.823	

จากตารางที่ 4.24 พบว่า

พื้นที่ทำการเกษตรประเภทข้าว ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 38.5 มีพื้นที่เสียหายต่ำกว่า 11 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 30.4 14.9 8.8 และ 7.4 มีพื้นที่เสียหายระหว่าง 11 – 20 ไร่ 21 – 30 ไร่ 31 – 40 ไร่ และ 40 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ เฉลี่ย 19.43 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรประเภทพืชไร่ ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 92.6 ไม่เสียหาย รองลงมา ร้อยละ 4.7 และ 2.7 มีพื้นที่ระหว่าง 1 – 3 ไร่ และ 4 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 3 ไร่ เฉลี่ย 1.10 ไร่

ตารางที่ 4.25 มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหายจาก
อุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ ประสบความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548		
ข้าว (บาท)		
ต่ำกว่า 10,001	10	6.8
10,001 – 80,000	71	48.0
80,001 – 150,000	48	32.4
150,000 ขึ้นไป	19	12.8
Minimum = 4,000.0	Maximum = 420,000.0	
Mean = 95,162.16	S.D. = 74,894.658	
พืชไร่ (บาท)		
ไม่มี	137	92.5
10,001 – 20,000	8	5.5
20,001 – 30,000	0	0
30,000 ขึ้นไป	3	2.0
Minimum = 5,000.0	Maximum = 60,000.0	
Mean = 25,000.00	S.D. = 7,522.043	

จากตารางที่ 4.25 พบว่า

มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรประเภทข้าวที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหาย
จากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 48.0 มีมูลค่า 10,001 – 80,000 บาท รองลงมา
ร้อยละ 32.4 12.8 และ 6.8 มีมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร 80,001 – 150,000 บาท 150,000 บาท ขึ้น
ไป และต่ำกว่า 10,001 บาท ตามลำดับ โดยมีมูลค่าต่ำสุด 4,000 บาท สูงสุด 420,000 บาท เฉลี่ย
95,162.10 บาท

มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรประเภทพืชไร่ที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหาย จากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 92.5 ไม่มี รองลงมาร้อยละ 5.5 และ 2.0 มีมูลค่า 10,001 – 20,000 บาท และ 30,000 บาท ขึ้นไป โดยมีมูลค่าต่ำสุด 50,000 บาท สูงสุด 60,000 บาท เฉลี่ย 25,000 บาท

ตารางที่ 4.26 ช่วงระยะเวลาที่พืชได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงระยะเวลาที่ข้าวได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548		
เดือนพฤษภาคม	15	8.5
เดือนมิถุนายน	3	2.0
เดือนกรกฎาคม	3	2.0
เดือนสิงหาคม	123	71.5
เดือนกันยายน	29	16.0
ช่วงระยะเวลาที่พืชไร่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548		
เดือนพฤษภาคม	1	0.7
เดือนมิถุนายน	0	0.0
เดือนกรกฎาคม	3	2.0
เดือนสิงหาคม	5	3.4
เดือนกันยายน	7	4.7

จากตารางที่ 4.26 พบว่า

ช่วงระยะเวลาที่พืชได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ข้าว เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 71.5 ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยในเดือนสิงหาคม รองลงมาร้อยละ 16.0 8.5 และ 2.0 ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยในเดือนกันยายน พฤษภาคม มิถุนายน และกรกฎาคม ตามลำดับ

ช่วงระยะเวลาที่พืชไร่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 พืชไร่ พบว่าร้อยละ 4.7 ได้รับความเสียหายในเดือนกันยายน รองลงมาร้อยละ 3.4 2.0 และ 0.7 ได้รับความเสียหายในเดือนสิงหาคม กรกฎาคม และพฤษภาคม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 ปีที่พืชปลูกแล้วได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(ราย)	
ปีที่ปลูกข้าวแล้วเคยได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี (n = 549)		
ปี 2544	76	13.8
ปี 2545	102	18.6
ปี 2546	110	20.0
ปี 2547	113	20.6
ปี 2548	148	27.0
ปีที่ปลูกพืชไร่แล้วเคยได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี (n = 19)		
ปี 2544	1	5.3
ปี 2545	3	15.8
ปี 2546	3	15.8
ปี 2547	1	5.3
ปี 2548	11	57.8

จากตารางที่ 4.27 พบว่า

ปีที่ปลูกข้าวแล้วเคยได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 27.0 เสียหายในปี 2548 รองลงมาร้อยละ 20.6 20.0 18.6 และ 13.8 เสียหายในปี 2547 2546 2545 และปี 2544 ตามลำดับ เกษตรกรประสบความเสียหายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี จนกระทั่งทุกคนประสบความเสียหายในปี 2548

ปีที่ปลูกพืชไร่แล้วเคยได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 57.8 ได้รับความเสียหายในปี 2548 รองลงมาร้อยละ 15.8 เท่ากันได้รับความเสียหายในปี 2545 และปี 2546 และร้อยละ 5.3 เท่ากันได้รับความเสียหายในปี 2544 และ 2547 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 และมูลค่าทรัพย์สิน
คงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจาก อุทกภัยปี 2548 (บาท)		
ต่ำกว่า 10,001	13	8.8
10,001 – 50,000	88	59.5
50,001 – 90,000	27	18.2
90,001 – 130,000	16	10.8
130,000 ขึ้นไป	4	2.7
Minimum = 2,500.0	Maximum = 400,000.0	
Mean = 48,724.32	S.D. = 43,112.649	
มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 ประมาณ (บาท)		
ต่ำกว่า 100,001	4	2.7
100,001 – 400,000	23	15.5
400,001 – 700,000	61	41.2
700,001 – 1,000,000	50	33.8
1,000,000 ขึ้นไป	10	6.8
Minimum = 13,000.0	Maximum = 1,900,000.0	
Mean = 662,655.41	S.D. = 296,620.344	

จากตารางที่ 4.28 พบว่า

มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 59.5 มีมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 18.2 10.8 8.8 และ 2.7 มีมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายระหว่าง 50,001 – 90,000 บาท 90,001 - 130,000 บาท ต่ำกว่า 10,001 บาท และ 130,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมูลค่าต่ำสุด 25,000 บาท สูงสุด 400,000 เฉลี่ย 48,724.32 บาท

มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 41.2 มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยประมาณ 400,001 – 700,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33.8 15.5 6.8 และ 2.7 มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยประมาณ 700,001 – 1,000,000 บาท 100,001 – 400,000 บาท 1,000,000 บาท ขึ้นไป และต่ำกว่า 100,001 บาท ตามลำดับ โดยมีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 ต่ำสุด 13,000 บาท สูงสุด 1,900,000 บาท เฉลี่ย 662,655.41 บาท โดยมีมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 เฉลี่ยร้อยละ 6.85

ภาพรวมแสดงมูลค่าทรัพย์สินของเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

$$\frac{48,724 * 100}{48,724 + 662,655} = 6.849$$

ตารางที่ 4.29 เงินออมคงเหลือในปี 2548 ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เงินออมคงเหลือในปี 2548 (บาท)		
0	81	54.7
1 – 5,000	7	4.7
5,001 – 20,000	28	18.9
20,001 – 35,000	15	10.4
35,001 - 50,000	14	9.4
50,000 ขึ้นไป	3	2.0
Minimum = 2,000.0	Maximum = 100,000.0	
Mean = 27,733.33	S.D. = 18,067.166	

จากตารางที่ 4.29 พบว่า

เงินออมคงเหลือในปี 2548 เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 54.7 ไม่มีเงินออมคงเหลือ รองลงมาร้อยละ 18.9 10.4 9.4 4.7 และ 2.0 มีเงินออมคงเหลือ 5,001 – 20,000 บาท 20,001 – 35,000 บาท 35,001 – 50,000 บาท 1 – 5,000 บาท และ 50,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีเงินออมคงเหลือในปี 2548 ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 100,000 บาท เฉลี่ย 27,733.33 บาท

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของ ทางราชการ

ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ จำนวนพื้นที่เสียหายและจำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือ สถานที่รับเอกสารและรับเงินค่าชดเชย วิธีการรับเงินและการใช้จ่ายเงินช่วยเหลือ ลักษณะการช่วยเหลือของทางราชการ และระดับความเห็นด้วยที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร ดังตารางที่ 4.30 – 4.35 ดังนี้

ตารางที่ 4.30 ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ (เดือน)		
1 – 2	15	10.1
3	133	89.9
Minimum = 1.0	Maximum = 3.0	
Mean = 2.79	S.D. = .606	

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 89.9 ได้รับในระยะเวลา 3 เดือน รองลงมา ร้อยละ 10.1 ได้รับในระยะเวลา 1 – 2 เดือน

ตารางที่ 4.31 จำนวนพื้นที่การเกษตรเสียหาย และจำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการ
ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่ทำนาข้าวเสียหาย ที่ได้รับการช่วยเหลือ (ไร่)		
ต่ำกว่า 11	57	38.5
11 - 20	45	30.4
21 - 30	22	14.9
31 - 40	13	8.8
40 ขึ้นไป	11	7.4
Minimum = 1.0	Maximum = 80.0	
Mean = 19.43	S.D. = 14.462	
จำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือ เรื่องข้าว (บาท)		
ต่ำกว่า 1,001	25	16.9
1,001 - 4,000	62	41.9
4,001 - 7,000	33	22.3
7,001 - 10,000	20	13.5
10,000 ขึ้นไป	8	5.4
Minimum = 113.0	Maximum = 19,440.0	
Mean = 3,952.71	S.D. = 3,402.606	
จำนวนพื้นที่ปลูกพืชไร่เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ(ไร่)		
ไม่มี	137	92.5
1	4	2.7
2	2	1.4
3	5	3.4
10	1	0.7
Minimum = 1.0	Maximum = 10.0	
Mean = 4.00	S.D. = 1.250	

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
n = 148		
จำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องพีชไร (บาท)		
ไม่มี	137	92.5
201 - 300	4	2.7
301 - 400	0	0.0
401 - 500	0	0.0
501 - 600	2	1.4
600 ขึ้นไป	5	3.4
Minimum = 289.0	Maximum = 2,890.0	
Mean = 1,156.0	S.D. = 361.299	
รวมพื้นที่การเกษตรเสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ (ไร่)		
ต่ำกว่า 11	54	36.5
11 - 20	46	31.1
21 - 30	24	16.2
31 - 40	13	8.8
40 ขึ้นไป	11	7.4
Minimum = 1.0	Maximum = 80.0	
Mean = 19.82	S.D. = 14.293	
รวมจำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือ (บาท)		
ต่ำกว่า 1,001	21	14.2
1,001 - 4,000	66	44.6
4,001 - 7,000	32	21.6
7,001 - 10,000	21	14.2
10,000 ขึ้นไป	8	5.4
Minimum = 113.0	Maximum = 19,440.0	
Mean = 4,024.96	S.D. = 3,378.196	

จากตารางที่ 4.31 พบว่า

จำนวนพื้นที่ทำนาข้าวเสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ เกษตรกร ร้อยละ 38.5 มีพื้นที่ทำนาข้าวเสียหาย ต่ำกว่า 11 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 30.4 14.9 8.8 และ 7.4 มีพื้นที่เสียหายระหว่าง 11 – 20 ไร่ 21 – 30 ไร่ 31 – 40 ไร่ และ 40 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำนาข้าวเสียหายต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ เฉลี่ย 19.43 ไร่

จำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือเรื่องข้าว เกษตรกร ร้อยละ 41.9 ได้รับเป็นเงิน 1,001 – 4,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 22.3 16.9 13.5 และ 5.4 ได้รับเป็นเงิน 4,001 – 7,000 บาท ต่ำกว่า 1,001 บาท 7,001 – 10,000 บาท และ 10,000 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ โดยได้รับต่ำสุด 113 บาท สูงสุด 19,440 บาท เฉลี่ย 3,952.71 บาท

จำนวนพื้นที่ปลูกพืชไร่เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจ ร้อยละ 92.5 ไม่มีพื้นที่ปลูกพืชไร่ รองลงมา ร้อยละ 3.4 2.7 และ 1.4 มีพื้นที่เสียหาย 1 – 3 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกพืชไร่เสียหายต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 10 ไร่ เฉลี่ย 4 ไร่

จำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือเรื่อง พืชไร่ เกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจ ร้อยละ 3.4 ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 600 บาทขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 2.7 และ 1.4 ได้รับเงิน 201 – 300 บาท และ 501 – 600 บาท นอกนั้น ร้อยละ 92.5 ไม่ได้รับเงิน

รวมพื้นที่การเกษตรเสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ เกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจ ร้อยละ 36.5 มีพื้นที่เสียหายต่ำกว่า 11 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 31.1 16.2 8.8 และ 7.4 มีพื้นที่เสียหาย 11 – 20 ไร่ 21 – 30 ไร่ 31 – 40 ไร่ และ 40 ไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ เฉลี่ย 19.82 ไร่

รวมจำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการในพื้นที่การเกษตรที่เสียหายปี 2548 เกษตรกรผู้ประกอบธุรกิจ ร้อยละ 44.6 ได้รับเงินช่วยเหลือ เป็นจำนวนเงิน 1,001 – 4,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.6 ได้รับเงินช่วยเหลือรวมเป็นเงิน 4,001 – 7,000 บาท ร้อยละ 14.2 เท่ากัน ได้รับต่ำกว่า 1,001 บาท และระหว่าง 7,001 – 10,000 บาท และ ร้อยละ 5.4 ได้รับ 10,000 บาท ขึ้นไป โดยได้รับต่ำสุด 113 บาท สูงสุด 19,440 บาท เฉลี่ย 4,024.96 บาท

ตารางที่ 4.32 สถานที่รับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04) และสถานที่รับเงินค่าชดเชย
ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สถานที่รับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04)		
สำนักงานเกษตรอำเภอ	31	20.9
ที่ว่าการอำเภอ	41	27.7
องค์การบริหารส่วนตำบล	37	25.0
ที่ทำการผู้ใหญ่/กำนัน	39	26.4
สถานที่รับเงินค่าชดเชย		
ที่ว่าการอำเภอ	89	60.1
องค์การบริหารส่วนตำบล	34	23.0
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	25	16.9

จากตารางที่ 4.32 พบว่า

สถานที่รับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04) เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 27.7 รับเอกสารสำคัญรับเงิน ณ ที่ว่าการอำเภอ รองลงมา ร้อยละ 26.4 25.0 และ 20.9 รับเอกสารสำคัญรับเงิน ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล และสำนักงานเกษตรอำเภอ ตามลำดับ

สถานที่รับเงินค่าชดเชย เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 60.1 รับเงินค่าชดเชย ณ ที่ว่าการอำเภอ รองลงมา ร้อยละ 23.0 และ 16.9 รับเงินค่าชดเชย ณ องค์การบริหารส่วนตำบล และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 วิธีการรับเงินและการใช้จ่ายจากเงินช่วยเหลือของทางราชการ ของเกษตรกร
ผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การเสียดำใช้จ่ายในการขอรับเงินช่วยเหลือ		
ไม่เสียดำใช้จ่าย	148	100.0
เสียดำใช้จ่าย	0	0.0
วิธีการรับเงินช่วยเหลือ		
รับเงินสด	127	85.8
โอนเข้าบัญชีธนาคาร	21	14.2
การนำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปใช้ทำประโยชน์		
ซื้อปัจจัยการผลิต	89	60.1
ซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภค	46	31.1
ชำระหนี้	13	8.8

จากตารางที่ 4.33 พบว่า

การเสียดำใช้จ่ายในการขอรับเงินช่วยเหลือ เกษตรกร ร้อยละ 100 ไม่เสียดำใช้จ่ายในการขอรับเงินช่วยเหลือ

วิธีการรับเงินช่วยเหลือ เกษตรกร ร้อยละ 85.8 รับเป็นเงินสด และร้อยละ 14.2 โอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร

การนำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปใช้ทำประโยชน์ เกษตรกร ร้อยละ 60.1 นำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปซื้อปัจจัยการผลิต รองลงมาร้อยละ 31.1 และ 8.8 นำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และชำระหนี้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ลักษณะการได้รับการช่วยเหลือของทางราชการ ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148		
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า		
ไม่ได้รับ	125	84.5
ได้รับแจ้งเตือนล่วงหน้า	23	15.5
ระยะเวลาที่ได้รับแจ้งเตือนล่วงหน้า (วัน)		
ไม่ได้รับ	125	84.5
1 – 2	3	2.0
3 – 4	14	9.5
4 ขึ้นไป	6	4.0
Minimum = 2.0	Maximum = 7.0	
Mean = 4.25	S.D. = 1.555	
ความยุ่งยากในขั้นตอนขอรับการช่วยเหลือของผู้ประสบอุทกภัย		
ไม่ยุ่งยาก	121	81.8
ยุ่งยาก	27	18.2
ความเหมาะสมในการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต		
ไม่เหมาะสม	101	68.2
เหมาะสม	47	31.8

จากตารางที่ 4.34 พบว่า

การได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 84.5 ไม่ได้รับการแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า มีเพียงร้อยละ 15.5 ที่ได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้า โดยมีจำนวนวันที่ได้รับแจ้งเตือนล่วงหน้าดังนี้ กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 9.5 ได้รับแจ้งเตือนล่วงหน้า 3 – 4 วัน รองลงมาร้อยละ 4.0 และ 2.0 ได้รับการแจ้งเตือน 4 วัน ขึ้นไป และ 1 – 2 วัน ตามลำดับ

ความยุ่งยากในขั้นตอนขอรับการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ 81.8 ไม่พบความยุ่งยาก มีเพียงร้อยละ 18.2 พบความยุ่งยาก

ความเหมาะสมในการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ร้อยละ
68.2 เห็นว่าไม่เหมาะสม และร้อยละ 31.8 เห็นว่าเหมาะสม

ตารางที่ 4.35 ระดับความเห็นด้วยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือด้าน
การเกษตร

n = 148

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การช่วยเหลือ เป็นเงินสด	102 (68.9)	41 (27.7)	5 (3.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.65 (.543)	มาก ที่สุด
2. การช่วยเหลือเป็น ปัจจัยการผลิต	13 (8.8)	44 (29.7)	9 (6.1)	12 (8.1)	70 (47.3)	2.44 (1.526)	น้อย
3. ควรสำรวจความเสียหายให้ แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์	69 (46.6)	51 (34.5)	21 (14.2)	0 (0.0)	7 (4.7)	4.18 (1.003)	มาก
4. ความเหมาะสมของสถานที่ ปิดประกาศ กษ 02							
- สำนักงานเกษตรอำเภอ	10 (6.8)	17 (11.4)	83 (56.1)	30 (20.3)	8 (5.4)	2.94 (.897)	ปาน กลาง
- ที่ว่าการอำเภอ	5 (3.4)	14 (9.5)	33 (22.2)	94 (63.5)	2 (1.4)	2.50 (.820)	น้อย
- องค์การบริหารส่วนตำบล	29 (19.6)	95 (64.2)	23 (15.5)	1 (0.7)	0 (0.0)	4.02 (.616)	มาก
- ที่ทำการกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	100 (67.6)	30 (20.2)	2 (1.4)	14 (9.4)	2 (1.4)	4.43 (1.004)	มาก ที่สุด
5. การจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ ประสบอุทกภัยควรจ่ายใน ระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน	74 (50.0)	49 (33.1)	23 (15.5)	1 (0.7)	1 (0.7)	4.31 (.806)	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

n = 148

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)		
6.ติดประกาศรายชื่อผู้ ประสบอุทกภัยไว้เป็น ระยะเวลา 3 วัน	71 (48.0)	48 (32.4)	26 (17.6)	2 (1.4)	1 (0.7)	4.25 (.842)	มาก ที่สุด
7.อัตราการช่วยเหลือ เป็นเงินสด							
- ข้าว	8 (5.4)	26 (17.6)	29 (19.6)	10 (6.8)	75 (50.7)	2.20 (1.365)	น้อย
- พืชไร่	8 (5.4)	24 (16.2)	28 (18.9)	15 (10.1)	73 (49.3)	2.18 (1.340)	น้อย
- พืชสวนและอื่น ๆ	12 (8.1)	20 (13.5)	30 (20.3)	12 (8.1)	74 (50.0)	2.21 (1.393)	น้อย
8. การช่วยเหลือเป็น ปัจจัยการผลิต							
- เมล็ดพันธุ์ผัก	9 (6.1)	30 (20.3)	11 (7.4)	12 (8.1)	86 (58.1)	2.08 (1.421)	น้อย
- พันธุ์ไม้ผล- ไม้ยืนต้น	5 (3.4)	31 (20.9)	10 (6.8)	16 (10.8)	86 (58.1)	2.00 (1.343)	น้อย
- ปุ๋ยเคมี	16 (10.8)	30 (20.3)	12 (8.1)	10 (6.8)	80 (54.1)	2.27 (1.532)	น้อย
- ปุ๋ยอินทรีย์	21 (14.2)	24 (16.2)	12 (8.1)	11 (7.4)	80 (54.1)	2.29 (1.574)	น้อย

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

n = 148

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
9. ความเหมาะสมของ							
สถานที่จ่าย กษ 04							
- สำนักงานเกษตร	25	11	84	27	1	3.22	ปาน
อำเภอ	(16.9)	(7.4)	(56.8)	(18.2)	(0.7)	(.959)	กลาง
- ที่ว่าการอำเภอ	8	23	31	83	3	2.66	ปาน
	(5.5)	(15.5)	(20.9)	(56.1)	(2.0)	(.952)	กลาง
- องค์การบริหาร	19	99	29	1	0	3.92	มาก
ส่วนตำบล	(12.8)	(66.9)	(19.6)	(0.7)	(0.0)	(.589)	
- ที่ทำการกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	100	16	3	26	3	4.24	มาก
	(67.6)	(10.8)	(2.0)	(17.6)	(2.0)	(1.238)	ที่สุด
10. ความเหมาะสม							
ของสถานที่จ่ายเงิน							
ช่วยเหลือ							
- ธกส.	59	63	19	2	5	4.14	มาก
	(39.9)	(42.5)	(12.8)	(1.4)	(3.4)	(.933)	
- สำนักงานเกษตร	3	23	84	33	5	2.90	ปาน
อำเภอ	(2.0)	(15.5)	(56.8)	(22.3)	(3.4)	(.768)	กลาง
- ที่ว่าการอำเภอ	10	1	32	88	17	2.32	น้อย
	(6.8)	(0.7)	(21.5)	(59.5)	(11.5)	(.933)	
- องค์การบริหาร	69	52	7	19	1	4.14	มาก
ส่วนตำบล	(46.7)	(35.1)	(4.7)	(12.8)	(0.7)	(1.037)	
- ที่ทำการกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	10	10	3	4	121	1.54	น้อย
	(6.8)	(6.8)	(2.0)	(2.6)	(81.8)	(1.231)	ที่สุด

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

n = 148

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
11. ความสะดวก รวดเร็วในการรับ เงินสด	58 (39.2)	41 (27.7)	45 (30.4)	3 (2.0)	1 (0.7)	4.03 (.918)	มาก
12. ความคุ้มค่ากับ ความเสียหาย	14 (9.5)	9 (6.1)	42 (28.4)	44 (29.7)	39 (26.4)	2.42 (1.213)	น้อย
13. รัฐควร สนับสนุนเงินสด และปัจจัยการผลิต	51 (34.5)	22 (14.9)	11 (7.4)	35 (23.6)	29 (19.6)	3.21 (1.588)	ปาน กลาง
14. รัฐควรให้ ความรู้เพื่อป้องกัน การประสบอุทกภัย	85 (57.4)	55 (37.2)	5 (3.4)	2 (1.4)	1 (0.7)	4.49 (.695)	มาก ที่สุด
เฉลี่ยรวม						4.19 (.578)	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า
ความคิดเห็นที่มีต่อระดับการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ พบว่า
ในภาพรวม เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) แต่เมื่อพิจารณาใน
ประเด็นย่อย พบว่า

1. ความเห็นด้วยระดับมากที่สุด ในประเด็นย่อย ต่อไปนี้

การช่วยเหลือเป็นเงินสดรัฐควรให้ความรู้เพื่อป้องกันการประสบอุทกภัย ความ
เหมาะสมของสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การจ่ายเงินช่วยเหลือผู้
ประสบอุทกภัยควรจ่ายภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน ดัดประกาศรายชื่อผู้ประสบอุทกภัยไว้
เป็นระยะเวลา 3 วัน และความเหมาะสมของสถานที่จ่าย กษ 04 ณ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
($\bar{X} = 4.65$ 4.49 4.43 4.31 4.25 และ 4.24) ตามลำดับ

2. ความเห็นด้วยระดับมาก ในประเด็นย่อย ต่อไปนี้

ควรสำรวจความเสียหายให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ ความเหมาะสมของสถานที่
จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ความเหมาะสมของสถานที่
จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ องค์การบริหารส่วนตำบล ความสะดวกรวดเร็วในการรับเงินสด ความ
เหมาะสมของสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ องค์การบริหารส่วนตำบล และความเหมาะสมของ
สถานที่จ่าย กษ 04 ณ องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X}$ = 4.18 4.14 4.14 4.03 4.02 และ 3.92)
ตามลำดับ

3. ความเห็นด้วยระดับปานกลาง ในประเด็นย่อย ต่อไปนี้

ความเหมาะสมของสถานที่จ่าย กษ 04 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ รัฐควรสนับสนุน
เงินสดและปัจจัยการผลิต ความเหมาะสมของสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ
ความเหมาะสมของสถานที่จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ และความเหมาะสมของ
สถานที่จ่าย กษ 04 ณ ที่ว่าการอำเภอ ($\bar{X}$ = 3.22 3.21 2.94 2.90 และ 2.66) ตามลำดับ

4. ความเห็นด้วยระดับน้อย ในประเด็นย่อย ต่อไปนี้

ความเหมาะสมของสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ ที่ว่าการอำเภอ การช่วยเหลือเป็น
ปัจจัยการผลิต ความคุ้มค่ากับความเสียหาย ความเหมาะสมของสถานที่จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ
ที่ว่าการอำเภอ การช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิตจำพวกปุ๋ยอินทรีย์ การช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต
จำพวกปุ๋ยเคมี อัตราการช่วยเหลือเป็นเงินสดกรณีพืชสวนและอื่น ๆ อัตราการช่วยเหลือเป็นเงินสด
กรณีข้าว อัตราการช่วยเหลือเป็นเงินสดกรณีพืชไร่ การช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิตจำพวก
เมล็ดพันธุ์ผัก และการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิตจำพวกพันธุ์ไม้ผล - ไม้ยืนต้น ($\bar{X}$ = 2.50 2.44
2.42 2.32 2.29 2.27 2.21 2.20 2.18 2.08 และ 2.00) ตามลำดับ

5. ความเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ในประเด็นย่อย เรื่อง ความเหมาะสมของสถานที่
จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{X}$ = 1.54)

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร

ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ/ชีวภาพ และด้านสภาพจิตใจ ดังตารางที่ 4.36 – 4.42

ตารางที่ 4.36 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบด้านสังคมหลังการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	ระดับการเปลี่ยนแปลง		
	ลดลง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)	ดีขึ้น จำนวน (ร้อยละ)
ด้านสังคม			
1. ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต	54 (36.5)	94 (63.5)	0 (0.0)
2. ความมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สิน	105 (70.9)	34 (23.0)	9 (6.1)
3. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	5 (3.4)	67 (45.2)	76 (51.4)
4. การให้บริการด้านสาธารณสุข	24 (16.2)	51 (34.5)	73 (49.3)
5. การให้บริการด้านการศึกษา	83 (56.1)	56 (37.8)	9 (6.1)
6. ความมั่นคงของที่พักอาศัย	57 (38.5)	90 (60.8)	1 (0.7)
7. การอพยพที่อยู่อาศัยจากพื้นที่ประสบภัย	16 (10.8)	131 (88.5)	1 (0.7)
8. มีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับอุทกภัย	2 (1.4)	125 (84.5)	21 (14.1)

จากตารางที่ 4.36 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบด้านสังคม หลังการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย พบว่า

1. ระดับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ในประเด็นการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และการให้บริการด้านสาธารณสุข (ร้อยละ 51.4 และ 49.3) ตามลำดับ

2. ระดับไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในประเด็นย่อย ต่อไปนี้

การอพยพที่อยู่อาศัยจากพื้นที่ประสบภัย มีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับอุทกภัย ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และความมั่นคงของที่พักอาศัย (ร้อยละ 88.5 84.5 63.5 และ 60.8) ตามลำดับ

3. ระดับการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ในประเด็นย่อย ความปลอดภัยในทรัพย์สิน และการให้บริการด้านการศึกษา (ร้อยละ 70.9 และ 56.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจหลังการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	ระดับการเปลี่ยนแปลง		
	ลดลง	ไม่มี	ดีขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ด้านเศรษฐกิจ			
1. รายได้รวมทางการเกษตร	96 (64.9)	52 (35.1)	0 0.0
2. รายได้รวมของครัวเรือน	123 (83.1)	24 (16.2)	1 (0.7)
3. รวมจ่ายรวมของครัวเรือน	85 (57.4)	49 (33.1)	14 (9.5)
4. เงินออม	81 (54.7)	46 (31.1)	21 (14.2)
5. หนี้สิน	61 (41.2)	63 (42.6)	24 (16.2)
6. การเปลี่ยนอาชีพจากการทำเกษตร เป็นอาชีพอื่น	2 (1.4)	142 (95.9)	4 (2.7)

จากตารางที่ 4.37 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจหลังการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย พบว่า

1. ระดับไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในประเด็น การเปลี่ยนอาชีพจากการทำเกษตรเป็นอาชีพอื่น และหนี้สิน (ร้อยละ 95.9 และ 42.6) ตามลำดับ
2. ระดับการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ในประเด็นย่อย ดังนี้
รายได้รวมของครัวเรือน รายได้รวมทางการเกษตร รายจ่ายรวมของครัวเรือน และเงินออม (ร้อยละ 83.1 64.9 57.4 และ 54.7) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.38 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านกายภาพ/ชีวภาพหลังการเกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	ระดับการเปลี่ยนแปลง		
	ลดลง	ไม่มี	ดีขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ด้านกายภาพ/ชีวภาพ			
1. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร	10 (6.8)	67 (45.2)	71 (48.0)
2. ช่วงระยะเวลาการทำกิจกรรมทางการเกษตร	30 (20.3)	72 (48.6)	46 (31.1)
3. การเกิดวัชพืชบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร	30 (20.2)	79 (53.4)	39 (26.4)
4. การเกิดโรคแมลงระบาด	48 (32.4)	65 (43.9)	35 (23.7)

จากตารางที่ 4.38 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อด้านกายภาพ/ชีวภาพหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย พบว่า

1. ระดับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ในประเด็นความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร (ร้อยละ 48.0)

2. ระดับไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในประเด็นย่อยต่อไปนี้

การเกิดวัชพืชบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร ช่วงระยะเวลาการทำกิจกรรมทางการเกษตร และการเกิดโรคแมลงระบาด ตามลำดับ (ร้อยละ 53.4 48.6 และ 43.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเกิดความถี่ที่มีผลกระทบต่อด้านสภาพจิตใจหลังการ
เกิดอุทกภัย ของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

n = 148

ประเด็น	ระดับความถี่ของการเกิด		
	เป็นประจำ/บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ด้านสภาพจิตใจ			
1. ความเครียด	100 (67.5)	28 (18.9)	20 (13.5)
2. ความวิตกกังวล	96 (64.9)	50 (33.7)	2 (1.4)
3. ความกลัวโจรสลัด	18 (12.2)	80 (54.1)	50 (33.7)
4. ความกลัวสัตว์ร้าย/มีพิษ	18 (12.2)	111 (75.0)	19 (12.8)

จากตารางที่ 4.39 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเกิดความถี่ที่มีผลกระทบต่อด้านสภาพ
จิตใจ ของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า

1. ระดับเป็นประจำ/บ่อย ๆ ในประเด็นความเครียด และความวิตกกังวล
(ร้อยละ 67.5 และ 64.9) ตามลำดับ

2. ระดับนาน ๆ ครั้ง ในประเด็นความกลัวสัตว์ร้าย/มีพิษ และความกลัวโจรสลัด
(ร้อยละ 75.0 และ 54.1) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้าน
การเกษตรของทางราชการ

5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร

ปัญหาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของ
ทางราชการในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือ และการ
ดำเนินการช่วยเหลือต่าง ๆ ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในการให้ความ
ช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

n = 148

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)		
1. การสำรวจความเสียหาย โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้า	23 (15.5)	50 (33.8)	67 (45.3)	3 (2.0)	5 (3.4)	3.56 (0.897)	มาก
2. การให้เกษตรกรลงชื่อ ในแบบยื่นความจำนงมี ความล่าช้า	29 (19.6)	54 (36.4)	47 (31.8)	12 (8.1)	6 (4.1)	3.59 (1.022)	มาก
3. สถานที่ปิดประกาศ รายชื่อไม่มีความเหมาะสม	20 (13.5)	47 (31.8)	56 (37.8)	17 (11.5)	8 (5.4)	3.36 (1.031)	ปาน กลาง
4. มีรายชื่อเกษตรกร ตกหล่น	25 (16.8)	28 (18.9)	47 (31.8)	39 (26.4)	9 (6.1)	3.14 (1.166)	ปาน กลาง
5. เงินช่วยเหลือความ เสียหายต่อไร่ของข้าว น้อยเกินไป	103 (69.6)	28 (18.9)	11 (7.4)	2 (1.4)	4 (2.7)	4.51 (0.899)	มาก ที่สุด
6. เงินช่วยเหลือความ เสียหายต่อไร่ของพืชไร่ น้อยเกินไป	106 (71.6)	32 (21.6)	5 (3.4)	2 (1.4)	3 (2.0)	4.59 (0.798)	มาก ที่สุด

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

n = 148

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา					$\bar{X}$ (S.D.)	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
7. เงินช่วยเหลือความเสียหาย ต่อไร่ของพืชสวนและอื่น ๆ น้อยเกินไป	102 (68.9)	35 (23.6)	6 (4.1)	2 (1.4)	3 (2.0)	4.56 (0.810)	มาก ที่สุด
8. ขั้นตอนการรับแบบ กษ 04 ยุ่งยากเกินไป	24 (16.2)	40 (27.0)	53 (35.9)	28 (18.9)	3 (2.0)	3.36 (1.031)	ปาน กลาง
9. ขั้นตอนการรับเงินมีความ ยุ่งยาก	25 (16.9)	37 (25.0)	53 (35.8)	27 (18.2)	6 (4.1)	3.32 (1.083)	ปาน กลาง
10. สถานที่รับ กษ 04 อยู่ไกล	31 (20.9)	37 (25.0)	43 (29.1)	32 (21.6)	5 (3.4)	3.38 (1.140)	ปาน กลาง
11. สถานที่รับเงินค่าชดเชย อยู่ไกล	26 (17.6)	42 (28.4)	41 (27.7)	30 (20.3)	9 (6.0)	3.31 (1.159)	ปาน กลาง
12. การนัดหมายให้รับเงินไม่ ชัดเจน	33 (22.3)	29 (19.6)	33 (22.3)	41 (27.7)	12 (8.1)	3.20 (1.288)	ปาน กลาง
13. การมอบฉันทะของผู้แทน รับเงินช่วยเหลือมีความยุ่งยาก	36 (24.3)	30 (20.3)	36 (24.3)	39 (26.4)	7 (4.7)	3.33 (1.236)	ปาน กลาง
14. เกษตรกรขาดความรู้ใน การผลิตพืชเสี่ยงภัยธรรมชาติ	44 (29.7)	58 (39.2)	33 (22.3)	12 (8.1)	1 (0.7)	3.89 (0.948)	มาก
15. การไม่ได้รับแจ้งเตือนการ เกิดอุทกภัยล่วงหน้า	61 (41.2)	56 (37.8)	21 (14.2)	6 (4.1)	4 (2.7)	4.11 (0.976)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.68 (0.668)	มาก

จากตารางที่ 4.40 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับปัญหา ในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อปัญหาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า

1. ความคิดเห็นต่อปัญหาในระดับมากที่สุด ในประเด็นย่อย ดังนี้

เงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของพืชไร่น้อยเกินไป เงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของพืชสวนและอื่น ๆ น้อยเกินไป และเงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของข้าวน้อยเกินไป ($\bar{X} = 4.59$ 4.56 และ 4.51) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นต่อปัญหาในระดับมาก ในประเด็นย่อย ดังนี้

การไม่ได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตพืชเสี่ยงภัยธรรมชาติ การให้เกษตรกรลงชื่อในแบบยื่นความจำนงมีความล่าช้า และการสำรวจความเสียหายโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้า ($\bar{X} = 4.11$ 3.89 3.59 และ 3.56) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นต่อปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นย่อย ดังนี้

สถานที่รับ กษ 04 อยู่ไกล ขั้นตอนการรับแบบ กษ 04 ยุ่งยากเกินไป สถานที่ติดประกาศรายชื่อไม่มีความเหมาะสม การมอบเงินของผู้แทนรับเงินช่วยเหลือมีความยุ่งยาก ขั้นตอนการรับเงินมีความยุ่งยาก สถานที่รับเงินค่าชดเชยอยู่ไกล การนัดหมายให้รับเงินไม่ชัดเจน และมีรายชื่อเกษตรกรตกหล่น ($\bar{X} = 3.38$ 3.36 3.36 3.33 3.32 3.31 3.20 และ 3.14) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ มีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 62.16 ที่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 ด้านเจ้าหน้าที่ควรพิจารณาปรับปรุงเกี่ยวกับ

- 1) การให้ความรู้แก่เกษตรกรในการผลิตพืชเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ
- 2) การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ซึ่งเกิดขึ้นทุกปี โดยไม่ทราบสาเหตุ
- 3) การแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ เช่น มีการประกันราคาผลผลิต เป็นต้น
- 4) การลดขั้นตอนการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยซึ่งมีความล่าช้า
- 5) ในการประชุมชี้แจง ให้มีการทำประชาคมเพื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงของ ความเสียหายอย่างถูกต้อง ชัดเจนและเป็นธรรม
- 6) การส่งเสริมและให้ความรู้ คำแนะนำในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 7) การช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง และตลอดไป

- 8) การแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า
- 9) รัฐบาลสนับสนุนการส่งเสริมการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยให้มีฐานะดีขึ้นกว่าเดิม
- 10) เงินทุนจากสหกรณ์การเกษตร
- 11) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ช่วยเหลือด้านเงินทุนลดภาระหนี้สิน โดยลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำลง และขยายเวลาการผ่อนชำระหนี้ให้ยาวนานขึ้น

5.2.2 ด้านวิธีการให้ความช่วยเหลือ

- 1) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความเสียหาย เพื่อความถูกต้องชัดเจนและเป็นธรรม
- 2) ให้มีการแนบเอกสารสิทธิ์ที่ดินและใบเสียหายที่ดิน เพื่อเป็นหลักฐานขอรับการช่วยเหลือด้วย
- 3) วิธีการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสด โดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารแก่เกษตรกรโดยตรง
- 4) การรับเอกสารสำคัญรับเงิน กษ 04 ให้รับได้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน

5.2.3 ด้านสิ่งที่ให้ความช่วยเหลือ

- 1) ให้รัฐบาลกำหนดอัตราค่าชดเชยแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยที่แน่นอน และคุ้มครองค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น
- 2) ให้มีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือเขื่อนกั้นน้ำ
- 3) ให้มีการส่งเสริม แนะนำระบบการผลิตพืช เพื่อลดความเสี่ยงจากอุทกภัย
- 4) ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5) ต้องการตลาดกลาง หรือการประกันราคาพืชผลการเกษตร
- 6) การวางแผนการปรับปรุงการเกษตรในระยะยาว
- 7) การฟื้นฟูสภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถดำรงอยู่ตลอดไป เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นมากขึ้นทุก ๆ ปี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ : ศึกษากรณีปี 2548 มีการสรุปการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุป ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
- 2) เพื่อศึกษาสภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ
- 4) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร
- 5) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นประชากรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์ปี 2548 ประกอบด้วย อำเภอพิชัย 2,675 ราย และอำเภอน้ำปาด 265 ราย รวมทั้งสิ้น 2,940 ราย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยสูตรของ Taro Yamane จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 148 ราย

1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) จะดำเนินการเลือกโดยการจับสลาก โดยการเขียนชื่อเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2548 ทั้งหมดลงในสลาก แล้วเลือกหยิบสลากขึ้นมา และให้ถือว่าชื่อเกษตรกรที่มีชื่อในสลากเป็นตัวอย่างในการศึกษา จนครบจำนวนที่ต้องการ

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทาง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ และ ลักษณะของการศึกษาวิจัย

2) ลักษณะเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ มีทั้งคำถามแบบปลายเปิดและคำถามแบบปลายปิด โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ประสบ อุทกภัย

ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของ เกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร ของทางราชการ

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้าน การเกษตรของทางราชการ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวิจัย ใช้ข้อมูล 2 แหล่ง คือ

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.09 ปี มี สถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีความสามารถอ่านออกเขียนได้ ภูมิถิ่นอาศัยตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกลูกข้าราชการเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วน

แหล่งและระดับการได้รับความรู้และข่าวสารการเกิดอุทกภัยพบว่า ได้รับข่าวจากสื่อโทรทัศน์ ผู้นำท้องถิ่น สื่อหอกระจายข่าว เพื่อนบ้าน สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ ในระดับเป็นประจำ/บ่อย ๆ และสื่อญาติพี่น้อง สื่อแผ่นพับ/แผ่นปลิว และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในระดับนาน ๆ ครั้ง และไม่เคยได้รับจากเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนและสื่อพ็อค

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3.95 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเป็นชายและหญิง เฉลี่ย 1.32 และ 1.20 คน ตามลำดับ จำนวนพื้นที่ประกอบกิจกรรมทางการเกษตรเป็นพื้นที่ทำนา โดยเกษตรกรส่วนมากถือครองพื้นที่ทำการเกษตรซึ่งเป็นที่ดินของตนเอง มีเอกสารสิทธิ์ มีพื้นที่เฉลี่ย 28.12 ไร่ และพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ มีพื้นที่เฉลี่ย 0.54 ไร่

เกษตรกรมีรายได้จากการทำนา มีผลผลิตเฉลี่ยต่อปีรายละ 43,495.95 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.29 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ยปีละ 175,011.49 บาท การทำไร่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อปีรายละ 15,750 กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ 6.52 บาท มีรายได้เฉลี่ยปีละ 64,274.22 บาท การทำสวนไม้ผล (มะม่วง) จำนวน 2 ราย จำนวนผลผลิตปีละ 1,000 และ 3,000 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 4 และ 10 บาท รวมรายได้ต่อปี 10,000 และ 10,500 บาท ตามลำดับ รวมรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ยปีละ 183,704.73 บาท รวมรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 36,588.88 บาท รวมรายได้ทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายเฉลี่ยปีละ 195,015.54 บาท หนี้สินภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 75,632.26 บาท หนี้สินนอกภาคเกษตร ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน เฉลี่ยเพียงปีละ 14,500 บาท ส่วนใหญ่แหล่งเงินทุนกู้มาจากรัฐเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2) สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

โดยภาพรวม กลุ่มเป้าหมายใช้แหล่งน้ำจากระบบชลประทาน ชนิดดินเป็นดินเหนียว สภาพพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เฉลี่ย 34.51 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 39.24 ไร่ ช่วงระยะเวลาที่ปลูกข้าว พืชไร่ ไม้ผลและอื่น ๆ ในเดือนพฤษภาคม พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิดได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 เป็นข้าวในพื้นที่เฉลี่ย 19.43 ไร่ พืชไร่ส่วนใหญ่ไม่เสียหาย มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ของข้าว เฉลี่ยปีละ 95,162.16 บาท พืชไร่เฉลี่ยปีละ 25,000 บาท ช่วงระยะเวลาที่พืชได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ส่วนใหญ่ในเดือนสิงหาคม และยังพบว่า ปี 2548 เป็นปีที่เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความเสียหาย มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548

เฉลี่ย 48,724.32 บาท มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 เฉลี่ย 662,655.41 บาท และมีเงิน
ออมคงเหลือเฉลี่ย 27,733.33 บาท

3) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของ ทางราชการ

ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ เฉลี่ย 2.79
เดือน พื้นที่เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ พบว่า ข้าว พื้นที่เสียหายเฉลี่ยรายละ 19.43 ไร่ ได้รับเงิน
เฉลี่ยรายละ 3,952.71 บาท พืชไร่ ส่วนใหญ่ไม่เสียหาย รวมพื้นที่ทางการเกษตรเสียหายเฉลี่ยรายละ
19.82 ไร่ รวมได้รับเงินช่วยเหลือเฉลี่ยรายละ 4,024.96 บาท ส่วนสถานที่รับเอกสารรับเงิน
(กษ 04) ส่วนใหญ่รับ ณ ที่ว่าการอำเภอ รองลงมา ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน สถานที่รับเงิน
ค่าชดเชย ส่วนใหญ่รับเงิน ณ ที่ว่าการอำเภอ รองลงไป ณ องค์การบริหารส่วนตำบลและธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในการขอรับเงิน จะมีแต่ค่าใช้จ่าย
เป็นค่ายานพาหนะของผู้ประสบภัยเท่านั้น วิธีการรับเงินค่าชดเชยส่วนใหญ่รับเป็นเงินสด มีเพียง
เล็กน้อยที่โอนเข้าบัญชีธนาคาร การนำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่นำไป
ซื้อปัจจัยการผลิต รองลงไปนำไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคและชำระหนี้ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการแจ้ง
เตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับการแจ้งเตือนล่วงหน้า โดยรับการแจ้งเตือน
ก่อนเฉลี่ย 4.25 วัน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ไม่ยุ่งยากในขั้นตอนการขอรับการช่วยเหลือของผู้
ประสบอุทกภัย และไม่มีความเหมาะสมในการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต

4) ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

เกษตรกรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในประเด็นต่อไปนี้ การ
ช่วยเหลือเป็นเงินสด ภาครัฐควรให้ความรู้เพื่อป้องกันการประสบอุทกภัย ความเหมาะสมของ
สถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย
ควรจ่ายภายในระยะเวลา 3 เดือน ดัดประกาศรายชื่อผู้ประสบภัยไว้เป็นเวลา 3 วัน และความ
เหมาะสมของสถานที่จ่าย กษ 04 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน สำหรับประเด็นความเหมาะสมของ
สถานที่จ่ายเงินช่วยเหลือ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นในระดับเห็นด้วย
น้อยที่สุด

5) ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัยของเกษตรกร

(1) ด้านสังคม เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
รวม 2 ประเด็นคือ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และการให้บริการด้านสาธารณสุข ใน
ระดับ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รวม 4 ประเด็น ได้แก่ การอพยพที่อยู่อาศัยจากพื้นที่ประสบภัย มีการ
เตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับอุทกภัย ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและความมั่นคงของที่พักอาศัย

และในระดับเปลี่ยนแปลงที่ลดลง รวม 2 ประเด็นคือ ความปลอดภัยในทรัพย์สิน และการให้บริการ ด้านการศึกษา

(2) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีความคิดเห็น ในระดับไม่มีการเปลี่ยนแปลง รวม 2 ประเด็นคือ การเปลี่ยนอาชีพจากการทำเกษตรเป็นอาชีพอื่น และหนี้สิน และในระดับ เปลี่ยนแปลงที่ลดลง รวม 4 ประเด็น ได้แก่ รายได้รวมของครัวเรือน รายได้รวมทางการเกษตร รายจ่ายรวมของครัวเรือน และเงินออม

(3) ด้านกายภาพ/ชีวภาพ เกษตรกรมีความคิดเห็น ในระดับการ เปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร และในระดับไม่มีการ เปลี่ยนแปลงรวม 3 ประเด็น ได้แก่ การเกิดวัชพืชบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร ช่วงระยะเวลาการทำ กิจกรรมทางการเกษตร และการเกิดโรคแมลงระบาด

(4) ด้านสภาพจิตใจ เกษตรกรมีความคิดเห็น ในระดับเป็นประจำ/บ่อย ๆ รวม 2 ประเด็นคือ ความเครียดและความวิตกกังวล และในระดับนาน ๆ ครั้ง รวม 2 ประเด็นคือ ความกลัวสัตว์ร้าย/มีพิษและความกลัวโจรผู้ร้าย

6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้าน การเกษตรของทางราชการ

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาในระดับมากที่สุด คือ เงินช่วยเหลือ น้อยเกินไปสำหรับความเสียหายต่อไร่ ของข้าว พืชไร่ พืชสวนและอื่น ๆ รองลงมาในระดับมาก รวม 4 ปัญหา ได้แก่ การไม่ได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า เกษตรกรขาดความรู้ในการ ผลิตพืชเสี่ยงภัยธรรมชาติ การให้เกษตรกรลงชื่อในแบบยื่นความจำนงมีความล่าช้า และการสำรวจ ความเสียหาย โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้า

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทาง ราชการ ได้แก่ การให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการผลิตพืชเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ การ แก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากซึ่งเกิดขึ้นทุกปี การแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ การลดขั้นตอนการ ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยซึ่งมีความล่าช้า ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความ เสียหายเพื่อความถูกต้อง ชัดเจนและเป็นธรรม ให้มีการแนบเอกสารสิทธิ์ที่ดินและใบเสียบายที่ดิน เพื่อเป็นหลักฐานขอรับการช่วยเหลือ ให้รัฐบาลกำหนดอัตราค่าชดเชยแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ที่แน่นอนและค้ำค่าความเสียหาย และการฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพดี ขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถดำรงอยู่ตลอดไป เพื่อป้องกันภัย ธรรมชาติที่เกิดมากขึ้นทุก ๆ ปี

2. อภิปรายผล

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.09 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน เป็นชายและหญิง เฉลี่ย 1.32 และ 1.20 คน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราวุธ จินดากุล (2548 : 48) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2546 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กานดา อ่อนอุบล (2537 : 99) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการพัฒนาที่ดินในบริเวณโครงการฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบวาทภัยจากไต้ฝุ่นเกย์ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยแรงงาน 3 คน แต่จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนในจังหวัดอุดรดิตต์ มีแนวโน้มลดลง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรในอนาคต

2.2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร

2.2.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำในการเกษตรจากระบบชลประทาน สภาพพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 39.24 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวในเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่เกษตรกรเริ่มปลูกข้าว ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยน้ำจากระบบชลประทานและบางรายอาศัยน้ำฝน พื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เมื่อฝนตกทำให้น้ำท่วมขังเป็นเวลาหลายวัน เนื่องจากพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลกซึ่งมีฝายกั้นน้ำไว้ทำให้น้ำระบายไม่ทัน น้ำท่วมขังหลายวัน ข้าวจึงได้รับความเสียหายซ้ำซากทุกปี

2.2.2 การได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติของเกษตรกรทำนาข้าวในเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ข้าวกำลังจะเก็บเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ วราวุธ จินดากุล (2548 : 48) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2546 ซึ่งกล่าวว่าการได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นข้าวที่ปลูกและได้รับความเสียหายในเดือนสิงหาคม

2.2.3 เงินออมคงเหลือในปี 2548 พบว่าเกษตรกรมีเงินออมทรัพย์เฉลี่ย 27,733.33 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา มีฐานะยากจน เมื่อได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและได้รับเงินค่าชดเชยความเสียหายจะนำไปซื้อปัจจัยการผลิตและชำระหนี้ ส่วนใหญ่กู้เงินมาจาก

แหล่งเงินทุนคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) เมื่อขายผลผลิตได้มักนำเงินไปใช้ชำระหนี้สิน ธ.ก.ส. และใช้ในชีวิตประจำวัน แล้วกู้เงินจาก ธ.ก.ส. มาใช้ลงทุนประกอบอาชีพอีกในปีต่อไป ทำให้เกษตรกรมีเงินออมน้อยมาก จะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.7 ไม่มีเงินออมเนื่องจากเงินช่วยเหลือจากราชการน้อย จึงต้องนำเงินออมไปใช้ในการซ่อมแซมบ้านเรือนและอื่น ๆ

2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

2.3.1 เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด กับสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ ที่ว่าการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน เนื่องจากเป็นสถานที่ใกล้บ้านและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้รวดเร็ว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วราวุธ จินดากุล (2548 : 49) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2546 พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรเห็นด้วยในเรื่องสถานที่ปิดประกาศ กษ 02 ณ ที่ว่าการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน

2.3.2 เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากและมากที่สุดกับการรับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04) ณ องค์การบริหารส่วนตำบล และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ วราวุธ จินดากุล (2548 : 41) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2546 พบว่า ความเหมาะสมของสถานที่จ่ายเอกสารรับเงิน (กษ 04) ควรเป็นที่องค์การบริหารส่วนตำบลและที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน

2.3.3 เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด กับความต้องการให้รัฐให้ความรู้เพื่อป้องกันการประสบอุทกภัย ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับ วราวุธ จินดากุล (2548 : 49) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2549 มีความคิดเห็นว่ารัฐควรให้ความรู้เพื่อป้องกันการประสบอุทกภัยแก่เกษตรกร

2.4. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย

2.4.1 ด้านสังคม เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีการบูรณาการ โครงการและงบประมาณ มีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางแก้ไขในส่วนที่แก้ไขได้ ซึ่งเป็นที่พอใจของเกษตรกรพอสมควร

2.4.2 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับเปลี่ยนแปลงที่ลดลงเกี่ยวกับ รายได้รวมทางการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือนและเงินออม

เนื่องจากรายได้รวมทางการเกษตร ส่วนใหญ่มาจากผลผลิตข้าว เพราะเกษตรกร ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนาและได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัย ทำให้รายได้รวมทางการ เกษตรลดลง ทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลงด้วย ในขณะที่รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น จากสภาพเศรษฐกิจที่สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น ทำให้เงินออมของเกษตรกรลดลงด้วย เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รังสิมา บุญชัย (2536 : 155) ศึกษาปัญหาและความต้องการทางด้าน การเกษตรของเกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานี หลังประสบอุทกภัย ระหว่าง พ.ศ. 2531 – 2534พบว่า การประกอบอาชีพของเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะ รายได้ของครัวเรือนลดลง

2.4.3 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในการเปลี่ยนอาชีพจากการทำการเกษตรเป็นอาชีพอื่น

เนื่องจากเกษตรกรมีอาชีพหลักดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษ คือทำนา ซึ่งเป็นรายได้ หลักของเกษตรกร แม้ประสบอุทกภัยซ้ำซากทุกปี บางปีมากบ้างน้อยบ้าง เกษตรกรจะทำนา หมุนเวียนกันไปทั้งปี บางรายทำนาปีละ 3 ครั้ง เพราะส่วนใหญ่มีระบบน้ำจากชลประทาน จึงไม่ เปลี่ยนอาชีพจากการทำการเกษตรเป็นอาชีพอื่น

2.4.4 ด้านสภาพจิตใจ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุดรดิตถ์ มีความคิดเห็น ในระดับเป็นประจําบ่อย ๆ เกี่ยวกับ ความเครียดและความวิตกกังวล เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น พื้นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปี ส่วนใหญ่น้ำท่วมในเดือนสิงหาคม ซึ่งข้าวกำลังจะเก็บ เกี่ยว ถ้าปีใดน้ำท่วมก่อนสิงหาคม ข้าวจะเสียหายมาก ถ้าเกิดอุทกภัยปลายเดือนสิงหาคม และเดือน กันยายน ความเสียหายจะน้อยลง เป็นต้น จึงทำให้เกษตรกรเกิดความเครียดและความวิตกกังวลเป็น ประจํา/บ่อย ๆ จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย

2.4.5 ด้านกายภาพ/ชีวภาพ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีความ คิดเห็นในระดับที่ดีขึ้น ในเรื่องความสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร เนื่องจากในการเกิดอุทกภัย น้ำได้พัดพาตะกอน แร่ธาตุ อินทรีย์วัตถุ เศษใบไม้กิ่งไม้ต่าง ๆ ในพื้นที่น้ำท่วม ทำให้พื้นที่ส่วน ใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

2.5.1 การช่วยเหลือของทางราชการเป็นเงินสด พบว่าเกษตรกรเห็นด้วยว่าเป็น ปัญหาในระดับมากที่สุดเพราะค่าชดเชยที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับความเสียหาย จึงเสนอแนะว่าควรปรับ เพิ่มค่าชดเชยความเสียหายของทุกพืชให้มีความเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ

ศิริศักดิ์ สิงหพรพงศ์ (2547 : 46) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายของทางราชการเป็นเงินสดปี 2545 ในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับน้อย ในเรื่องจำนวนเงินที่ชดเชยคุ้มค่ากับความเสียหาย

2.5.2 รัฐควรอบรมให้ความรู้ทางวิชาการแก่เกษตรกรในเรื่องการปลูกพืชเพื่อหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ เพราะเป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร และเมื่ออุปสรรคทางการทำการเกษตรย้อนหลัง 5 ปี พบว่าพืชได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติเกือบทุกปี เพื่อให้เกษตรกรสามารถมีการวางแผนในการปลูกพืชให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ วราวุธ จินดากุล (2548 : 49) พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับน้อยในเรื่องขาดความรู้ในการผลิตพืชหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ

2.5.3 ระยะเวลาในการสำรวจมีความเร่งด่วนเกินไป ทำให้การสำรวจข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนและเกิดรายชื่อเกษตรกรตกหล่น ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการสำรวจความเสียหายร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความถูกต้องของข้อมูล และในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณก่อนเป็นอันดับแรก ถ้าองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ ควรขอรับการสนับสนุนโดยอำนาจอนุมัติของอำเภอและจังหวัดต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อบรรเทาปัญหา ดังนี้

3.1.1 ภาครัฐควรปรับเพิ่มอัตราค่าชดเชยความเสียหายด้านการเกษตร เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติของทุกพืช ให้มีความเหมาะสมกับความเสียหาย

3.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเฝ้าหาความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประกอบอาชีพเกษตรด้วยตนเองเพิ่มขึ้น โดยการพบปะนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม นักคิดด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการปลูกพืชเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ตลอดจนการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกร การให้คำปรึกษาแนะนำเกษตรกรใช้เงินทุนกู้ยืมตรงตามวัตถุประสงค์อย่างจริงจัง และการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างประหยัด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.1.3 ควรมีแผนเตรียมรับสถานการณ์อุทกภัยในช่วงฤดูฝน เช่น สภาวะอากาศ ปริมาณน้ำฝนและปริมาณน้ำ ติดตามวิเคราะห์ปริมาณน้ำฝนและเปรียบเทียบน้ำไหลลงแม่น้ำ อ่างเก็บน้ำ และเขื่อนต่าง ๆ วางแผนจัดสรรน้ำและแก้ไขปัญหาทั่วทั้งลุ่มน้ำต่าง ๆ

3.1.4 การคาดการณ์และการติดตามสภาวะทางอุตุ – อุทกวิทยา และการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เผยแพร่แก่เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ และหลีกเลี่ยงความเสียหาย

3.1.5 ควรให้เจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์การเพาะปลูก และออกเยี่ยมเยียน เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อแนะนำในการดูแลรักษาพืชผลทางการเกษตร การเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืชและวางแผนเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนกำหนดในกรณีจำเป็น

3.1.6 การเพิ่มรายได้และแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ภายใต แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานของการ พัฒนา โดยให้ความสำคัญการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการ การผลิตบนฐานของศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อบริโภค อย่างเพียงพอในชุมชน การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด พัฒนามาตรฐานสินค้า การพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชน เพื่อลดความ เสี่ยงทางเศรษฐกิจ และเพื่อประสานบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการส่งเสริมการ สนับสนุน โครงการส่งเสริมการปลูกพืชตามศักยภาพของพื้นที่

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบและการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ผู้ประสบอุทกภัยที่มีดิน โคลนถล่มในจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดอื่น ๆ ด้วย ตามที่ได้เกิดอุทกภัย และดิน โคลนถล่มในภาคเหนือ จังหวัดอุดรดิตถ์ ระหว่างวันที่ 18 – 29 พฤษภาคม 2549 ทำให้มี ผู้เสียชีวิต บาดเจ็บและสูญหาย รวมทั้งบ้านเรือนราษฎร สิ่งสาธารณประโยชน์ พื้นที่การเกษตร ทรัพย์สินของประชาชนและของทางราชการ ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก รัฐบาลได้กำหนด เป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัย กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติ ตามเกณฑ์มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2549 ภายใตระเบียบดังกล่าว ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ด้านพืช

3.2.2 ควรศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อผลผลิต การเกษตร ทรัพยากรน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาฝนตกมากขึ้นในบางพื้นที่ หรือฝนไม่ตกตามฤดูกาล ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง ในพื้นที่ที่มีฝนตกมาก จะส่งผลกระทบในระยะยาวต่อปริมาณน้ำ ระบบนิเวศน้ำจืด และน้ำใต้ดิน สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในวงจรต่าง ๆ และผลผลิตการเกษตรจะลดลง เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น ฤดูกาลที่แปรปรวนจะทำให้ผลผลิตการเกษตรเสียหายและกำหนดแผนการผลิตได้ยาก

3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงวิธีป้องกันภัยธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเตรียมการและรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยาเฉพาะพื้นที่ ร่วมกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่ประหยัดเหมาะสมกับพื้นที่ โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อมให้เสื่อมโทรม ควรมีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างจริงจัง ถ้าหากประสบผลสำเร็จแล้วทำกับเป็นการสร้างประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม

3.2.4 ควรศึกษาวิจัยระบบการปลูกพืชว่าช่วงใดควรปลูกพืชใดเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ

3.2.5 ควรศึกษาความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร ทั้งด้านอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ เพื่อประเมินความเสียหายที่แท้จริงและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมถูกต้องต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2547) คู่มือปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติ
กรุงเทพมหานคร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- _____ . (2548) รายงานความเสียหายและการช่วยเหลืออุทกภัยปี 2548 (เอกสาร โรเนียว)
- กานดา อ่อนอุบล (2537) "ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมของการพัฒนาที่ดินในบริเวณโครงการ
ฟื้นฟูพื้นที่ภาคใต้ที่ประสบวาทภัยจากไต้ฝุ่นเกย์ จังหวัดชุมพร" วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- บันลือ สุทธารมณ (2527) "การวิเคราะห์ต้นทุน/ผลประโยชน์ และสัมฤทธิ์ภาพ" เอกสาร
ประกอบการบรรยาย ของวิทยาลัยการทัพเรือ
- ปรีชา ดวงศศิธร (2532) "ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลที่มีต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตร
จังหวัดในภาคตะวันตกของประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รังสิมา บุญชัย (2536) "ศึกษาปัญหาและความต้องการทางด้านการเกษตรของเกษตรกรจังหวัด
สุราษฎร์ธานีหลังประสบอุทกภัย ระหว่าง พ.ศ. 2531 - 2534" วิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วราวุธ จินดากุล (2548) "ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการใช้ความ
ช่วยเหลือเป็นเงินสดของทางราชการในจังหวัดสุรินทร์ปี 2546" ผลงานเพื่อเสนอ
พิจารณาให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 7 ว สำนักงานเกษตรจังหวัด
สุรินทร์ กรมส่งเสริมการเกษตร
- ศิริศักดิ์ สิงหพรพงศ์ (2547) "ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อการจ่าย
ค่าชดเชยความเสียหายของทางราชการเป็นเงินสดปี 2545 ในจังหวัดบุรีรัมย์" ผลงาน
เพื่อเสนอพิจารณาให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 7 ว สำนักงาน
เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ กรมส่งเสริมการเกษตร
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิษฐ์ (2548) "การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดอุดรดิษฐ์"
(เอกสาร โรเนียว)
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรดิษฐ์ (2549) "ข้อมูลจังหวัดอุดรดิษฐ์" (เอกสาร โรเนียว)

สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุตรดิตถ์ (2549) “ปริมาณน้ำฝนรายเดือน ปี 2543 – 2548”
(เอกสาร โรเนียว)

สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุตรดิตถ์ (2549) “อุณหภูมิสูงสุด-ต่ำสุด ปี 2544-2548” (เอกสาร โรเนียว)
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอุตรดิตถ์ (2548) “รายงานแผนหลักงานพัฒนา
แหล่งน้ำจังหวัดอุตรดิตถ์”

ภาคผนวก

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เลขที่แบบสัมภาษณ์

--	--	--

แบบสัมภาษณ์

ผลกระทบและความช่วยเหลือด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดอุตรดิตถ์
คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2548
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรแต่ละคนถือว่าเป็นความลับและจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เฉพาะการวิจัยประกอบการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ของสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย
  - ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร
  - ตอนที่ 3 การได้รับความช่วยเหลือด้านการเกษตรจากทางราชการ
  - ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเกิดอุทกภัย
  - ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย

1. เพศ ( ) 1 ชาย	( ) 2 หญิง		a 11 a12
2. อายุ.....ปี			a2
3. ระดับการศึกษา			
( ) 1 ประถมศึกษา	( ) 2 มัธยมศึกษาตอนต้น		a31-a32
( ) 3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	( ) 4 อนุปริญญา/ปวส.		a33-a34
( ) 5 ปริญญาตรี	( ) 6 อื่น ๆ (ระบุ).....		a35-a36
4. สถานภาพการสมรส			
( ) 1 โสด	( ) 2 สมรส	( ) 3 หม้าย,หย่าร้าง,แยกกันอยู่	a41-a43

5. ความสามารถในการอ่านเขียน a51-a53
 1 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ 2 อ่านออกเขียนไม่ได้
 3 อ่านออกเขียนได้
6. ภูมิฐานะเดิม
 1 ตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ a6-1
 2 อพยพมาจากที่อื่น จำนวน.....ปี a6-2
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 7.1 กลุ่มเกษตรกร a7-1
 7.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร a7-2
 7.3 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร a7-3
 7.4 กลุ่มลูกค้า ธกส. a7-4
 7.5 กลุ่มอื่น ๆ (ระบุ)..... a7-5
8. สถานภาพการเป็นผู้นำในท้องถิ่น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 8.1 ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน 8.2 อบต./อบจ. A81-5
 8.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน 8.4 คณะกรรมการกลุ่มฯ/สหกรณ์
 8.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
9. อาชีพหลัก a91-6
 1 ทำนา 2 ทำไร่ (ระบุ).....
 3 ทำสวนไม้ผล (ระบุ)..... 4 เลี้ยงสัตว์ (ระบุ).....
 5 ทำสวนผัก (ระบุ)..... 6 อื่น ๆ (ระบุ).....
10. อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) a101-7
 1 ทำนา 2 ทำไร่ (ระบุ).....
 3 ทำสวนไม้ผล (ระบุ)..... 4 ทำสวนผัก (ระบุ).....
 5 ค้าขาย 6 รับจ้าง
 7 อื่น ๆ (ระบุ).....
11. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ประจำ แม้บางครั้งจะไปรับจ้างอยู่ที่อื่นชั่วคราวก็ตาม) รวม.....คน 11.1 ชาย.....คน 11.2 หญิง.....คน a11
12. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน a121-2
 12.1 ชาย.....คน 12.2 หญิง.....คน

13. จำนวนพื้นที่ประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) a131-5
 ( ) 13.1 ทำนา.....ไร่ ( ) 13.2 ทำไร่.....ไร่
 ( ) 13.3 ทำสวน..... ไร่ ( ) 13.4 ปศุสัตว์.....ไร่
 ( ) 13.5 ประมง.....ไร่
14. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2548 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 14.1 ของตนเองทั้งหมด จำนวน.....ไร่ โดยมีเอกสารสิทธิ์ จำนวน.....ไร่
 และไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน .....ไร่ a141a-c
 ( ) 14.2 ให้ผู้อื่นเช่า จำนวน.....ไร่ a142
 ( ) 14.3 เช่าผู้อื่น จำนวน.....ไร่ a143
 ( ) 14.4 อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....ไร่ a141-4
15. แหล่งและระดับการได้รับความรู้และข่าวสารการเกิดอุทกภัย
 a151-12

แหล่ง	ระดับความถี่ของการได้รับ		
	เป็นประจำ/บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1) สื่อวิทยุ			
2) สื่อโทรทัศน์			
3) สื่อหอกระจายข่าว			
4) สื่อหนังสือพิมพ์			
5) สื่อแผ่นพับ/แผ่นปลิว			
6) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ			
7) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน			
8) พ่อค้า			
9) เพื่อนบ้าน			
10) ญาติพี่น้อง			
11) ผู้นำท้องถิ่น			
12) อื่น ๆ (ระบุ).....			

16. รายได้ปี พ.ศ. 2548

16.1 รายได้จากภาคการเกษตร

a161abc-6

ที่มาของรายได้	ผลผลิตรวม(หน่วย)	ราคาหน่วย(บาท)	รวมรายได้(บาท)
1) ทำนา			
2) ทำไร่			
3) ทำสวน			
4) เลี้ยงสัตว์			
5) อื่น ๆ			
รวมรายได้ภาคการเกษตร.....บาท/ปี			

16.2 รายได้จากนอกภาคการเกษตร

a162abc-6

ที่มาของรายได้	รายได้(บาท/เดือน)	ระยะเวลารายได้ (เดือน/ปี)	รวมรายได้รวม (บาท/ปี)
1) เงินเดือนประจำ/บำนาญ			
2) ค่าจ้างชั่วคราว/ค่าแรงงาน			
3) ค่าขาย			
4) ค่าเช่าต่าง ๆ			
5) อื่น ๆ			
รวมรายได้นอกภาคเกษตร.....บาท/ปี			

16.3 รวมรายได้ทั้งหมด.....บาท/ปี

a163

17. หนี้สินปี พ.ศ. 2548

17.1 หนี้สินภาคการเกษตร.....บาท/ปี

a171

17.2 หนี้สินนอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี

a172

18. แหล่งเงินทุนที่ใช้ทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) a181-7

- ( ) 18.1 ราคาส. ( ) 18.2 ธนาคารพาณิชย์
 ( ) 18.3 สหกรณ์การเกษตร ( ) 18.4 กองทุนหมู่บ้าน
 ( ) 18.5 ญาติพี่น้อง ( ) 18.6 ของตนเอง
 ( ) 18.7 อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 สภาพการเกษตรและการได้รับความเสียหายจากอุทกภัยของเกษตรกร

1. แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่ b1-4

- ( ) 1 น้ำฝน ( ) 2 แหล่งน้ำธรรมชาติ
 ( ) 3ชลประทาน ( ) 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ชนิดดินที่ทำการเกษตร b2-4

- ( ) 1 ดินร่วน ( ) 2 ดินทราย ( ) 3 ดินเหนียว
 ( ) 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

3. สภาพพื้นที่ทำการเกษตร b3-4

- ( ) 3.1 พื้นที่ราบลุ่ม.....ไร่ ( ) 3.2 พื้นที่ราบ.....ไร่
 ( ) 3.3 พื้นที่ดอน.....ไร่ ( ) 3.4 อื่น ๆ (ระบุ)..... ไร่

4. พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) b4-4

- ( ) 4.1 ข้าว.....ไร่
 ( ) 4.2 พืชไร่.....ไร่ (ระบุ) ชนิด.....
 ( ) 4.3 พืชสวน.....ไร่ (ระบุ) ชนิด.....
 ( ) 4.4 อื่น ๆ .....ไร่ (ระบุ) ชนิด.....

5. ช่วงระยะเวลาที่ปลูกพืช b51-4a-f

ชนิดพืช	ช่วงเดือนที่ปลูกพืช (โปรดกาเครื่องหมาย /)					
	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	อื่น ๆ (ระบุ)
1) ข้าว						
2) พืชไร่						
3) พืชสวน						
4) อื่น ๆ (ระบุ).....						

6. พื้นที่ทำการเกษตรแต่ละชนิดที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548

- ( ) 6.1 ข้าว.....ไร่ b61
- ( ) 6.2 พืชไร่.....ไร่ (ระบุ) ชนิด..... B62
- ( ) 6.3 พืชสวน.....ไร่ (ระบุ) ชนิด..... b63
- ( ) 6.4 อื่น ๆ .....ไร่ (ระบุ) ชนิด..... B64

7. มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่คาดว่าจะได้รับหากไม่ประสบความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548

- ( ) 7.1 ข้าว มูลค่า.....บาท b71
- ( ) 7.2 พืชไร่ (ระบุ)..... มูลค่า.....บาท b72
- ( ) 7.3 พืชสวน (ระบุ)..... มูลค่า.....บาท b73
- ( ) 7.4 อื่น ๆ (ระบุ)..... มูลค่า.....บาท b74

8. ช่วงระยะเวลาที่พืชได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 b81-4af

ชนิดพืช	ช่วงเดือนที่พืชได้รับความเสียหาย (โปรดกาเครื่องหมาย /)					
	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	อื่น ๆ (ระบุ)
1) ข้าว	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2) พืชไร่	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3) พืชสวน	.....	.....	.....	.....	.....	.....
4) อื่น ๆ (ระบุ).....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

9. ชนิดพืชที่ปลูกแล้วเคยได้รับความเสียหายย้อนหลัง 5 ปี (โปรดกาเครื่องหมาย / ในปีที่ได้รับ ความเสียหายเท่านั้น) b91-4a-e

ชนิดพืช	ปีที่เคยได้รับความเสียหายจากอุทกภัย				
	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548
1) ข้าว	.....	.....	.....	.....	.....
2) พืชไร่	.....	.....	.....	.....	.....
3) พืชสวน	.....	.....	.....	.....	.....
4) อื่น ๆ (ระบุ).....	.....	.....	.....	.....	.....

10. มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัยปี 2548 ประมาณ.....บาท b10

11. มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือจากอุทกภัยปี 2548 ประมาณ.....บาท b11

12. เงินออมคงเหลือในปี 2548 จำนวน.....บาท b12

ตอนที่ 3 การให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตรของทางราชการ

1. ระยะเวลาที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดหลังเกิดภัยธรรมชาติ ภายใน.....เดือน c1

2. จำนวนเงินที่ได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการในพื้นที่การเกษตรที่เสียหาย ปี 2548 c21-5ab

ชนิดพืชที่เสียหาย	พื้นที่เสียหาย (ไร่)	จำนวนเงินช่วยเหลือ (บาท)
1) ข้าว	.....	.....
2) พืชไร่	.....	.....
3) พืชสวน	.....	.....
4) อื่น ๆ (ระบุ).....	.....	.....
รวม		

3. สถานที่รับเอกสารสำคัญรับเงิน (กษ 04)

c31-5

( ) 1 สำนักงานเกษตรอำเภอ

( ) 2 ที่ว่าการอำเภอ

( ) 3 องค์การบริหารส่วนตำบล

( ) 4 ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

( ) 5 อื่น ๆ (ระบุ).....

4. สถานที่รับเงินค่าชดเชย

c41-6

( ) 1 สำนักงานเกษตรอำเภอ

( ) 2 ที่ว่าการอำเภอ

( ) 3 องค์การบริหารส่วนตำบล

( ) 4 ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

( ) 5 ธ.ก.ส.

( ) 6 อื่น ๆ (ระบุ).....

5. การเสียดำจ่ายในการขอรับเงินช่วยเหลือ

c51-2ab

( ) 1 ไม่เสียดำจ่าย

( ) 2 เสียดำจ่าย เป็นค่า.....จำนวน.....บาท

6. วิธีการรับเงินค่าช่วยเหลือ

c61-2

( ) 1 รับเป็นเงินสด

( ) 2 โอนเข้าบัญชีธนาคาร

7. การนำเงินที่ได้จากการช่วยเหลือไปใช้ทำประโยชน์

c71-4

( ) 1 ซื้อปัจจัยการผลิต

( ) 2 ซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภค

( ) 3 ชำระหนี้

( ) 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

8. การได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า

( ) 1 ไม่ได้รับ

( ) 2 ได้รับ ล่วงหน้า.....วัน

c81 -c82

9. ความยุ่งยากในขั้นตอนขอรับการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

( ) 1 ไม่ยุ่งยาก c91

( ) 2 ยุ่งยาก c92

10. ความเหมาะสมในการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต

( ) 1 ไม่เหมาะสม เพราะ..... c101

( ) 2 เหมาะสม เพราะ..... c102

11. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตรของทางราชการ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามระดับความคิดเห็น ดังนี้ c111-15

เห็นด้วยมากที่สุด = 5

เห็นด้วยมาก = 4

เห็นด้วยปานกลาง = 3

เห็นด้วยน้อย = 2

เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11.1 การช่วยเหลือเป็นเงินสด					
11.2 การช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต					
11.3 ควรสำรวจความเสียหายให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์					
11.4 ความเหมาะสมของสถานที่ปิดประกาศ กษ 02					
1) สำนักงานเกษตรอำเภอ					
2) ที่ว่าการอำเภอ					
3) องค์การบริหารส่วนตำบล					
4) ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน					
5) อื่น ๆ (ระบุ).....					
11.5 การจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยควรจ่ายภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน					
11.6 ติดประกาศรายชื่อผู้ประสบอุทกภัยไว้เป็นระยะเวลา 3 วัน					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11.7 อัตราการช่วยเหลือเป็นเงินสด 1) ข้าว 243 บาท/ไร่ 2) พืชไร่ 289 บาท/ไร่ 3) พืชสวนและอื่น ๆ 369 บาท/ไร่					
11.8 การช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต 1) เมล็ดพันธุ์ผัก 2) พันธุ์ไม้ผล - ไม้ยืนต้น 3) ปุ๋ยเคมี 4) ปุ๋ยอินทรีย์ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....					
11.9 ความเหมาะสมของสถานที่จ่าย กษ 04 1) สำนักงานเกษตรอำเภอ 2) ที่ว่าการอำเภอ 3) องค์การบริหารส่วนตำบล 4) ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน					
11.10 ความเหมาะสมของสถานที่จ่ายเงินช่วยเหลือ 1) ธกส. 2) สำนักงานเกษตรอำเภอ 3) ที่ว่าการอำเภอ 4) องค์การบริหารส่วนตำบล 5) ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน					
11.11 ความสะดวกรวดเร็วในการรับเงินสด					
11.12 ความคุ้มค่ากับความเสียหาย					
11.13 รัฐควรสนับสนุนเงินสดและปัจจัยการผลิต					
11.14 รัฐควรให้ความรู้เพื่อป้องกันการประสบอุทกภัย 11.15 อื่น ๆ (ระบุ).....					

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย

4.1 ด้านสังคม

d41-9abc

ประเด็น	เปลี่ยนแปลงที่ ลดลง	ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนแปลง ที่ดีขึ้น
1. ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต 2. ความมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สิน 3. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ปลัดอำเภอ เป็นต้น) 4. การให้บริการด้านสาธารณสุข 5. การให้บริการด้านการศึกษา 6. ความมั่นคงของที่พักอาศัย 7. การอพยพที่อยู่อาศัยจากพื้นที่ประสบภัย 8. มีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับอุทกภัย 9. อื่น ๆ (ระบุ).....			

4.2 ด้านเศรษฐกิจ

d421-7abc

ประเด็น	เปลี่ยนแปลงที่ ลดลง	ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนแปลง ที่ดีขึ้น
1) รายได้รวมทางการเกษตร 2) รายได้รวมของครัวเรือน 3) รายจ่ายรวมของครัวเรือน 4) เงินออม 5) หนี้สิน 6) การเปลี่ยนอาชีพจากการทำเกษตรเป็น อาชีพอื่น 7) อื่น ๆ (ระบุ).....			

4.3 ด้านสภาพจิตใจ

d431-6abc

ประเด็น	ระดับความถี่ของการเกิด		
	เป็นประจำ/บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1) ความเครียด 2) ความวิตกกังวล 3) ความกลัวโจรผู้ร้าย 4) ความกลัวสัตว์ร้าย/มีพิษ 5) โรคติดต่อ 6) อื่น ๆ (ระบุ).....			

4.4 ด้านกายภาพ/ชีวภาพ

d441-5abc

ประเด็น	เปลี่ยนแปลงที่ ดีขึ้น	ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนแปลง ที่ลดลง
1) ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่การเกษตร 2) ช่วงระยะเวลาการทำกิจกรรมทางการเกษตร 3) การเกิดวัชพืชบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร 4) การเกิดโรคแมลงระบาด 5) อื่น ๆ (ระบุ).....			

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร
ของทางราชการ e511-16

5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตามระดับความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด = 5

เห็นด้วยมาก = 4

เห็นด้วยปานกลาง = 3

เห็นด้วยน้อย = 2

เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1

ประเด็นปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1) การสำรวจความเสียหายโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้า					
2) การให้เกษตรกรลงชื่อในแบบยื่นความจำนงมีความล่าช้า					
3) สถานที่ติดประกาศรายชื่อไม่มีความเหมาะสม					
4) มีรายชื่อเกษตรกรตกหล่น					
5) เงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของข้าวน้อยเกินไป					
6) เงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของพืชไร่น้อยเกินไป					
7) เงินช่วยเหลือความเสียหายต่อไร่ของพืชสวนและอื่น ๆ น้อยเกินไป					
8) ขั้นตอนการรับแบบ กษ 04 ยุ่งยากเกินไป					
9) ขั้นตอนการรับเงินมีความยุ่งยาก					
10) สถานที่รับ กษ 04 อยู่ไกล					
11) สถานที่รับเงินค่าชดเชยอยู่ไกล					
12) การนัดหมายให้รับเงินไม่ชัดเจน					
13) การมอบพันธะของผู้แทนรับเงินช่วยเหลือมีความยุ่งยาก					
14) เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตพืชเสี่ยงภัยธรรมชาติ					
15) การได้รับแจ้งเตือนการเกิดอุทกภัยล่วงหน้า					
16) อื่น ๆ (ระบุ).....					

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) เจ้าหน้าที่

1.....

2.....

3.....

2) เกษตรกร

1.....

2.....

3.....

3) วิธีการให้ความช่วยเหลือ

1.....

2.....

3.....

4) สิ่งที่ทำให้ความช่วยเหลือ

1.....

2.....

3.....

5) อื่น ๆ (ระบุ)

1.....

2.....

3.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเขวภา ชัยประจง
วัน เดือน ปีเกิด	14 มีนาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) พ.ศ. 2534 และ ส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 5